

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1

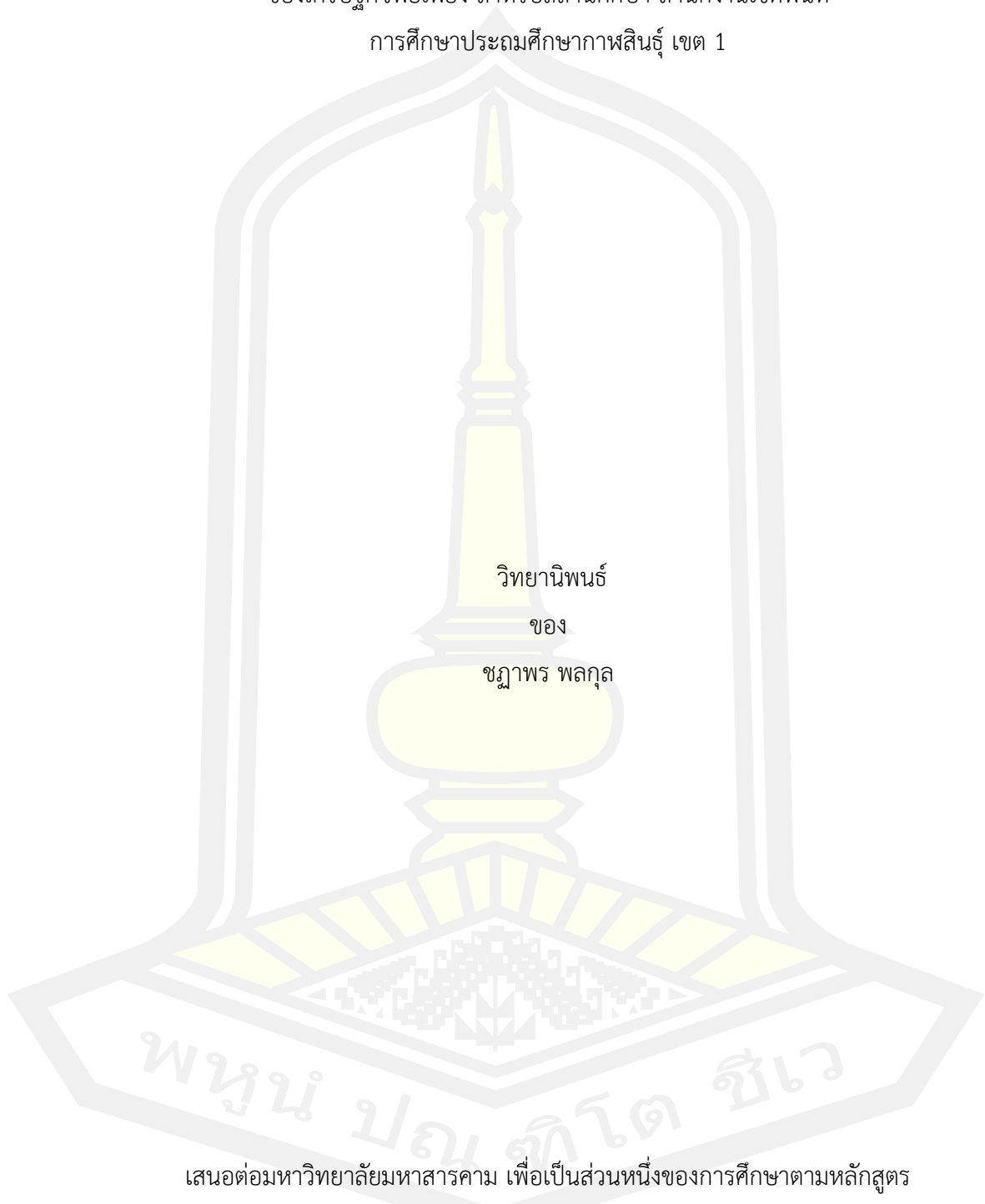
วิทยานิพนธ์
ของ
ชฎาพร พลกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มิถุนายน 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

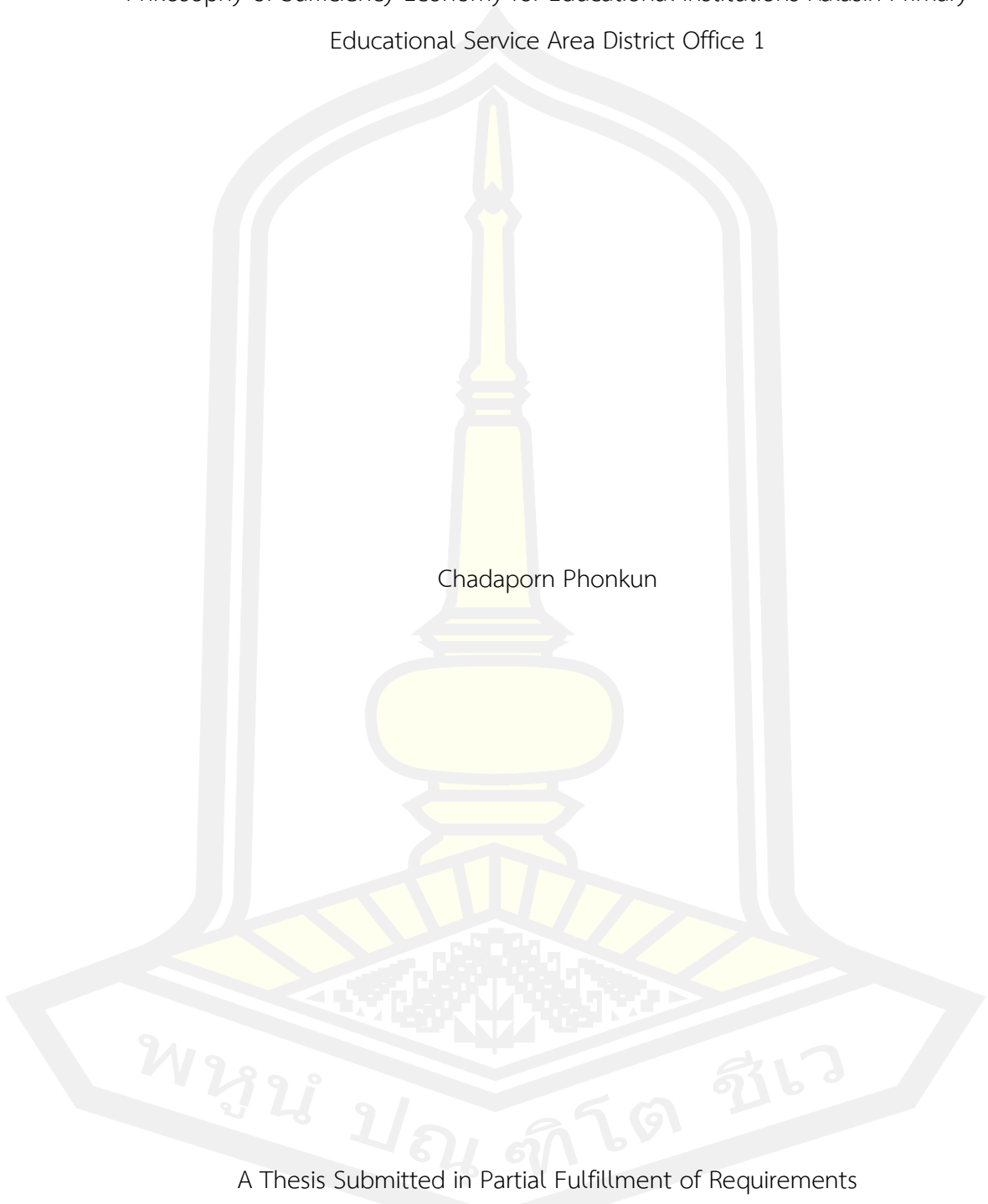

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development of Learning Resource Management Guidelines According to the
Philosophy of Sufficiency Economy for Educational Institutions Kalasin Primary

Educational Service Area District Office 1

Chadaporn Phonkun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

June 2022

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวชฎาพร พลกุล
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

..... กรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. โกวิวัฒน์ เทศบุตร)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1		
ผู้วิจัย	ชฎาพร พลกุล		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีรชัย จิตรนันท์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลมี 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมิน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 325 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูป Krejcie และ Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 47 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ มี 25 ตัวชี้วัด 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ มี 4 ตัวชี้วัด 3) การจัดทำแนวปฏิบัติ มี 10 ตัวชี้วัด และ 4) การติดตามประเมินผล มี 8 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การจัดทำแนวปฏิบัติ 3) การติดตามประเมินผล และ 4) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การติดตามประเมินผล 3) การจัดทำแนวปฏิบัติ และ 4) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ 4) ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่า $\bar{x} = 4.13$ และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่า $\bar{x} = 3.73$

คำสำคัญ : แนวทาง, การบริหารจัดการ, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พหุบัณฑิต ชีวะ

TITLE	Development of Learning Resource Management Guidelines According to the Philosophy of Sufficiency Economy for Educational Institutions Kalasin Primary Educational Service Area District Office 1		
AUTHOR	Chadaporn Phonkun		
ADVISORS	Assistant Professor Thatchai Chittranun , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2022

ABSTRACT

The research had the objectives to 1) study the components and indicators of the management of learning resources according to the Sufficiency Economy Philosophy. for educational institutions Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 2) to study the current condition Desirable conditions and necessities of learning resource management according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 3) to develop guidelines for management of learning resources according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Kalasin Primary Educational Service Area District Office 1 It was divided into 3 phases: Phase 1 studied the components and indicators of the management of learning resources according to the Sufficiency Economy Philosophy. For educational institutions there were 5 respondents. The instrument used in the research was the Phase 2 assessment form, the study of current conditions. Desirable conditions and necessities of learning resources management according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 Academic supervisors and teachers in educational institutions under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1, Academic Year 2021, consisted of 325 people. The researcher determined the sample

size by comparing the total population with the Krejcie and Morgan ready-made tables and using random sampling techniques. Stratified Random Sampling The research instrument was a phase 3 questionnaire, the development of learning resource management guidelines according to the philosophy of sufficiency economy. For educational institutions Kalasin Elementary Education Service Area Office 1, the group of research respondents consisted of 5 experts, and the research instrument was interview form. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The results showed that :

1. The results of a study on the components and indicators of the management of learning resources according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Kalasin Primary Educational Service Area Office 1, as a whole, found that The appropriateness was at the highest level, consisting of 4 components, 47 indicators, namely 1) planning to promote the use of learning resources, 25 indicators, 2) data collection for the use of learning resources, 4 indicators 3) The practice guideline has 10 indicators and 4) the follow-up and evaluation has 8 indicators.

2. The current state of the management of learning resources according to the philosophy of sufficiency economy as a whole is at a moderate level. In order of average scores from least to greatest, they were 1) collecting data for implementing learning resources, 2) formulating guidelines, 3) monitoring and evaluation, and 4) planning to promote the use of learning resources. And desirable conditions for management of learning resources according to the philosophy of sufficiency economy Overall, it is at the highest level. In order of average scores from least to greatest, they were 1) planning to promote the use of learning resources, 2) monitoring and evaluation, 3) formulating practice guidelines, and 4) collecting data for implementing learning resources.

3. Guidelines for management of learning resources according to the philosophy of sufficiency economy for educational institutions Kalasin Elementary Education Service Area Office 1 consists of 4 components: 1) planning to promote the use of learning resources 2) collecting data for implementing learning resources 3) creating guidelines 4) follow-up evaluation Overall, the suitability was at a high level with $\bar{x} = 4.13$ and the likelihood was at a high level with $\bar{x} = 3.73$.

Keyword : Guidelines, Management, Philosophy of Sufficiency Economy

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คณะผู้ทรงคุณวุฒิทุกคณะ ที่กรุณาตรวจสอบความเหมาะสมของ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ และขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือพร้อมให้ คำแนะนำกับผู้วิจัย จนทำให้งานวิจัยสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร และคณะครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่เป็นต้นแบบให้กับผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จนทำให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา ในครั้งนี้

ชฎาพร พลกุล

พหุบัณฑิต โท ชีเว

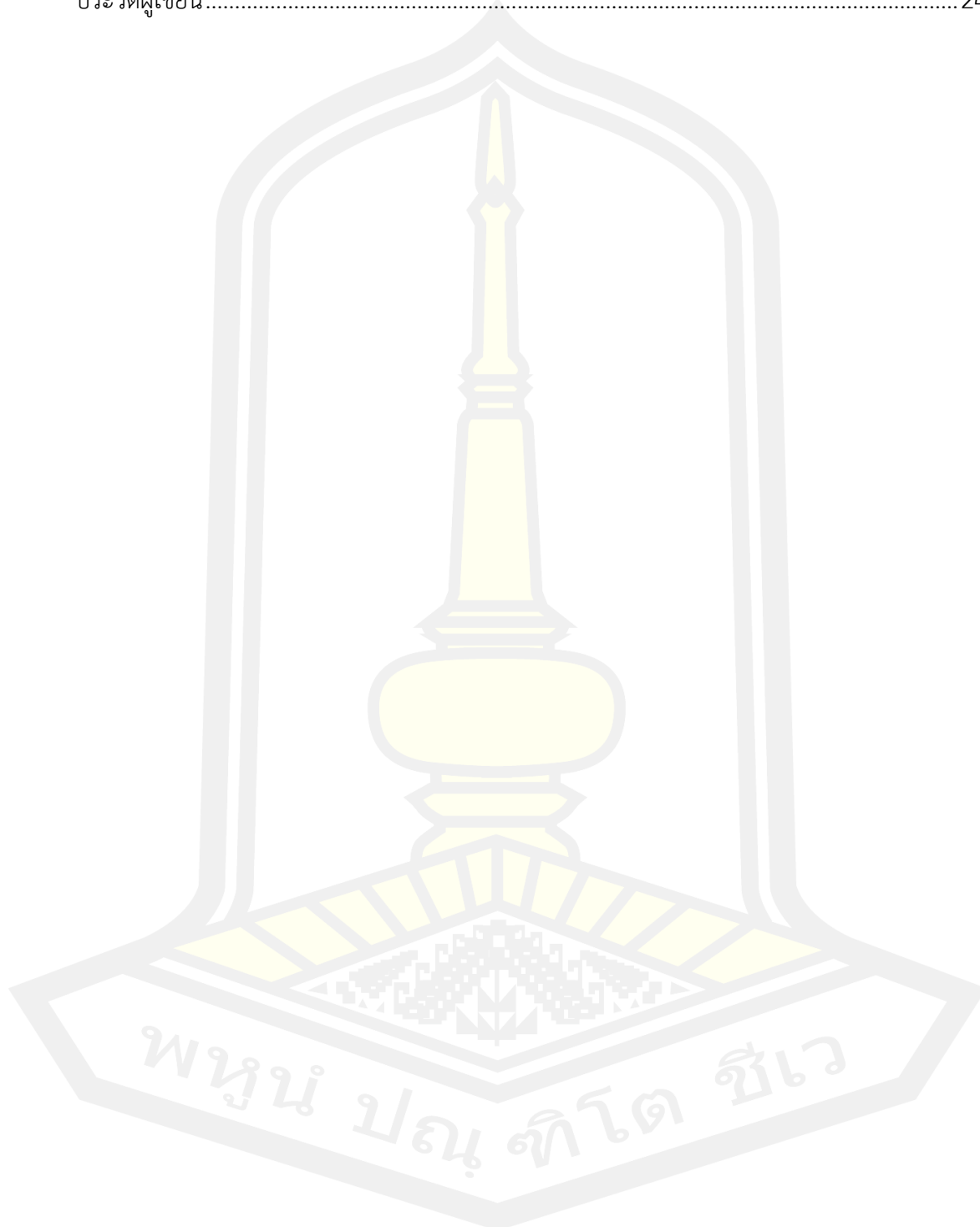
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฌ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทาง.....	16
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้.....	18
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	64
การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	69
การประเมินความต้องการจำเป็น.....	76
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.....	78

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	81
งานวิจัยในประเทศ	81
งานวิจัยต่างประเทศ	88
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	91
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1	93
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1	95
ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1... 101	
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	160
ความมุ่งหมายการวิจัย	160
สรุปผล	160
อภิปรายผล	163
ข้อเสนอแนะ	168
บรรณานุกรม	170
ภาคผนวก	181
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	182
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	184
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	216

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์225

ประวัติผู้เขียน.....241

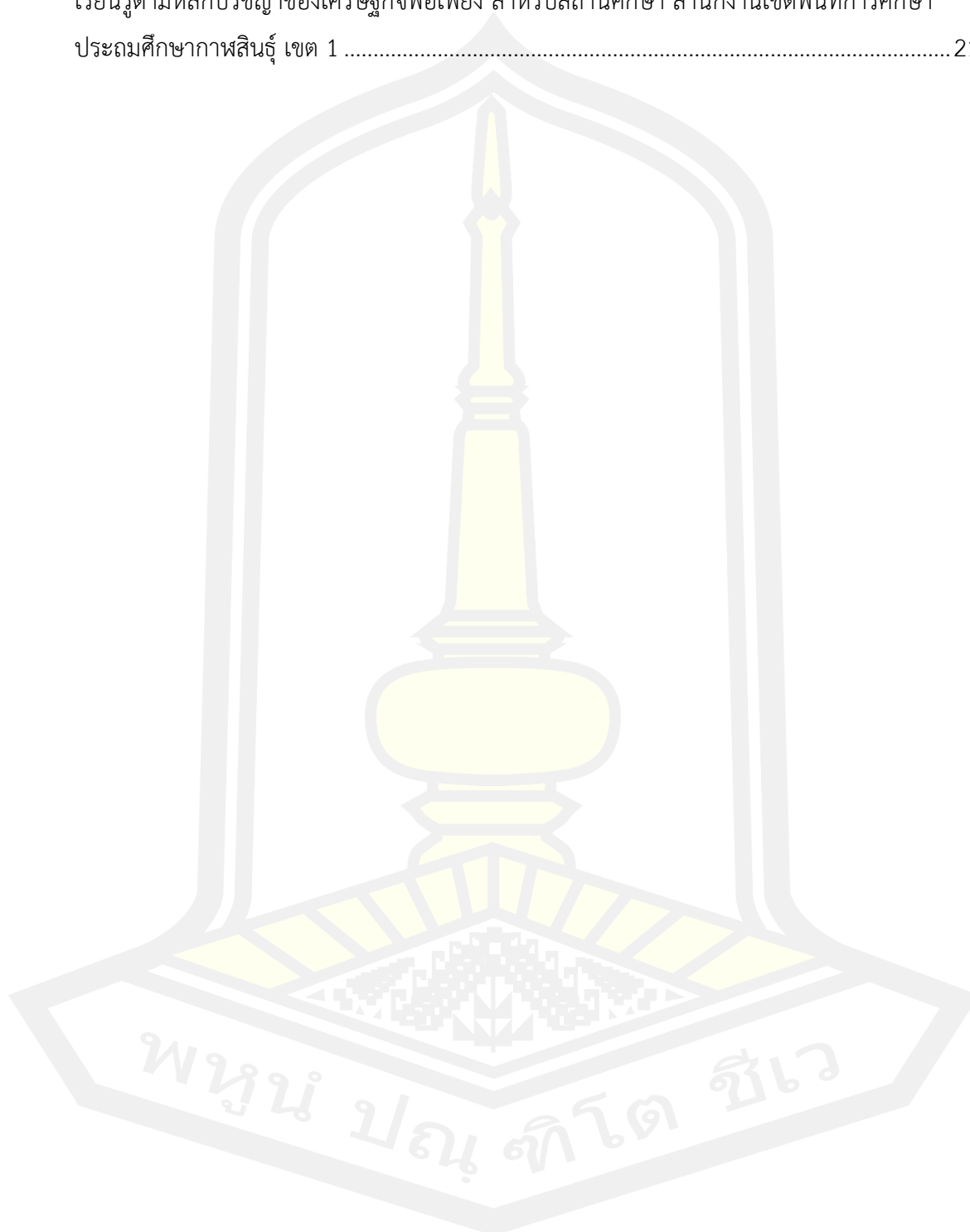

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้.....	43
ตาราง 2 ตารางสังเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้.....	62
ตาราง 3 จำนวนประชากรของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 แยกตามขนาดของโรงเรียน	96
ตาราง 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.....	97
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและ ตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1	109
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1	116
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้.....	117
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้.....	121
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ.....	122
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการวัดและการประเมินผล	124

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม	127
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้.....	128
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้.....	131
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ	132
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการติดตามประเมินผล	134
ตาราง 16 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (ร่าง)	150
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.....	154
ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.....	217

ตาราง 19 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่ง
เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1219

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ภาพประกอบ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ด้านการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้.....	47
ภาพประกอบ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	48
ภาพประกอบ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม.....	49
ภาพประกอบ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา.....	50
ภาพประกอบ 6 แสดงหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.....	69
ภาพประกอบ 7 ระยะเวลาของการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	92

พหุ ม ปณ จิ โต ชี เว

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมโลกในยุคใหม่เคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนก้าวตามไม่ทันการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของเด็กและเยาวชนไทยให้แข่งขันและก้าวทันโลก เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูอาจารย์จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งจากสถานการณ์จริง จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการทำงาน เพื่อพัฒนาร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อพัฒนาคนให้สมบูรณ์เป็นไปตามจุดหมายของการปฏิรูปการศึกษา (ธรรมศักดิ์ มีอิสระ, 2544)

หัวใจของการศึกษาคือการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ปัญญาและความเฉลียวฉลาดเป็นสิ่งที่สามารถสร้างได้ แต่ต้องอาศัยเวลาและวิธีการเรียนรู้ที่ต่างกันไป จึงต้องส่งเสริมให้คนฉลาด มีปัญญาและเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพของตน เพื่อจะนำไปสู่เส้นทางที่จะนำพาตนเองให้อยู่รอด พึ่งพาตนเองได้อย่างเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เป็นภาระของสังคม กล่าวคือ เป็นคนดี เป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ชุมชนและสังคม สร้างอาชีพที่เกิดจากสติปัญญา ความคิดริเริ่มในการสร้างงานได้อย่างเป็นที่ยอมรับ (กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 10, 2540)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทำให้เกิดการจัดการศึกษาโดยเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ และการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เรื่องของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพได้ถูกกำหนด ให้เป็นจุดเน้นหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน โดยมีการกำหนดเรื่องนี้ไว้ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ในระดับนโยบายได้มีหลายหน่วยงานที่กล่าวเน้นถึงความสำคัญและความจำเป็นของแหล่งเรียนรู้ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดเรื่องการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและในชุมชน ในแง่ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 มาตรา 4 การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลในสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัด

สภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ไว้ใน มาตรา 3 ว่าให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ มาตรา 25 ที่ระบุว่า รัฐต้องส่งเสริม การดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานและเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและ นันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ มาตรา 15 กล่าวถึงระบบการศึกษาว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยมาตรา 15(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยจากบุคคล ประสบการณ์ สังคมสภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2542)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) กล่าวถึงแนวนโยบายในการดำเนินการข้อ 5 ไว้ว่า “การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความคิด ความประพฤติกุณธรรม ของคน โดยมีเป้าหมายให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงอายุ แต่ละวัย จากสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย มีคุณภาพ และยืดหยุ่นตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน และให้มีการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ให้ครอบคลุมวิทยาการที่หลากหลาย” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 ค) แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2559) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในข้อ 2 ไว้ว่า “การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีคุณธรรม จริยธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นไทย และมีศักยภาพระดับสากล ซึ่งมียุทธศาสตร์ด้านปฏิรูป การเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 ข)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำนโยบายและแผนด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการด้านแหล่งเรียนรู้ โดยได้จัดประชุมร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องด้านพิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน จัดทำเครือข่าย จัดทำสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดทำโครงการวิจัย และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตลอดชีวิต (เพ็ญ เลียงจันทร์, 2544)

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) กล่าวถึงนโยบายกระทรวงศึกษาธิการนโยบายปฏิรูปที่กล่าวมาข้างต้น ต่างมีความ สอดคล้องกันในแง่ของการให้ความสำคัญกับแหล่งการเรียนรู้ในฐานะที่จะเป็นเครื่องมือไปสู่การ

เรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง และเน้นที่การให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและหลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่เน้นให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการศึกษาในโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด ซึ่งจำเป็นที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องให้ความสำคัญและจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเอื้อและสนองต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่ครูจะต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เพื่อพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ก็เป็นด้านที่สำคัญที่รัฐบาลได้มีการส่งเสริมการดำเนินการและการจัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้มีการปฏิบัติสู่โรงเรียน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และติดตามผล ประเมินผล และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะที่สำคัญ และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร (สุธิชล พ่อครวงค์, 2555)

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาชีวิต หากมุ่งผลถึงความยั่งยืนอย่างแท้จริงจะต้องยึดหลักการพึ่งตนเองตามวิถีชีวิตไทย อยู่แต่พอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อในสิ่งไร้ประโยชน์ ไม่ยึดติดวัตถุนิยม ยึดทางสายกลาง อยู่กินกันตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิตและรวมพลังกันด้วยความสามัคคี เพื่อขจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอมรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2542) และจะต้องพยายามพึ่งตนเองช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุดที่จะทำได้ ให้พอมิ พอกิน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบ ไม่ฟุ้งเฟ้อ เพื่อให้มีรายจ่ายไม่เกินรายรับ (อำพล เสนาณรงค์, 2540) ในระบบการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในทางปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน แล้วนำไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งในระยะแรกนำไปใช้ในเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 175 เขต ทั่วประเทศ เขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียนนำร่อง ขยายไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้ โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนได้ตามบริบทในแต่ละพื้นที่ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายงาน 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา จึงเป็นการตอบสนองแนวทางการจัดการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษา และนับว่าเป็นกลไกในการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตสำหรับเยาวชนได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศไทยให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และสร้างจิตสำนึกที่มั่นคงเข้มแข็งในหลักการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วย มีความพอประมาณ คือ ความพอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีเหตุผล คือ การพิจารณาถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น มีความรู้ คือ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบ มีคุณธรรม คือ ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อนำไปสู่การมีชีวิตและสังคมในทุกระดับที่สมดุล พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ดังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ก็มีการกำหนดพันธกิจให้สังคมไทยเป็นสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประสานให้เกิดการนำไปประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนของสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเอง และผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป และได้เริ่มดำเนินการขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยหน่วยงานภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ได้ดำเนินการประเมินผลสถานศึกษาที่สามารถผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ในทั่วประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จากผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการ

บริหารจัดการที่ขาดความต่อเนื่อง ขาดการวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในโรงเรียน โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้พอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ ในการดำเนินงาน ขาดงบประมาณสนับสนุน และการตรวจสอบ ติดตาม นอกจากนี้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก ครูไม่เห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูขาดการวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะงานการพัฒนาส่งเสริมแหล่งเรียนรู้จัดเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการ ตามโครงสร้างการบริหารงานนิติบุคคลที่จะต้องดูแลควบคุมการบริหารงานของทุกงานจะต้องได้รับการแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 171 โรงเรียน ได้ผ่านการประเมินโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2562 มีจำนวน 156 โรงเรียน และยังไม่ผ่าน จำนวน 15 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1, 2563) โดยหลักเกณฑ์ในการประเมินมุ่งเน้นการบริหารจัดการเรียนรู้ในเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษา เน้นการบริหารจัดการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ นำสู่การปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความรู้ ทักษะ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาสภาพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการสังเกต สัมภาษณ์ สันทนา ศึกษาจากเอกสารข้อมูลสารสนเทศ ของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขาดการวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานขาดงบประมาณสนับสนุน และการตรวจสอบติดตามการใช้ แหล่งรู้ขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก ครูไม่เห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขาดงบประมาณในการที่จะนำนักเรียนไป แหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ครูขาดการวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นต้น

ดังนั้นจากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนา การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อสะท้อนให้ผู้บริหารได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน

สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีองค์ประกอบ และกี่ตัวชี้วัด อะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นอย่างไร
3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตาม สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3. ทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในด้านแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์กรอบแนวคิดของ กรมสามัญศึกษา (2542 ก), กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542), เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์ (2544), พิสมัย ถีทะแก้ว (2543), ลัดดา ศิลาน้อย (2534), วนิตา เลหาวัฒน์ (2546) และสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) ได้การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ดังนี้

1.1.1 การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1.3 การจัดทำแนวปฏิบัติ

1.1.4 การติดตามประเมินผล

1.2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1.2.1 ความพอประมาณ

1.2.2 ความมีเหตุผล

1.2.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี

1.2.4 เงื่อนไขความรู้

1.2.5 เงื่อนไขคุณธรรม

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

- 1.1 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารในสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี
- 1.2 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางด้านการศึกษาหรือสาขาที่

เกี่ยวข้อง

1.3 มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาชีพการบริหารการศึกษาตั้งแต่
ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป เช่น เป็นผู้บริหารต้นแบบ เป็นผู้บริหารดีเด่น

ระยะที่ 2

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ
การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. ประชากร คือ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 136 โรงเรียน จำแนกเป็น

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน
หัวหน้างานวิชาการ 2 คน ครู 137 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน หัวหน้างาน
วิชาการ 1 คน ครู 30 คน

โรงเรียนขนาดกลาง 50 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 50 คน
หัวหน้างานวิชาการ 50 คน ครู 807 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก 83 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 83 คน
หัวหน้างานวิชาการ 83 คน ครู 814 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 2,060 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2564) ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2564

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการและครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 136 โรงเรียน จำนวน
325 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 23 คน หัวหน้างานวิชาการ 23 คน และครู
จำนวน 279 คน โดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้ตาราง

สำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (1970 อ้างอิงมาจาก ไพศาล หวังพานิช, 2549) และได้นำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งสามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน
หัวหน้างานวิชาการ 1 คน ครู 2 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน ครู 2 คน

โรงเรียนขนาดกลาง 10 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน
หัวหน้างานวิชาการ 10 คน ครู 100 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก 11 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 11 คน หัวหน้างานวิชาการ 11 คน ครู 175 คน

รวมกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 325 คน ผู้บริหาร 23 คน หัวหน้างานวิชาการ 23 คน ครู 279 คน

ระยะที่ 3

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. ผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้ให้ข้อมูลได้จากโรงเรียนที่ Best Practices ประสบผลสำเร็จ การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ที่ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียน สถานศึกษาพอเพียงดีเด่น จำนวน 3 โรงเรียน เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 9 คน มีโรงเรียนดังนี้

โรงเรียน ก 1 โรงเรียน ผู้บริหาร 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน
ครู 1 คน

โรงเรียน ข 1 โรงเรียน ผู้บริหาร 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน
ครู 1 คน

โรงเรียน ค 1 โรงเรียน ผู้บริหาร 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน
ครู 1 คน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารมีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาชีพการบริหารการศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

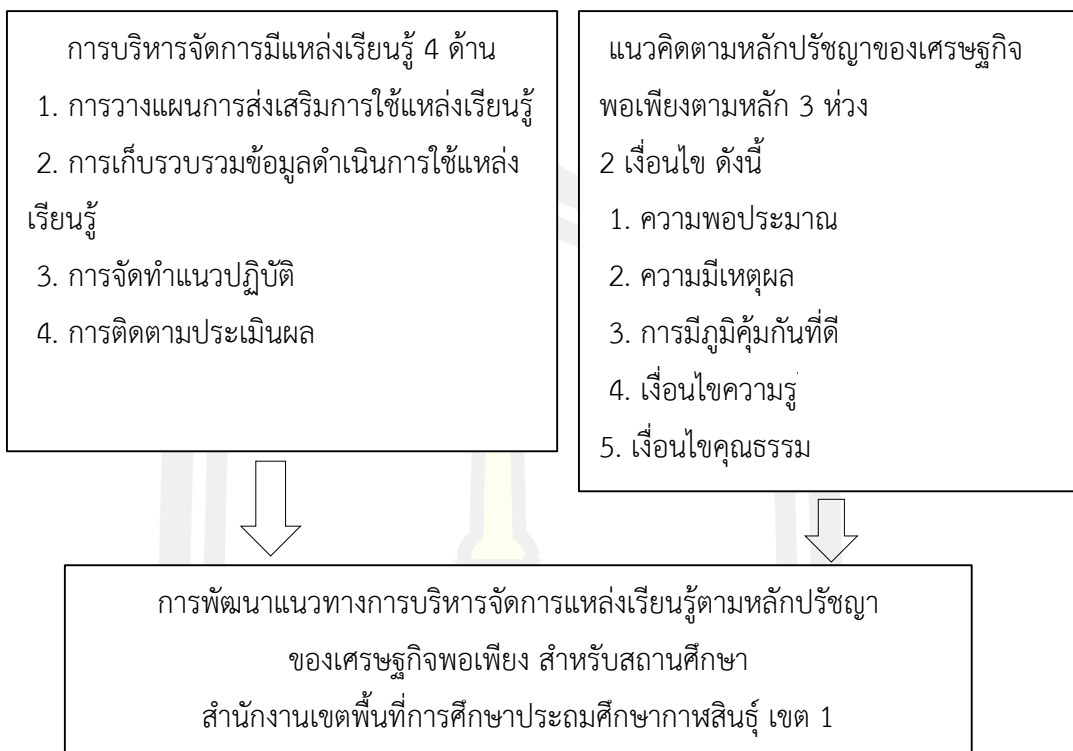
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของ ลัดดา ศิลาน้อย (2534), กรมสามัญศึกษา (2542 ก), กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542), พิสมัย ถีทะแก้ว (2543), เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544), สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) และวนิดา เลหาวัฒน์ (2546) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน คือ

- 1.1 การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
- 1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้
- 1.3 การจัดทำแนวปฏิบัติ
- 1.4 การติดตามประเมินผล

2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 ผู้วิจัยได้นำหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี 4) เงื่อนไขความรู้ 5) เงื่อนไขคุณธรรม กรอบแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นนำมาใช้สำหรับร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปรากฏดังภาพประกอบ 1

พหุบัณฑิต ชีวะ

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ศูนย์รวมความรู้ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ความเข้าใจและความชำนาญ แหล่งเรียนรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งครอบคลุมประเภทของแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 ประเภท คือ 1) แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ 2) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 3) แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยี 4) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวัตถุ สถานที่ และหมายรวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนใช้เป็นแหล่งสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่โรงเรียนควรดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน และควรจัดดำเนินการในส่วนที่สามารถไปใช้ได้จริงอย่างหลากหลายแนวทาง ก็จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการดังต่อไปนี้

1) กำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ 2) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 4) สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน 5) จัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 6) ระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้ 7) ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ 8) แต่งตั้งคณะทำงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 9) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 10) กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 11) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน และประชาชนทราบ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการ

ประกอบด้วย 1) ประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ 2) จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ

2.3 การจัดทำแนวปฏิบัติ หมายถึง การนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) นำแผนงาน

โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน 2) พัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า 3) จัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ 4) ดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลาในแผน ปฏิบัติการ 5) นิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ 6) จัดให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริง ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 7) ติดตามดูแล ปรับปรุงแก้ไข ระหว่างการดำเนินการ เป็นระยะ ๆ

2.4 การติดตามประเมินผล หมายถึง การดำเนินการ ดังประกอบด้วย 1) กำหนด

วัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 3) นำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน 4) รายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมิน มาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป

3. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ในการดำเนินชีวิตหรือแนวทางการปฏิบัติตนของมนุษย์

เพื่อให้สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตได้ในสังคมอย่างมั่นคงเป็นสุข โดยยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

3.4 เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

3.5 เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การเสริมสร้างคุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4. การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน โดยวิธีการที่โรงเรียนดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการ ทั้งในด้านการวางแผนการส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ การนำแผนไปปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามประเมินผล โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาร่วมเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน โดย

4.1 การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น

4.1.1 การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ประกอบการตัดสินใจ โดยพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ

4.1.2 การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้วยการเตรียมพร้อม และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

4.1.3 การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้จากงานวิชาการ หมายถึง การศึกษา สภาพปัญหา ความต้องการในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยการนำความรู้ทางวิชาการมาพิจารณา เพื่อประกอบการวางแผน และระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ ให้รอบด้าน

4.1.4 การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีคุณธรรม หมายถึง การศึกษา สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้ โดยการเสริมสร้าง คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น

4.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีเหตุผล หมายถึง การให้ได้มาซึ่งข้อมูลการใช้ แหล่งเรียนรู้โดยการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

4.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากความรู้ทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการให้ ได้มาซึ่งข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ รอบด้าน มีการพัฒนาความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

4.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีคุณธรรม หมายถึง การดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ที่จะได้มาซึ่งข้อมูล

4.3 การจัดทำแนวปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น

4.3.1 การจัดทำแนวปฏิบัติอย่างมีเหตุผล หมายถึง การจัดทำแนวปฏิบัติ แล้วนำแผนปฏิบัติไปใช้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

4.3.2 การจัดทำแนวปฏิบัติจากความรู้ทางวิชาการ หมายถึง การนำแผนงาน โครงการไปปฏิบัติอย่างรอบด้านและรอบคอบ ในการประกอบการวางแผนและมีความระมัดระวัง ในการนำไปปฏิบัติ

4.3.3 การจัดทำแนวปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม หมายถึง การนำแผนงาน โครงการ ไปปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน เพื่อให้การนำไปใช้ประสบผลสำเร็จ

4.4 การติดตามประเมินผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น

4.4.1 การติดตามประเมินผลด้วยความพอประมาณ หมายถึง การติดตาม ประเมินผล การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความพอดี พอประมาณ ตรงตามแผน และวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4.4.2 การติดตามประเมินผลอย่างมีเหตุผล หมายถึง การสร้างแนวทาง การประเมินผลตามระดับความพอเพียง จากปัจจัยต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบคอบ

4.4.3 การติดตามประเมินผลที่มีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การประเมินความพร้อมรับ ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

4.4.4 การติดตามประเมินผลด้วยการนำหลักวิชาการมาใช้ หมายถึง การติดตาม ประเมินผลการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้วยการนำหลักวิชาการต่าง ๆ มาใช้อย่างรอบคอบ และระมัดระวังในการปฏิบัติ

4.4.5 การติดตามประเมินผลอย่างมีคุณธรรม หมายถึง การดำเนินการติดตาม ประเมินผลการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างมีคุณธรรม ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และ ความอดทน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย แล้วแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทาง
 - 1.1 ความหมายการพัฒนา
 - 1.2 ความหมายของแนวทาง
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.1 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.3 องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. การประเมินความต้องการจำเป็น
6. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทาง

1. ความหมายการพัฒนา

ยงต์ ชุ่มจิต (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการพัฒนา หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามจะสร้างเสริมให้ครุมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดี

คำหามาน คนโค (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการพัฒนา หมายถึง การทำให้ครู
ประจำการมีคุณภาพ และมาตรฐานเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้น ด้วยวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง
มี 2 ลักษณะ คือ 1) การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น 2) การทำให้เกิดขึ้น

Good (1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการพัฒนา หมายถึง ทางการศึกษาว่า
การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านความสามารถนั้น ๆ อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยตัวเอง
หรือผู้อื่นจัดให้

กล่าวโดยสรุป การพัฒนา หมายถึง กระบวนการ หรือกรรมวิธีที่จะทำให้เพิ่มพูนความรู้
ทำให้ดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้น มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน

2. ความหมายของแนวทาง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)
ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว เนื่องจากความหมายของ
แนวทางมีผู้กล่าวไว้ค่อนข้างน้อย ซึ่งคำว่า รูปแบบมีความหมายใกล้เคียงกันกับแนวทาง ดังนั้น
จึงขอใช้ความหมายของคำว่ารูปแบบกับคำว่าแนวทางด้วยความหมายเดียวกัน ซึ่งมีผู้ให้ความหมาย
ไว้ดังนี้

Good (1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิซึ่งเป็นตัวแบบของ
สิ่งหนึ่ง เป็นหลักการหรือแนวคิดและเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Stoner และ Wankel (1986) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง เป็นการจำลอง
ความจริงของปรากฏการณ์ เพื่อทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ
ได้ง่ายขึ้น เป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์และ
มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป แนวทาง หมายถึง วิธีที่ใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่าง ๆ
ที่ผู้เสนอได้ศึกษาหรือพัฒนาขึ้นเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติต่อไป

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ
ความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ทุก ๆ ด้าน โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อทำซ้ำ ๆ
ตามแบบอย่างหรือแนวคิดให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติ

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

การเรียนรู้ในโลกปัจจุบันนั้นมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้หรือได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว ได้แก่ พ่อแม่ ชุมชน เพื่อน สถาบันทางศาสนา การอ่านหนังสือพิมพ์ดูโทรทัศน์และทันสมัยที่สุดคือ การใช้คอมพิวเตอร์และเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งทุกคนจะได้รับความรู้ตามที่ตนเองต้องการ การเรียนรู้จึงสนุก ไม่เกิดความเครียด เพราะไม่ต้องท่องจำความรู้เพื่อคอยตอบคำถามครูให้ได้ (ชัยพจน์ รักรงาม, 2542) สังคมในปัจจุบันทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางตามความต้องการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงมีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดและกระจายความรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนและระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับต่าง ๆ ตลอดจนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ เกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน จึงเป็นแนวทางใหม่ในการจัดการศึกษาที่มีคุณลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ของทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย
2. อาศัยองค์ความรู้เดิมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนา
3. มีชุมชนเป็นหน่วยจัดการศึกษา ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา

การจัดการศึกษาในลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ปัญหาร่วมกัน ทำให้ชุมชนมีโอกาสคิดวิเคราะห์หาสาเหตุ หาทางแก้ไข ทดลองปฏิบัติและสรุปร่วมกัน ชุมชนสามารถที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ดังนั้น ภาพการจัดการศึกษาจึงเปลี่ยนไปจากเดิม คือ จากการจำกัดอยู่ในสถาบัน เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย เพราะมีระบบมาตรฐาน มีวุฒิบัตร มีกระดานดำ ซอล์กและมีการถ่ายทอดความรู้ที่ตนต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ โดยมีนักเรียนนั่งเป็นแถว ฟังสิ่งที่ตนอยากรู้บ้าง ไม่อยากรู้บ้าง มาเป็นภาพการศึกษาใหม่ที่ผู้เรียนเรียนได้ตามความสนใจ ความต้องการ ความพร้อมและความสามารถ ไม่จำกัดอายุ เพศ เวลา สถานที่ หลักสูตร ชั้นและวิธีสอน ครูเป็นผู้รวบรวมทรัพยากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เสริมสร้างประสบการณ์ด้วยการปฏิบัติ แหล่งเรียนรู้จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในระบบใดก็ตาม (กรมสามัญศึกษา, 2542 ข)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ จำเป็นต้องจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ได้รับความรู้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และถูกต้องเหมาะสมในลักษณะของ

แหล่งรวมวิทยาการ ดังนั้น การจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นแหล่งรวมวิทยาการที่สังคมยอมรับ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2545 ง)

1. ความหมายของแหล่งเรียนรู้

มีนักการศึกษาใช้ชื่อเรียกต่าง ๆ กัน แต่มีความหมาย วิธีดำเนินการ และเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ราชบัณฑิตสถาน (2538) ได้ระบุในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525 ให้คำจำกัดความว่า แหล่ง น. ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิด แห่ง ที่เรียน เรียน ก. ศึกษาเพื่อให้สนใจจำได้ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ หรือความชำนาญ รู้ ก. แจ่ม เข้าใจ ทราบแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แห่ง ที่ หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ

กรมวิชาการ (2545 ง) ให้ความหมายคำว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิทยาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

แสงจันทร์ อินทนนท์ (2532) ให้ความหมายคำว่า แหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึง สถานที่รวมกิจกรรมที่กระตุ้นเตือนให้เกิดความสำนึก และตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา แหล่งความรู้จะอยู่ที่ไหน มีรูปร่างหน้าตาอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่น

นฤมล ตันธสุเรศราชู (2533) ให้ความหมายคำว่า แหล่งวิทยาการในชุมชน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา สามารถกระทบด้วยประสาทสัมผัสได้ทั้งทางตา ทางจมูก ทางลิ้น กายและใจ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความเท่ากัน ความเป็นไป และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ช่วยให้เป็นคนทันโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุขตามสมควรแก่ อัตภาพ

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์ (2544) ให้ความหมายว่า แหล่งเรียนรู้คือ ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แห่ง ที่ หรือศูนย์รวมความรู้ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ความเข้าใจและความชำนาญ แหล่งเรียนรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคลสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต

ผ่องศรี สมยา (2544) ให้ความหมายว่า แหล่งเรียนรู้คือศูนย์รวมความรู้ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 อ้างอิงมาจาก สายันต์ ไพรชาญจิตร, 2544) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่ง หรือที่รวม ที่อาจมีสภาพ

หรือสถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบต่างไปจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน หรือศูนย์กลางการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่กำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้นิยามความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหา ความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

Good (1959) ให้ความหมายคำว่า แหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียน การสอนได้ เช่น พิพิธภัณฑ์โรงแรมหอสมุด สวนสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงบุคคล หรือกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนด้วย

Wittich และ Schuller (1962) ให้ความหมายคำว่า แหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึง ประชาชน สถานที่และสิ่งของที่อยู่ในชุมชน ซึ่งสามารถนำมาใช้ให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์ตรง

Nichols (1971) ให้ความหมายคำว่า แหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึง แหล่งที่เป็นวิชาการสำหรับโรงเรียน ประกอบด้วย ประชาชน สถานที่ สิ่งต่าง ๆ และกิจกรรมทั้งหลาย ที่นำมาใช้ในการศึกษาของนักเรียน เพื่อให้เป็นพลเมืองดี

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ศูนย์รวมความรู้ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ แหล่งเรียนรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์ สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งครอบคลุมความหมายของแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคลากร แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ครู และนักเรียนใช้เป็นแหล่งสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจด้วย ตนเอง

2. วัตถุประสงค์การจัดตั้งแหล่งความรู้

กรมสามัญศึกษา (2542 ก) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งความรู้ก็เพื่อ พัฒนาทักษะความสามารถด้านต่าง ๆ ของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ เป็นการเรียนรู้เต็มเต็มตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้มาใช้บริการได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ คือ

1. เพื่อจัดกระบวนการเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. เพื่อจัดหาแนวทางการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ

3. เพื่อจัดหาโอกาสที่จะสร้างประสบการณ์เรียนรู้จากสื่อ
4. เพื่อจัดหาโอกาสศึกษาอย่างอิสระและโอกาสการศึกษาด้วยตนเอง
5. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินในสิ่งที่เขาเรียนรู้ด้วยตนเอง
6. เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์
7. เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มการนำตนเอง ความเป็นอิสระ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ
8. เพื่อพัฒนาทักษะในการค้นคว้า การอภิปรายพบปะสนทนา และการนำเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้
9. เพื่อเป็นแรงตลใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาด้านการศึกษาลดชีวิต บุญเลิศ มาแสง (2530) ได้กล่าวถึง การจัดตั้งแหล่งความรู้ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์การจัดตั้งไว้ 5 ประการ คือ
 1. เพื่อพัฒนาแหล่งวิทยาการของหมู่บ้าน เช่น ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และที่อ่านหนังสือวัดหรือโรงเรียน ให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย
 2. เพื่อจัดตั้งแหล่งความรู้หมู่บ้านขึ้นในพื้นที่ที่ซึ่งยังไม่เคยมีการจัดตั้งแหล่งวิทยาการรูปแบบใด ๆ มาก่อน
 3. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านและในชุมชนที่ใกล้เคียงได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างกว้างขวางตลอดเวลา ได้รับการบริการทางการศึกษาในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาทักษะ ความสามารถในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตตามความพร้อมและตามความต้องการของตน
 4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมการศึกษาด้วยตนเอง โดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นหรือตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มนักศึกษาทางไกล กลุ่มพลังมวลชนและอาสาสมัครในหมู่บ้าน
 5. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการระดมทรัพยากร และการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และหน่วยงานภาคเอกชนตามแนวนโยบายการพัฒนาชนบทแห่งชาติ

3. ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524) ให้ความเห็นว่า แหล่งความรู้ด้านบุคคลในแต่ละท้องถิ่นนั้น มักจะประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความถนัดพิเศษในวิชาการต่าง ๆ การอาชีพ

ศาสนา การปกครอง การสาธารณสุข ฯลฯ ซึ่งครูควรพิจารณาเชิญคนเหล่านี้มาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน

สุวัฒน์ มุทเมธา (2525) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ ประกอบการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของการเรียนมากยิ่งขึ้น
2. ทำให้สะดวกในการใช้ เนื่องจากมีอยู่ในชุมชนแล้วเพียงแต่ครูสำรวจและเลือกใช้ให้เหมาะสม
3. ประหยัดงบประมาณและเวลา
4. ทำให้เกิดการตื่นตัวในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือเรื่องอื่น เพื่อที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้
5. ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
6. ปลุกฝังและส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียนและชุมชน

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2525) ให้ความเห็นว่า แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์และให้ความรู้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ชูศรี สนิทประชากร (2525) ให้ความเห็นว่า ในท้องถิ่นมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ การประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน บุคคลเหล่านี้อาจช่วยให้ความรู้แก่นักเรียนได้ตามความสามารถของเขา และกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติในท้องถิ่นว่า ทำให้เกิดความสดชื่นและเพลิดเพลิน นักเรียนจะได้ศึกษารวมชาติของพืชและสัตว์ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ เมื่อได้ชมจะเกิดความรู้ความเข้าใจและจดจำไปได้นาน เพราะนักเรียนได้พบประสบการณ์ตรง

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2531) กล่าวว่า การจัดแหล่งความรู้หมู่บ้าน เป็นการให้การศึกษแก่ประชาชนทางหนึ่งซึ่งจัดในรูปของการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการลงทุนที่ไม่สูงแต่ผลประโยชน์ที่จะได้รับมากมาย สรุปได้ 5 ประการ คือ

1. ประชาชนจะได้รับข่าวสารข้อมูลและเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น
2. เป็นการส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมนั่งสือของประชาชน
3. เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชน
4. เป็นการก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างส่วนราชการกับประชาชน

อย่างใกล้ชิด

5. สามารถที่จะให้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมในการพบปะหรือ จัดประชุมของหมู่บ้าน ได้เป็นที่พักผ่อนและจัดกิจกรรมนันทนาการด้านความรู้กีฬาและบันเทิง

แสงจันทร์ อินทนนท์ (2532) กล่าวว่า การจัดแหล่งความรู้หมู่บ้านเป็นการวางพื้นฐานเบื้องต้นที่จะช่วยพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท มุ่งพัฒนาด้านความเป็นอยู่ ให้เขา “อยู่ดี” สามารถดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่าง “มีความสุข” มีความประพฤติดีที่ถูกต้อง มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต การให้บริการทางการศึกษาเป็นการชี้แนะให้เขาเห็นว่า จะทำอย่างไรจะมีชีวิตอยู่ดีมีความสุข และนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาปรับใช้ให้เหมาะกับคน โดยขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

2. ช่วยให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาชุมชนมีความมุ่งหมายให้ประชาชนได้ช่วยตนเองมากที่สุด และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การจัดแหล่งความรู้ในชุมชนจึงเป็นการช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชนของตนเอง ในรูปของการช่วยกันสร้างแหล่งความรู้การช่วยเหลือมีหลายด้าน เช่น ด้านแรงงาน ด้านวัสดุ และทรัพย์สินที่จะนำมาพัฒนาชุมชนของตน โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณจากรัฐการพึ่งพาตนเองนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกในความเป็นเจ้าของ เป็นการช่วยให้แหล่งความรู้นั้นได้พัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกด้วย

3. ช่วยให้คนคิดเป็น คนที่คิดเป็นนั้นเป็นผู้ที่สามารถปรับปรุงตนเองและสิ่งแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถมองเห็นปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหานั้น โดยเลือกทางตัดสินใจปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของตนและสิ่งแวดล้อม การศึกษาเป็นเครื่องมือที่ทำให้เขาได้พิจารณาหาทางที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดในการตัดสินใจปัญหา

4. ช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต อีกประการหนึ่ง ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศ และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องความไม่รู้ของประชาชน ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรที่จะช่วยเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว ไม่รู้จักใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงผลผลิตในไร่นา และไม่รู้ว่าจะนำวัสดุพื้นบ้านมาทำประโยชน์อะไรบ้าง เป็นต้น ดังนั้น การมีศูนย์รวมความรู้ในหมู่บ้านก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยชี้แนะให้เขามีโอกาสรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และหาทางช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวและชุมชนได้

นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์ (2533) ให้ความเห็นว่า แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งสิ้น ทั้งยังอำนวยความสะดวก ความสบาย เป็นเส้นทางคมนาคมเป็นบ่อเกิดของพลังเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วยังให้ความเพลิดเพลิน

นิวัติ อรรถยุคล (2536) ให้ความเห็นว่า แหล่งความรู้มีความสำคัญ คือ เป็นสถานที่ที่ประชาชนในหมู่บ้านได้ร่วมแรง ร่วมคิด ร่วมทำ โดยได้มีการบริจาคทรัพย์ สิ่งของ ร่วมมือ เสียสละ กำลังกายในการจัดสร้างอาคารสถานที่ขึ้นมาสำหรับเป็นสถานที่ให้ความรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ แก่ประชาชน โดยมีสื่อประเภทสิ่งพิมพ์และอาจมีสื่อเทคโนโลยีวิทยุโทรทัศน์ของจริง ของจำลอง การแสดง การสาธิตต่าง ๆ ไว้บริการ สื่อบางส่วนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของราชการและเอกชนต่าง ๆ และสื่ออีกบางส่วนได้รับการบริจาคจากประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนใน

หมู่บ้านมีโอกาสฝึกอ่าน เขียน ได้ปรึกษา และเปลี่ยนความคิด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

อุทัย บุญประเสริฐ (2539) ให้ความเห็นว่า แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น โรงเรียนสามารถนำแหล่งเรียนรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของตนได้ โดยใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และการจัดกิจกรรมร่วมกับท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้อย่างมาก และกำหนดให้สถานศึกษาได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังเช่นในมาตรา 40 ระบุว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา” และมาตรา 57 ระบุว่า “ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา”

พรชัย ภาพันธ์ (2543) ให้ความเห็นว่า การพัฒนาการเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาไทยบนฐานของชุมชน เน้นกิจกรรมชุมชน เพื่อสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อาศัยทรัพยากรในชุมชนจัดการศึกษา ชุมชนจึงมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียนตั้งแต่การกำหนดนโยบาย กำหนดหลักสูตร และจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลและการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ โดยใช้ภูมิปัญญาไทยบนฐานของโรงเรียน เป็นการนำเนื้อหาและวิธีการสอนแบบภูมิปัญญาไทยมาสอนในโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกเข้าสู่เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับ การเรียนแบบนี้ต้องสำรวจความต้องการและศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านเนื้อหา ผู้สอนและผลกระทบต่อชุมชนด้วยชุมชน แหล่งทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียน ทรัพยากรอันสำคัญของชาติและท้องถิ่นก็คือ ความรู้และประสบการณ์ที่ผู้คนในชุมชนได้เก็บสะสมถ่ายทอดและอนุรักษ์สืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สิ่งเหล่านี้คือต้นทุนทางวัฒนธรรมที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา

กรมวิชาการ (2545 ง) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. เป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
5. เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิด วิทยาการและประสบการณ์

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้จะอยู่ที่ความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อมที่จะไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ตามหลักการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตจากแหล่งเรียนรู้รอบตัว หากโรงเรียนสามารถดำเนินการจัดแหล่งความรู้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

Olsen (1960) ให้ความเห็นว่า สถานศึกษาควรใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อให้หลักสูตรและวิธีสอนสอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคม

จากการศึกษาเอกสารพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ คำกล่าวของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ พบว่า แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคลมีความสำคัญในการร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพิจารณากำหนดนโยบาย แผนพัฒนาโรงเรียน ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตร เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นการเป็นที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินการและปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์และทักษะให้กับบุคลากรของโรงเรียน ส่วนแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติแหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งเรียนรู้ด้านสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ครูและนักเรียนได้ศึกษาและนำมาเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

4. ประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ นักเรียนจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเป็นผู้ที่คิดเป็นและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข เพราะได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการได้สัมผัสกับธรรมชาติ สังคม ชุมชน และภูมิปัญญา เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงต่อการดำรงชีวิต ได้เรียนรู้ ได้ค้นพบความรู้ที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน และครูก็ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปกับนักเรียนด้วย เป็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545 ก)

อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

1. เด็กได้เรียนรู้จากของจริง ได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสครบถ้วนทั้งจากการมองเห็น การได้ชิม การได้ดมกลิ่น การได้ยินเสียง การได้จับต้องที่เป็นรูปธรรมในสถานการณ์จริง
2. เด็กได้ออกไปศึกษาค้นหาคำตอบที่ต้องการด้วยตนเอง หรือเด็กได้มีโอกาสซักถามสิ่งที่ยังอึดอัดใจใคร่รู้ว่าผลงานของเขาถูกต้องหรือไม่เพียงใด จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจริง ๆ เช่น ผู้เรียนสร้างสถานีวิทยุท้องถิ่นจากจินตนาการ เมื่อไปเยี่ยมชมสถานีวิทยุในท้องถิ่นจริง ๆ ดูการบันทึกเทปหรือการออกรายการสดจริง ๆ คำถามมากมายที่อยากรู้จะได้รับคำตอบทันที
3. เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุขจริง ๆ ทั้งผู้เรียนและผู้สอน หรือตามหลักการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เรียกกันว่า การเรียนอย่างมีความสุข (Happy Learning) เพราะไม่ซ้ำซากจำเจเหมือนอยู่ในห้องสี่เหลี่ยม มีกิจกรรมที่ต้องทำ ร่วมกันทั้งครูและนักเรียนทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. เป็นการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้สอน ชุมชน เริ่มต้นวางแผนการทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้น การแสวงหาและคัดสรรแหล่งเรียนรู้ การบูรณาการเรียนการสอนในแต่ละวิชา จนถึงการประเมินผล
5. บุคลากรในชุมชน ในท้องถิ่น ในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การที่ทุกคนมีส่วนร่วม ส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ก็จะกลายเป็นโรงเรียนของชุมชนอย่างแท้จริง
6. เกิดนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ โดยใช้สื่อธรรมชาติ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ได้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ ความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ทั้งผู้เรียนและผู้สอน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) กล่าวถึงประโยชน์ของกระบวนการเรียนรู้จากธรรมชาติว่า “...การเรียนรู้จากธรรมชาติช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความจริงของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง มีการต่อสู้ดิ้นรน มีปัญหา มีสุนทรียภาพ มีคุณค่า ทั้งความจริง ความงาม และความดี...”

วัชร บวรณสิงห์ (2544) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนอกจากกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนแล้ว จำเป็นต้องมีการจัดแหล่งและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุปว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความจริงของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเป็นผู้ที่คิดเป็นและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

5. ประเภทของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์ทุกคนได้สัมผัส ก็คือสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ได้แก่ ธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ดวงอาทิตย์ นก ฯลฯ การเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยตนเองเพื่อความอยู่รอดและการมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การเรียนรู้จึงช่วยพัฒนาร่างกายและจิตใจให้มีคุณภาพมากขึ้น ในปัจจุบันด้วยความเจริญด้านเทคโนโลยีมนุษย์สร้างแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยให้สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานที่ เช่น วิทยุโทรทัศน์คอมพิวเตอร์ ฯลฯ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้ผู้เรียนมีทักษะในการพัฒนาชีวิตต่อไป (กรมสามัญศึกษา, 2542 ก) เนื่องจากแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งความรู้หรือแหล่งความรู้ในชุมชน หรือแหล่งวิทยาการในชุมชนมีความหมายที่กว้างขวางมาก จึงมีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาจำแนกประเภทไว้แตกต่างกันไป ดังต่อไปนี้

น้อมฤดี จงพฤษะ (2524) จำแนกแหล่งความรู้ในลักษณะที่เป็นศูนย์ทรัพยากรในชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งความรู้สำหรับประชาชนในท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งทรัพยากรบุคคล แบ่งได้เป็น 2 อย่าง คือ

1.1 วิทยากรท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในท้องถิ่น เช่น ชาวนา ชาวสวน ชาวประมง สาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น บุคลากรเหล่านี้สามารถให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เขาชำนาญได้เป็นอย่างดี

1.2 วิทยากรต่างถิ่น ได้แก่ ผู้มาเยี่ยมเยียนเป็นครั้งคราว เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้ชำนาญการ

2. แหล่งทรัพยากรธรรมชาติได้แก่สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ ดิน หิน แร่ พืช สัตว์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ใช้ในการศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับท้องถิ่นที่บุคคลอาศัยอยู่ได้

3. ทรัพยากรสังคม หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สังคมสร้างขึ้น เพื่อความรู้ความเข้าใจ ความสุขและความเพลิดเพลินใจ ได้แก่

3.1 ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน นอกจากจะให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์แล้ว ยังให้ความรู้ด้านอาชีพและสามารถฝึกทักษะในการให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นแหล่งรวมเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ
ในประวัติศาสตร์ ทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม หัตถศึกษา ธรรมชาติศึกษา เป็นต้น

3.3 วัด

3.4 สมาคมหรือชุมนุมต่าง ๆ เป็นแหล่งความรู้ที่จัดขึ้นตามวาระ
ในการรวมผู้ที่มีความสนใจในเรื่องหรือกิจกรรมเดียวกันมารวมกัน และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้
ในชุมนุมนั้น เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาว ฯลฯ เป็นต้น

3.5 ท้องฟ้าจำลอง เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าของชุมชน เพราะเป็นการ
ให้ประสบการณ์ที่จำลองมาจากประสบการณ์จริง

บุญเลิศ มาแสง (2530) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดประเภทแหล่งความรู้
ไว้กว้าง ๆ ดังนี้

1. แหล่งความรู้ที่มีขนาดใหญ่ คือ มีอาคารขนาดใหญ่ มีหนังสือพิมพ์รายวัน
และหนังสือต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก มีอุปกรณ์นันทนาการและสื่อเทคโนโลยีพร้อม
2. แหล่งความรู้ที่มีอาคารขนาดใหญ่ มีหนังสือพิมพ์รายวันและหนังสือต่าง ๆ
เป็นจำนวนมาก มีอุปกรณ์นันทนาการและสื่อเทคโนโลยีบางส่วน
3. แหล่งความรู้ที่มีอาคารขนาดใหญ่ มีหนังสือพิมพ์รายวันและหนังสือต่าง ๆ
เป็นจำนวนมาก มีอุปกรณ์นันทนาการบางส่วน
4. แหล่งความรู้ที่มีอาคารเป็นที่อ่านเดิม มีหนังสือพิมพ์รายวันและ
หนังสือต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง
5. แหล่งความรู้ที่มีอาคารเป็นที่อ่านเดิม ซึ่งมีหนังสือต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง
6. แหล่งความรู้ที่มีป้ายประกาศ และหนังสือหมุนเวียนเป็นบางครั้ง
นฤมล ตันธสุเรศรัฐ (2533) ได้จำแนกแหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในชุมชน
ที่จะสามารถนำมาประกอบการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. ประเภทบุคคล หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ
ที่อยู่ในชุมชนนั้น
2. ประเภททรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ
3. ประเภทสื่อต่าง ๆ รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์ชนิดต่าง ๆ
4. ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่

สุรจิตร์ ทิบัว (2538) ได้กล่าวถึง การศึกษาสภาพการใช้แหล่งชุมชนประกอบการ
เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกประเภทของแหล่งวิทยาการในชุมชน
ที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. แหล่งวิชาการภายในโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ ต้นไม้ แมลง สวนครัว ครู นักเรียน คณาจารย์โรงเรียน เป็นต้น
 2. บุคคลที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร เช่น ชาวนา ชาวประมง ช่างไม้ พ่อค้า ข้าราชการ ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น
 3. แหล่งวิชาการภายในชุมชนและนอกชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ปุชนิยสถาน สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนา และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น
 4. กิจกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ผลงานด้านศิลปะ สถาปัตยกรรมวรรณคดีประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง เป็นต้น
- ผ่องศรี สมยา (2544) ได้กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
 - 1.1 ห้องสมุดโรงเรียน
 - 1.2 ห้องปฏิบัติการ
 - 1.3 ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ
 - 1.4 ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.5 แหล่งธรรมชาติในโรงเรียน
 - 1.6 ส่วนต่าง ๆ ในโรงเรียน ฯลฯ
 2. แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนและในวิถีชีวิต
 - 2.1 ครอบครัว
 - 2.2 ชุมชน
 - 2.3 สถานประกอบการ
 - 2.4 สถานที่ราชการ
 - 2.5 แหล่งธรรมชาติ
 - 2.6 สิ่งแวดล้อม
 - 2.7 องค์กรภาครัฐและเอกชน
 - 2.8 หอสมุดและห้องปฏิบัติการในสถานศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป ฯลฯ
- กรมสามัญศึกษา (2542 ก) จำแนกแหล่งความรู้ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้
1. แหล่งความรู้ที่เป็นธรรมชาติ อาทิ แสงแดด อากาศ ดิน น้ำ เป็นต้น
 2. แหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ

3. แหล่งความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ได้แก่ แหล่งความรู้ที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์การคิดสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องยนต์ เป็นต้น

4. แหล่งความรู้ที่เป็นสถาบัน ได้แก่ สถาบันต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เช่น โรงเรียน วัด โบสถ์ เป็นต้น

อรรถัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544) จำแนกแหล่งเรียนรู้ตามคุณลักษณะทั้งภายในและภายนอกออกเป็น 2 ประเภท กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคลากร ประกอบด้วย บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชาชีพ บางท่านเป็นปราชญ์ชาวบ้านรู้ถึงหลักการเหตุผลของวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่น บางท่านเป็นอดีตข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน บางท่านเป็นผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่น แต่ที่น่าสนใจไปกว่านั้นที่เรามองข้ามไปถึงบุคลากรในสถานศึกษานั้นเอง ที่มีทั้งความชำนาญ ความรู้ หรืออาชีพเสริม รายได้ที่ทำอยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ตลอดจนนักเรียนรุ่นพี่หรือนักเรียนชั้นที่โตกว่าหรือแม้กระทั่งนักเรียนโรงเรียนมัธยมใกล้ ๆ กัน บุคลากรดังกล่าวมีอยู่ทุกหนทุกแห่งที่ทางสถานศึกษาจะเชื่อเชิญท่านเหล่านั้นมาถ่ายทอดให้ลูกหลานรับรู้ได้อย่างไร จะนำนักเรียนกลุ่มที่สนใจไปพบหรือจะเชื่อเชิญท่านเหล่านั้นมาเป็นวิทยากรก็อาจกระทำได้ตามความสะดวกของทั้งสองฝ่าย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลังคนในบริษัทการออกหนังสือเชิญผู้ใหญ่ครูสอนวิชางานประดิษฐ์ชั้นอื่นเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการประดิษฐ์ของชำร่วย การประดิษฐ์กระทงใบตอง แม่ค้าขายของในโรงเรียนเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการเผาข้าวหลาม การทำน้ำพริกตาแดง เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการทำการ์ดเชิญโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นักการของโรงเรียนเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการสร้างบ้านจำลอง การก่อไฟโดยวิธีธรรมชาติ การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง ครูที่เคยไปศึกษาดูงานต่างประเทศเป็นวิทยากรเกี่ยวกับวิธีการเตรียมตัวเดินทางไปต่างประเทศ การคมนาคมและวัฒนธรรมในต่างประเทศ สภาพภูมิอากาศและพืชพันธุ์ในต่างประเทศ ประธานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นวิทยากรเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน การกำจัดขยะโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ คุณยามีอาชีพทอผ้าฝ้ายในหมู่บ้าน เป็นวิทยากรเกี่ยวกับกรรมวิธีในการทอผ้าพื้นเมืองการมัดย้อมด้วยสีธรรมชาติ เจ้าของโรงสีขนาดกลางเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการรับซื้อข้าวเปลือกการสีข้าว การบรรจุ การส่งขาย การใช้พลังงาน น้ำประปา วิธีการจัดการของเสีย เช่น ฟันละออง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นวิทยากรเกี่ยวกับวิธีการตรวจรักษาพยาบาลคนไข้โรคที่พบมากจากจำนวนผู้ป่วยภายในหมู่บ้าน สาเหตุและการป้องกันโรคติดต่อ สมภารเจ้าอาวาสเป็นวิทยากรเกี่ยวกับประเพณีทอดผ้าป่ากับการทอดกฐิน ประวัติชุมชนหรือท้องถิ่นที่พวกเขาอาศัยอยู่ แม่ค้าขนมในตลาดสด เป็นวิทยากรเกี่ยวกับวิธีการทำขนมใส่ไส้ ขนมตะโก้และข้าวต้มมัด วิธีการใช้สีจากธรรมชาติในการทำขนมพื้นบ้าน

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่มีความหมายรวมถึง ตัวอาคาร สถานที่ ตำรา หนังสือ เอกสาร ตลอดจนโสตทัศนอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสถานทีนั้น ด้วยแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมีอยู่ทั้งในและนอกสถานศึกษา เป็นได้ทั้งสถานที่สำหรับการค้นคว้าหา เอกสารอ่านเพิ่มเติม สถานประกอบการอาชีพที่ดำเนินกิจการต่าง ๆ ในแต่ละงานอาชีพของท้องถิ่น สถานที่ที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรมซึ่งเป็นเหตุแห่งมลภาวะต่าง ๆ ก่อผลกระทบต่อสุขภาพพลานามัยของ บุคคลในชุมชน เช่น บึงน้ำเน่าเสีย ที่ทิ้งขยะประจำหมู่บ้าน ชุมชนแออัดแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตาม ธรรมชาติควรอนุรักษ์ไว้ในท้องถิ่น

กรมวิชาการ (2545 ข) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ประสบ ความสำเร็จในงานอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น
2. แหล่งวิทยากร ได้แก่ สถาบัน องค์กร หน่วยงาน ห้องสมุด ซึ่งให้บริการ ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
3. สถานประกอบการ ซึ่งให้บริการความรู้ ฝึกอบรมเกี่ยวกับงานและ วิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น
4. ทรัพยากรธรรมชาติแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์
5. สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ วารสาร หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์
6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์

ช่วยสอน

สามารถ รอดสำราญ (2546) ได้จำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ในท้องถิ่น
2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากร หมายถึง อาคารสถานที่ซึ่งเป็นแหล่ง รวมข้อมูลความรู้ต่าง ๆ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายนอก โรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดต่าง ๆ ห้องพิพิธภัณฑ์ เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ
3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ แหล่งน้ำต่าง ๆ สัตว์ต่าง ๆ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา ป่าไม้ ต้นไม้ ใบไม้
4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ หมายถึง สื่อนวัตกรรม รวมทั้งเทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือตำรา สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น

ศิริกาญจน์ โสภุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2545) ได้แบ่งแหล่งเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ตัวอย่างแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรม ฯลฯ ส่วนแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน สวนพฤกษศาสตร์พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน ฯลฯ

กรมวิชาการ (2545 ก) กล่าวถึง แหล่งการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาหาความรู้หรือเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่ ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ประสบความสำเร็จในงาน อาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ฯลฯ
2. แหล่งวิทยากร ได้แก่ สถาบัน องค์กร หน่วยงาน ห้องสมุด ศูนย์วิชาการ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
3. สถานประกอบการ สถานประกอบวิชาชีพอิสระ โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานวิจัยในท้องถิ่น ซึ่งให้บริการความรู้ฝึกอบรมเกี่ยวกับงานและวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น
4. ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์
5. สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับวารสาร หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดี-รอม วีซีดีวีดีทัศน์คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน (CAI)

กรมวิชาการ (2545 ข) กล่าวถึง แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้วิชา คณิตศาสตร์ไว้ว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกสถานที่ ทั้งนี้ เพราะแหล่งเรียนรู้ได้เปิดกว้าง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ตลอดเวลา และตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย แหล่งการเรียนรู้สำหรับคณิตศาสตร์นั้นไม่ใช่แค่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ สมาคม ชุมชน ชมรม มุมคณิตศาสตร์ สวนคณิตศาสตร์ สร้างสรรค์ อุปกรณ์การเรียนการสอน เกม และของเล่นทางคณิตศาสตร์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซอฟต์แวร์อินเทอร์เน็ต รวมทั้งบุคคลทั้งหลายที่มีความรู้ความสามารถทาง
คณิตศาสตร์ เช่น ครูอาจารย์ศึกษานิเทศก์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรมวิชาการ (2545 ค) ได้กล่าวถึง แหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปใช้ให้เกิด
ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้า ฝึกฝนทักษะทางภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมจากการ
เรียนในชั้นเรียนด้วยตนเอง ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนและไกลออกไป ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้

1. ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน พ่อ แม่ผู้ปกครอง
2. ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา
3. ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สนองความต้องการของผู้เรียนที่มี

ความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน โดยเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ที่จัดไว้ให้ตามความสนใจ เช่น หนังสือพิมพ์
วารสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. สถานที่ทำการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และรัฐวิสาหกิจ เช่น
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ท่าอากาศยาน โรงแรมต่าง ๆ กรมประชาสัมพันธ์ ธนาคาร ห้างร้าน
บริษัทร้านหนังสือ ศูนย์หนังสือ ฯลฯ

5. สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ชาวต่างประเทศสนใจเข้าไปเยี่ยมชมเป็นประจำ
เช่น วัด พิพิธภัณฑน์โบราณสถาน วนอุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์

6. สถานทูตประเทศต่าง ๆ ประจำประเทศไทย องค์การระหว่างประเทศ
การเดินทางไปศึกษาภาษาต่างประเทศในประเทศนั้น ๆ ในช่วงปิดภาคฤดูร้อน

กรมวิชาการ (2545 ง) ได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียน
สามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง อาทิ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ
ลำคลอง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ

2. แหล่งการเรียนรู้ที่จัดหรือสร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งในสถานศึกษาและ
นอกสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด
ห้องศูนย์วิชาการห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สวนวิทยาศาสตร์สวนวรรณคดีสวนสมุนไพร สวนสุขภาพ
สนามกีฬา

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑน์
สถาบันค้นคว้าวิจัย สถานประกอบการ แหล่งวิชาการ แหล่งบริการ สวนสาธารณะ สวนสัตว์
ห้องสมุดประชาชน เรือห้องสมุด รถห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษา เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ ฯลฯ ศิลปินแห่งชาติบุคคลตัวอย่างทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม กรมวิชาการ (2545 จ) ได้กล่าวถึง แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ต้องส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนหรือจากหนังสือเรียนเท่านั้น แต่จะรวมถึงแหล่งเรียนรู้หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือเรียน หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์วารสาร ฯลฯ
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ มัลติมีเดีย คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วีดิทัศน์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต
3. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องกิจกรรมวิทยาศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนธรรมิณีในโรงเรียน ห้องสมุด
4. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานวิจัยในท้องถิ่น ฯลฯ
5. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ปราชญ์ ผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย

Nichols (1971) ได้แบ่งประเภทของแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ดังนี้

1. ผู้ชำนาญพิเศษ เช่น นักดนตรี จิตรกร ผู้ชำนาญงานพิเศษ นักกีฬา พนักงานซื้อขายและบริการ พ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร นักอุตสาหกรรม ช่างนา
2. พ่อแม่ หรือผู้ปกครองของเด็ก
3. ตัวแทนขององค์กรต่าง ๆ ได้แก่ ตัวแทนของสังคม เทศบาล ศูนย์วัฒนธรรมหรือหน่วยงานอื่น ๆ
4. ผู้แทนทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ได้แก่ บุคคลที่ทำงานทางด้านธุรกิจ การค้าขายหรือโรงงานอุตสาหกรรม เช่น บริษัทขนส่ง เหมือนแร่ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ
5. ผู้แทนรัฐบาล เช่น ตำรวจ เทคนิตรีเจ้าหน้าที่อนามัย เป็นต้น
6. คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประชาชน เช่น กรรมการศึกษาโรงเรียน คณะที่ปรึกษาโรงเรียน คณะครูภายในโรงเรียน เป็นต้น

7. ทฤษฎีการธรรมชาติประกอบไปด้วย พีช สัตว์ป่า น้ำ ดิน แร่และ
วัสดุชนิดต่าง ๆ ทางธรรมชาติ

8. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคารสถานที่ เครื่องบิน ถนน รถไฟ ห้องสมุด
พิพิธภัณฑ์ ปุชนิยสถาน เป็นต้น

สรุปว่า แหล่งเรียนรู้หรือแหล่งความรู้ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราทุกหนทุกแห่งจะมี
ลักษณะแตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย แต่จากความเห็นของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา
ส่วนใหญ่ก็มีความเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งสามารถจัดจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน
เข้าในประเภทเดียวกันได้จำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายในสถานศึกษา ทั้งที่จัดสร้างขึ้น ได้แก่ ห้องเรียน
ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร
สวนสุขภาพ สนามกีฬา เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติภายในสถานศึกษา
แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู เพื่อนในห้องเรียน บุคลากรในโรงเรียน และกิจกรรมที่จัดสร้างขึ้น
เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคล ตามความสามารถและความพร้อม เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา มีทั้งแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ตาม
ธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สวนสาธารณะ ต้นไม้ ใบไม้ รวมทั้งสัตว์ต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง
 เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น เช่น อาคารสถานที่ เครื่องบิน ถนน รถไฟ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์
 ปุชนิยสถาน เป็นต้น รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่
ในชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

6. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีมากมายที่ทุกคนควรหันมาสนใจและให้ความสำคัญ
เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ควรจัดให้มีและใช้ในการเรียนรู้
มีดังนี้ (ถาวร อารีศิลป์, 2545)

1. ห้องสมุด

กรมวิชาการ (2545 ก) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดพอสรุปได้ดังนี้
ห้องสมุดโรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยเป็นที่รวมของทรัพยากรสารสนเทศทั้งที่เป็น
สื่อสิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ หรือวัสดุสื่อทัศน และในสังคมอิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนควรพิจารณา
ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดให้มีบทบาทเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งในประเทศไทย
สิ่งพิมพ์ยังคงเป็นสื่อหลักของห้องสมุด แต่ในขณะเดียวกันควรจัดหาสื่อประเภทไม่ตีพิมพ์และ
สื่ออิเล็กทรอนิกส์และนาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดเป็นแหล่ง
เรียนรู้ที่สำคัญและสนองต่อการปฏิรูปการศึกษา เพราะห้องสมุดโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน
และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่มีการจัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่เด็ก ตามการปฏิรูปการเรียนรู้

มุ่งให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ด้วยการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ชูศักดิ์ศรีวิญญ์ แส่นปัญญา (2546) ยังได้กล่าวถึงสิ่งจำเป็นในการ ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนไว้ พอสรุปได้ว่า โรงเรียนควรมีห้องสมุดที่เป็นอาคารเอกเทศ เป็นห้อง เป็นมุมอย่างใดอย่างหนึ่ง วัสดุครุภัณฑ์ที่สำคัญในห้องสมุดควรมีหนังสือทั่วไป หนังสือภาพ การ์ตูน หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม สารานุกรม วารสารสำหรับเด็ก บุคลากรของห้องสมุด ควรมีความรู้ ทางบรรณารักษศาสตร์ รักการทำงานห้องสมุด กิจกรรมที่ห้องสมุดควรจัด ได้แก่ เล่านิทาน เล่าเกร็ดความรู้ ละคร เกม ทายปัญหา แนะนำหนังสืองานบริการ เช่น เปิดบริการให้ยืมแก่นักเรียน เอื้อเพื่อแก่บุคคลในชุมชน งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุดทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้น ห้องสมุด โรงเรียนจึงมีไว้แต่เพียงเป็นสถานที่จัดเก็บหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือแบบเรียนหรือเพียงแต่จัด ห้องสมุดให้สวยไว้เพื่อดูสวยงามเป็นสิ่งประดับอย่างหนึ่งของโรงเรียนเท่านั้น แต่ห้องสมุดจะต้องเป็น แหล่งที่จะให้ประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ มีทรัพยากร ครุภัณฑ์ และกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการใช้ มีสภาพแวดล้อมในการเชิญชวนนักเรียนเข้ามาใช้ โดยเฉพาะกิจกรรมห้องสมุดและการบริการอันเป็น หัวใจของงานห้องสมุด

2. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์มีอยู่ 2 ประการ คือ ใช้กับงานบริหารการศึกษา ในการเก็บและการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนและจัดการศึกษาทุกระดับ ให้ดีขึ้นและใช้กับการเรียนการสอนจากรูปแบบการใช้ซอ์ล็กและกระดานดำ เป็นการใช้เทคโนโลยีด้าน สื่อประสม ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสอนให้นักเรียนรู้จักใช้คอมพิวเตอร์จริง ๆ นั้นไม่ยาก เพราะนักเรียนทั้งหลายล้วนสนใจ อยากสัมผัสและใช้คอมพิวเตอร์ทั้งสิ้น ดังนั้นครูต้องจัดเอกสารคู่มือ ประกอบการใช้คอมพิวเตอร์ในชั้นเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

3. สวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์เป็นสวนที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้หลายวิชา ซึ่งมีผู้กล่าวถึงสวนพฤกษศาสตร์ไว้ ดังนี้

พงสันต์ ดินาน (2544) ได้อธิบายไว้กล่าวโดยสรุปได้ว่า พรรณไม้ต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียนที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่นที่นักเรียน พบเห็นทุกวันแต่ไม่รู้จัก เรียกชื่อไม่ถูก นักเรียนจึงมีสภาพเหมือนใกล้เกลือกินต่าง ฉะนั้นจึงน่าจะ ดำเนินการให้ภายในบริเวณโรงเรียนกลายเป็นสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และวิชาอื่น ๆ โดยมีขั้นตอนการปรับสภาพโรงเรียนให้เป็น สวนพฤกษศาสตร์ ดังนี้ ขั้นที่ 1 สำรวจ รวบรวมข้อมูลพรรณไม้ต่าง ๆ ที่มีภายในบริเวณโรงเรียน จัดทำบัญชีรายชื่อพรรณไม้ต่าง ๆ ทั้งชื่อที่เรียกในท้องถิ่น ชื่อสามัญ ชื่อทางพฤกษศาสตร์

เมื่อตรวจสอบข้อมูลจนถูกต้องแล้วก็เขียนป้ายติดไว้ที่ต้นไม้ชั้น 2 พิจารณาว่าพรรณไม้ในท้องถิ่น บางชนิด นักเรียนน่าจะได้เรียนรู้แต่ภายในบริเวณโรงเรียนไม่มีในท้องถิ่นนั้นก็นำพันธุ์ไม้นั้นมาปลูกไว้ ชั้นที่ 3 จัดทำป้ายสวนพฤกษศาสตร์ไว้ให้ชัดเจน เมื่อปฏิบัติครบตามขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ภายในโรงเรียนก็จะกลายเป็นสวนพฤกษศาสตร์ขนาดเล็กที่ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ในทุกวิชา

4. สวนสมุนไพร

สวนสมุนไพรมีรูปแบบไม่ต่างจากการจัดสวนทั่วไปนัก เพียงแต่ว่าต้นไม้ที่ปลูก และตกแต่งในสวนจะเป็นพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเชิญชวนให้ผู้ที่สนใจเข้าไป ศึกษาหาความรู้ว่า พืชสมุนไพรมีอะไรบ้าง มีรูปร่างลักษณะและคุณสมบัติอย่างไร ฉะนั้นการจัดวาง และปลูกต้นไม้ควรมีความชัดเจนสามารถเดินเข้าชมอย่างใกล้ชิด (สมเดช สีแสง, 2543)

ไฉน น้อยแสง (2545) กล่าวถึง สวนสมุนไพร ศูนย์การเรียนรู้แบบครบวงจร ไว้สรุปได้ดังนี้ สมุนไพรเป็นพืชที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย มาช้านาน ฉะนั้นคนที่รู้จักชื่อและประโยชน์ของพืชสมุนไพรส่วนใหญ่จะเป็นหมอพื้นบ้านเท่านั้น การจัดสวนสมุนไพรเป็นการรวบรวมพืชสมุนไพรมาปลูกไว้เป็นสวน ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่ง ในการที่จะศึกษาพืชสมุนไพร พืชสมุนไพรมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ ไม้ยืนต้น เช่น มะตูม ขี้เหล็ก กุล ไม้พุ่ม เช่น ชุมเห็ดเทศ ทองพันชั่ง ไม้ล้มลุก เช่น ฟ้าทะลายโจร จิง โพล ไม้เลื้อยหรือ ไม้เถา เช่น ตำลึง เถาเอ็นอ่อน ประโยชน์ของสวนสมุนไพร ได้แก่ เป็นแหล่งศึกษาพืชสมุนไพร เป็นแหล่งวัตถุดิบ เป็นแหล่งกระจายพันธุ์พืชสมุนไพร เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร ท้องถิ่น ในการจัดทำสวนสมุนไพรมีขั้นตอนดังนี้ 1) การเตรียมการเป็นการสำรวจสถานที่ปลูก สำรวจ สมุนไพร หาความรู้เทคนิคในการปลูก วางแผนออกแบบสวนสมุนไพร 2) การดำเนินการจัดสวน สมุนไพร เป็นการปรับพื้นที่ เตรียมแปลง เตรียมพืชสมุนไพร 3) การดูแลรักษาสวนสมุนไพร ต้องดูแล อย่างเหมาะสม จึงจะทำให้พืชเจริญงอกงามดีผลิดสารที่มีสรรพคุณในการรักษาที่มีปริมาณสูงขึ้น 4) การขยายพันธุ์พืชสมุนไพร เป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพรไม่ให้สูญพันธุ์และ 5) การประเมินผล ควรสรุปผลงานอย่างต่อเนื่อง

5. สนามกีฬา

สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาร่างกายและบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยมีผู้กล่าวถึงสนามกีฬาไว้ดังนี้

ระวีวรรณ ชินะตระกูล (2540) ได้กล่าวถึงสนามกีฬาว่าสนามควรอยู่ ด้านหน้าของโรงเรียน ดูแลรักษาให้เรียบร้อย และปลอดภัยอยู่เสมอ คือ จะต้องเป็นพื้นที่เรียบ ปราศจากก้อนอิฐ ก้อนหิน หรือต่อไม้ มีการระบายน้ำดี ไม่เป็นฝุ่นในฤดูแล้ง หรือเป็นโคลนในฤดูฝน ริมขอบสนามควรปลูกต้นไม้ใหญ่ ใบหนาและมีกิ่งก้านสาขามากพอที่จะเอาไว้กันแดดได้ มีม้านั่งและ ถึงขยะเป็นระยะ ด้านที่ติดกับถนนควรทำรั้วกัน หรือปลูกไม้พุ่มเป็นเขตระหว่างสนามกับถนน

ประเสริฐ เชษฐพันธ์ (2542) กล่าวถึงสนามกีฬาในโรงเรียนไว้ว่า
 “โรงเรียนมีสนามกีฬาและอาคารพลศึกษาตามความจำเป็นและเหมาะสม สามารถสอนและฝึกกีฬาตามหลักสูตร มีมาตรฐานและใช้ได้ทุกฤดูกาล ตลอดจนสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้”

6. เรือนเพาะชำ

กวิศร์ วานิชกุล (2542) ได้ให้ความหมายของสถานเพาะชำไว้ สรุปได้ดังนี้
 สถานเพาะชำ หมายถึง สถานที่ที่มีการเพาะขยายและชำต้นไม้อ่าง ๆ ก่อนที่จะนำไปปลูก
 ในแปลงปลูกหรือสถานที่ปลูกถาวรต่อไป

7. ห้องปฏิบัติการทางภาษา

ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Laboratory) หมายถึง ห้องสำหรับจัด
 กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการนำเสนอด้วยภาพและเสียงในระบบสื่อผสม หรือเป็นแหล่งความรู้
 ที่ให้บริการได้ทั้งภาพและเสียง ด้วยระบบสื่อประสม สามารถให้บริการเป็นรายบุคคลหรือ
 เป็นรายกลุ่ม ซึ่งห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นห้องที่สามารถใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทุกกลุ่ม
 ประสบการณ์ เนื่องจากเป็นห้องที่มีสื่อประสมหลายชนิด ได้แก่ เครื่องบันทึกเทป เครื่องเล่นวีดิทัศน์
 เครื่องคอมพิวเตอร์และสื่อต่าง ๆ สามารถเชื่อมต่อกับอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมเครือข่ายสากล
 เพื่อใช้กับการเรียนการสอนได้นอกจากนี้สามารถใช้เป็นห้องประชุมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ
 การจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษาได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
 2541)

8. ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยในองค์ประกอบของ
 ระบบการปฏิรูปการศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนจาก
 กระบวนการที่ครูเป็นศูนย์กลาง เป็นเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเตรียมนักเรียนให้มี
 ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดเวลา คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการปฏิบัติงานไปสู่
 ความสำเร็จ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวถึงแนวการเรียน
 วิทยาศาสตร์ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พอสรุปได้ว่า

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดและศึกษา ค้นคว้าความรู้
 จากแหล่งอื่น ๆ มาประกอบในการเรียนกับเพื่อนในกลุ่ม ครูเป็นผู้เสริมช่วยชี้แนะและให้คำแนะนำ
 นักเรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตร โดยยึดการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ
2. ในการให้นักเรียนทำปฏิบัติการให้นักเรียนทราบปัญหาที่ศึกษา
 จะทำให้การเรียนของนักเรียนมีความหมายมากขึ้น เริ่มจากการกำหนดวิธีการทดลอง ออกแบบ
 การทดลอง โดยนักเรียนช่วยกันคิดและครูชี้แนะเท่านั้น ครูจะทราบผลนักเรียนจากการเขียนรายงาน
3. การทำแบบฝึกหัดเป็นไปในแนวทางการฝึกการแก้ปัญหา

4. ครูต้องพร้อมต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

นอกจากนี้ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ไว้ ดังนี้

1. ใช้สอนวิทยาศาสตร์เพื่อฝึกให้นักเรียนใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
2. ใช้เป็นห้องแสดงผลงานวิทยาศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ
3. ใช้เป็นห้องจัดนิทรรศการผลงานนักเรียนวิทยาศาสตร์และวิชาอื่น
4. ใช้เป็นห้องศึกษาค้นคว้านอกเวลา
5. ใช้เป็นห้องศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์

กล่าวโดยสรุปว่า แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน คือ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณโรงเรียนที่ควรจัดให้มีและใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สนามกีฬา เรือนเพาะชำ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

7. รูปแบบการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดแหล่งความรู้จะต้องอาศัยความร่วมมือ และประสานกันทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน การจัดแหล่งความรู้สามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ ที่แตกต่างกันในท้องถิ่น จึงควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับ

บุญเลิศ มาแสง (2530) ได้กล่าวถึง การจัดรูปแบบแหล่งความรู้ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งกำหนดรูปแบบแหล่งความรู้ไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. แหล่งความรู้ที่พัฒนาจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เนื่องจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลที่สำคัญยิ่งของชุมชนแห่งหนึ่งนอกเหนือไปจากโรงเรียน ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายที่จะขยายที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านออกไปให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน โดยยึดหลักการเดิมที่ให้ชาวบ้านเป็นผู้ดูแลและจัดการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กรมการศึกษานอกโรงเรียนจะสนับสนุนในด้านหนังสือพิมพ์และวารสาร จากหลักการนี้ทำให้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านโดยความร่วมมือของชาวบ้าน เช่น คณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กลุ่มนักศึกษาทางไกลหรือกลุ่มพลังอื่น ๆ รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ซึ่งสามารถที่จะให้บริการความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในขอบเขตเนื้อหาที่

กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของ
คนในหมู่บ้านให้ดีขึ้น

2. แหล่งความรู้หมู่บ้านที่จัดขึ้นในวัด วัดชนบทโดยทั่วไปถือเป็นศูนย์กลางที่สำคัญแห่งหนึ่งของชุมชน เป็นสถานที่ที่ประชาชนมาพบปะกันประกอบศาสนกิจร่วมกัน โดยมีพระเป็นผู้ให้การอบรมเทศนา ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาเรียนรู้ประการหนึ่ง หากจะพัฒนาให้วัดสามารถให้บริการความรู้ให้กับประชาชนในรูปแบบแหล่งความรู้ก็กระทำได้ เพราะวัดมีบริเวณกว้างขวางร่มรื่น มีพระภิกษุและสามเณรที่ประชาชนเคารพนับถือ และมีเวลาพอที่จะทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับสามารถดูแลและประสานงานกับคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการแหล่งความรู้ได้อย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ

3. แหล่งความรู้ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในชุมชนอยู่แล้ว โดยเฉพาะมีอาคารสถานที่พร้อมและห้องสมุดโรงเรียนหรือสามารถจัดเป็นห้องสมุดโรงเรียนที่ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนได้ โดยจัดทำเป็นแหล่งความรู้ให้บริการแก่ชาวบ้านได้เข้ามาใช้บริการโดยไม่จำกัดเวลา เพศ และวัย

4. แหล่งความรู้ที่จัดขึ้นในสถานที่สาธารณะหรือที่ที่ประชาชนบริจาค ในบางหมู่บ้านไม่มีวัด โรงเรียนหรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จึงมีข้อจำกัดทำให้ไม่มีฐานในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านได้ แต่ก็สามารถที่จะพัฒนาที่สาธารณะหรือสถานที่ที่มีผู้บริจาคให้ในหมู่บ้านให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านได้ โดยสถานที่ดังกล่าวจะต้องอยู่ในหมู่บ้านประชาชนทุกคนสามารถมาใช้บริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์และการฝึกอบรมที่แต่ละบุคคลได้รับมา ซึ่งพฤติกรรมที่มีเปลี่ยนไปนั้นประกอบด้วยความรู้ทักษะ หรือความรู้สึ

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544) กล่าวถึง รูปแบบและลักษณะของแหล่งเรียนรู้ไว้
ดังนี้

1. จัดบรรยากาศในแหล่งเรียนให้เป็นสภาพจริง/เหมือนสภาพจริง
2. จัดทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ให้พอเพียง
3. ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองให้มากที่สุด
4. จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้อย่างเหมาะสม
5. จัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง

7. การร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 ค) กล่าวถึงขั้นตอนการทำจุดศึกษา (การพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่มีอยู่ให้ดีขึ้น) ไว้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนเป็นสื่อในการเรียนรู้
2. ศึกษา เนื้อหา วิเคราะห์หลักสูตร
3. สำรวจจุดบริเวณสถานศึกษาว่า บริเวณใดมีสภาพที่สามารถปรับและพัฒนาให้เป็นจุดที่นักเรียน
4. กำหนดจุดศึกษา เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์และคณะครูจะร่วมกันตัดสินใจว่า จัดจุดศึกษาใดบ้าง

5. กำหนดจุดศึกษา โดยคณะครูและนักเรียนอาจร่วมกันกำหนดชื่อ เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติกิจกรรมต่อไป ซึ่งจุดศึกษาแต่ละแห่งจะใช้จัดกิจกรรมได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ พงสันต์ ตีนาน (2544) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพภายในโรงเรียนให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ภายในโรงเรียน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 สำรวจ รวบรวมข้อมูล พรรณไม้ต่าง ๆ ที่มีภายในบริเวณโรงเรียนจัดบัญชีรายชื่อไว้
2. ขั้นที่ 2 พิจารณาว่า พรรณไม้ในท้องถิ่นบางชนิด นักเรียนน่าจะจะได้เรียนรู้แต่ภายในโรงเรียนไม่มีแต่มีในท้องถิ่นนั้น ๆ ก็นำพรรณไม้นั้น ๆ มาปลูกไว้
3. ขั้นที่ 3 จัดทำป้ายสวนพฤกษศาสตร์ไว้ให้เห็นชัดเจน

พิกุล ศรีบุญเรือง (2542) ได้นำเสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้เป็นจุดการศึกษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ โดยให้ความหมายจุดศึกษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนว่า หมายถึง การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน หรือนอกโรงเรียน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางให้นักเรียนได้สืบค้นหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยได้กำหนดตัวอย่างจุดศึกษา ไว้เป็น 10 จุดด้วยกัน

1. จุดในลำเหมือง ใช้สอนเรื่องระบบนิเวศ
 2. จุดดูสวนดอกไม้ ใช้สอนเรื่องพืชดอกและการขยายพันธุ์
 3. จุดพืชไร่ดอก ใช้สอนเรื่องพืชไร่ดอก
 4. จุดเรียนรู้เรื่องดิน หิน กรวด ทราย ใช้สอนเรื่องดิน หิน กรวด ทราย
- ในท้องถิ่น
5. จุดโรงอาหาร ใช้สอนเรื่องสารพิษในอาหาร สิ่งแวดล้อมด้านโภชนาการ
 6. จุดแหล่งน้ำในโรงเรียน ใช้สอนแหล่งน้ำ การใช้น้ำในโรงเรียนและท้องถิ่น

7. จุดสังเกตให้ตีมีความรู้ใช้สอนเรื่องทักษะการสังเกต เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
8. จุดศึกษาชุมชน ใช้สอนเรื่องการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน ปัญหา และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
9. จุดสมุนไพรบ้านเราใช้สอนเรื่องสมุนไพร สรรพคุณต่าง ๆ และการนำสมุนไพรในท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวัน
10. จุดประหยัดพลังงานไฟฟ้าใช้สอนอาชีพการใช้เครื่องไฟฟ้าให้ประหยัด
 - บุญเลิศ มาแสง (2530) ได้กล่าวถึง การจัดตั้งแหล่งความรู้ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์การจัดตั้งไว้ 5 ประการ คือ
 1. พัฒนาแหล่งวิทยาการของหมู่บ้าน เช่น ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านและที่อ่านหนังสือวัดหรือโรงเรียน ให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ทุกกลุ่มทุกเพศ ทุกวัย
 2. จัดตั้งแหล่งความรู้หมู่บ้านขึ้นในพื้นที่ที่ซึ่งยังไม่เคยมีการจัดตั้งแหล่งวิทยาการรูปแบบใด ๆ มาก่อน
 3. เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านและในชุมชนที่ใกล้เคียงได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างกว้างขวางตลอดเวลา ได้รับการบริการทางการศึกษาในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาทักษะ ความสามารถในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตตามความพร้อมและตามความต้องการของตน
 4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมการศึกษาด้วยตนเอง โดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นหรือตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มนักศึกษาทางไกล กลุ่มพลังมวลชน และอาสาสมัครในหมู่บ้าน
 5. ส่งเสริมให้เกิดการระดมทรัพยากร และการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และหน่วยงานภาคเอกชนตามแนวนโยบายการพัฒนาชนบทแห่งชาติ

จากการศึกษาแนวคิด ประเภทของแหล่งเรียนรู้จากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน สามารถสังเคราะห์ประเภทของแหล่งเรียนรู้ ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้

ประเภทของแหล่งเรียนรู้	น้อมเกตุ จงพยุหะ (2524)	บุญเลิศ มาแสง (2530)	นฤมล ต้นธสุเรศราษฎร์ (2533)	สุรจิตร์ ทิบัว (2538)	ผ่องศรี สมยา (2544)	กรมสามัญศึกษา (2542)	อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544)	กรมวิชาการ (2545)	สามารถ รอดสำราญ (2546)	ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2545)	ความถี่
1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓		7
2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น	✓		✓		✓						3
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น								✓		✓	2
4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓		7
5. แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยี		✓	✓			✓		✓	✓		5
6. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		7
7. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น								✓		✓	2
8. สื่ออิเล็กทรอนิกส์			✓			✓		✓	✓		4
9. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน				✓	✓			✓		✓	4
10 แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน				✓	✓			✓			3
11. สื่อสิ่งพิมพ์		✓	✓					✓	✓		4
12. ห้องสมุด	✓				✓				✓	✓	4
13. ชุมชน					✓					✓	2
14. ครอบครัว					✓					✓	2
15. วัด	✓			✓		✓					3
16. พิพิธภัณฑ์	✓								✓		2

จากการสังเคราะห์ตามตาราง 1 ผู้วิจัยได้สรุป ประเภทของแหล่งเรียนรู้ ได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมายถึง สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ดิน หิน แร่ ภูเขา พืช สัตว์ น้ำ แสงแดด เป็นต้น
2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ในชุมชน เช่น วิทยากร ศึกษานิเทศก์ ผู้ชำนาญการ ข้าราชการ บุคลากรในโรงเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภิภุสงฆ์ ปราชญ์ เป็นต้น
3. แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยี หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างกัน ประกอบด้วย 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2) สื่อสิ่งพิมพ์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวัตถุ สถานที่ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ ประดิษฐ์ หรือสร้างขึ้น เช่น 1) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 3) ชุมชน 4) วัด 5) พิพิธภัณฑ์

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ศูนย์รวมความรู้ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ความเข้าใจและความชำนาญ แหล่งเรียนรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งครอบคลุมความหมายของแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ 2) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 3) แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยี 4) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวัตถุ สถานที่ และหมายรวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนใช้เป็นแหล่งสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง

8. แนวคิดการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องข้องกับแหล่งเรียนรู้

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง ตามความต้องการ ความสนใจและความถนัด จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้มีดังนี้ ปรัชญาการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ได้แก่

1. ปรัชญาการศึกษาแบบมนุษยนิยม มีแนวคิดที่เน้นความเป็นเอกัตบุคคล เป็นสำคัญและให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความต้องการ ความสนใจและความปรารถนาของผู้เรียน โดยถือหลักว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาโดยไม่มีขีดจำกัดความสามารถในการพัฒนาตนเอง ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา และทำที่สุดมนุษย์คือผู้ที่กำหนดความต้องการของตนเอง มีความคิดริเริ่ม มีความตั้งใจ รู้จักตัดสินใจ มีเสรีภาพ และมีความรับผิดชอบ ในอันที่จะก้าวไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดเท่าที่แต่ละคนจะเป็นได้ (Elias and Merriam, 1980)

2. ปรัชญาการศึกษาแบบพิพัฒนาการนิยม มีแนวคิดที่จะให้คนเราหันมาพิจารณาถึงสิ่งที่เป็นจริงเท่าที่มนุษย์สามารถที่จะมีประสบการณ์ได้ในชีวิตจริง ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่

เรามีประสบการณ์ได้เป็นความจริงตามสภาพที่เป็นอยู่ หรืออาจกล่าวได้ว่าโลกที่เราอาศัยอยู่ คือ โลกแห่งประสบการณ์ของคนเรานั้นเอง โดยนำประสบการณ์นั้นมาพิจารณาว่าถูกต้องเหมาะสมดีหรือไม่แก้ปัญหาได้หรือไม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ หรือเป็นการย้ำให้เกิดความเชื่อมั่น ในความรู้เก่าที่เรียนมาจากประสบการณ์เดิมมากยิ่งขึ้น (สาโรช บัวศรี, 2530) สาระสำคัญของ การศึกษาแบบมนุษยนิยมและแบบพิพัฒนาการนิยมเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาไม่จำกัด อยู่เพียงเฉพาะในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเท่านั้น แต่หากรวมไปถึงกิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นใน ชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน เพราะการเรียนรู้เป็นพื้นฐาน ของการดำรงชีวิต มนุษย์มีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงก่อนตาย ดังนั้น เป้าหมายสำคัญของการจัด การศึกษาก็คือ การสร้างให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีความสมดุล เรียนที่จะรู้ เรียนที่จะทำ เรียนที่จะอาศัยอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้ตามศักยภาพของ แต่ละบุคคลที่พึงจะเป็น

Gagne (1970) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง สมรรถภาพอันเนื่องมาจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น

Hilgard (1975) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่แตกต่างไปจากสภาพเดิม

Zimbardo (1979) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิง สัมพันธ์ของพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ ถาวร

Rohwer และ B-Howe (1980) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นการ เปลี่ยนแปลงทางสติปัญญาที่ค่อนข้างถาวรและสามารถสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงนั้นได้จาก พฤติกรรมของบุคคล

Clifford (1981) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิง สัมพันธ์ของพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์หรือการฝึกอบรม

Klein (1991) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทดลองที่ เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงเชิงสัมพันธ์ที่ถาวรของพฤติกรรม ซึ่งอธิบายไม่ได้ด้วยสภาวะอารมณ์ ชั่วคราว วุฒิภาวะ หรือการตอบสนองโดยกำเนิด

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์และการฝึกอบรมที่แต่ละบุคคลได้รับมา ซึ่งพฤติกรรมที่ เปลี่ยนไปนั้นประกอบด้วย ความรู้ทักษะ หรือความรู้ลึก

9. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

9.1 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2545) แนวความคิดในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อม รักถิ่นฐาน สามารถสืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดทักษะและนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เอาความจริงและผู้เรียนเป็นหลัก และเอาวิชาเป็นส่วนประกอบ สภาพแวดล้อมดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ของนักเรียน แหล่งการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถจัดและดำเนินการได้มีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถของโรงเรียนแต่ละแห่งที่จะดำเนินการได้ตามศักยภาพ เช่น โรงเรียนที่มีบริเวณพื้นที่กว้างขวางอาจจัดแหล่งการเรียนรู้ในลักษณะของสวนพฤกษศาสตร์หรืออุทยานการศึกษา นอกเหนือจากการจัดห้องสมุดโรงเรียนและการจัดมุมต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน

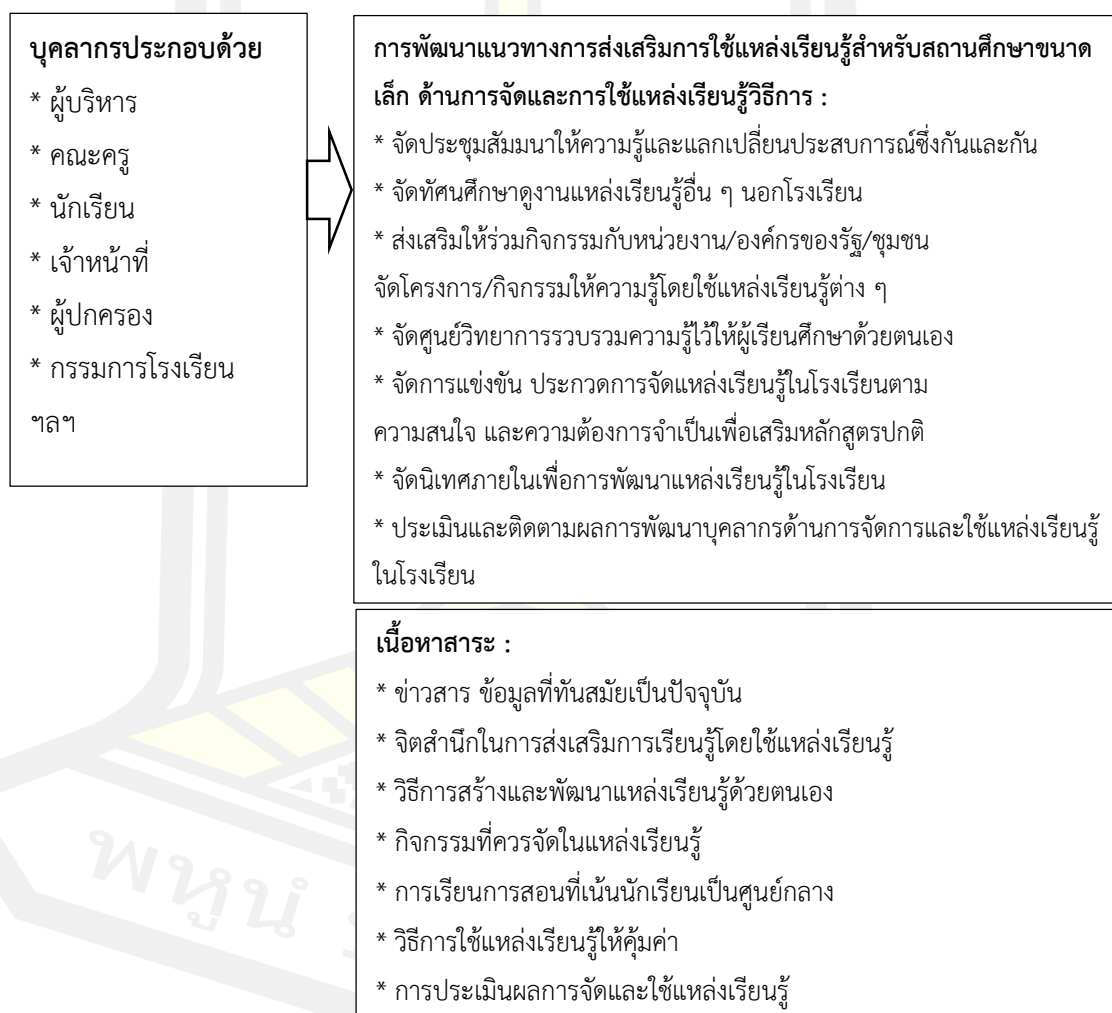
ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2545) กล่าวถึง แนวการจัดสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การเลือกสถานที่ในการสร้างสวนพฤกษศาสตร์ควรเลือกบริเวณที่เป็นสวนหรือมีต้นไม้อยู่หนาแน่น หรือมีชัยภูมิที่เหมาะสม เช่น เป็นป่าธรรมชาติและอยู่ใกล้แหล่งน้ำพอสมควร รวมทั้งเป็นบริเวณที่สามารถพัฒนาให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ได้โดยไม่ต้องเริ่มต้นใหม่ทั้งหมดการเลือกสถานที่สร้างสวนพฤกษศาสตร์กับการเลือกพรรณพืชที่จะนำมาปลูกควรมีความเหมาะสมต่อกัน
2. การเตรียมพื้นที่ เมื่อเลือกพื้นที่ได้แล้ว ควรมีการออกแบบว่าสวนพฤกษศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนมีลักษณะอย่างไร จะจัดแบ่งพื้นที่ในสวนอย่างไร พืชชนิดใดควรจัดปลูกในบริเวณไหน
3. การเตรียมพรรณไม้และปลูกต้นไม้เพิ่ม คณะครูและนักเรียนควรมีบทบาทร่วมกันในการจัดหาพรรณไม้และปลูกต้นไม้ หรือบางครั้งต้องจัดซื้อ จัดหา บางโรงเรียนอาจจัดเป็นการทำบุญในลักษณะทอดผ้าป่าต้นไม้ แล้วเชิญชุมชนมาร่วมบริจาค และร่วมกันปลูกต้นไม้
4. การจัดทำป้ายชื่อและสรรพคุณของต้นไม้บางชนิด รวมทั้งคุณสมบัติในกรณีที่เป็นพืชสมุนไพรว่า ช่วยรักษาโรคใดได้บ้าง เช่น กะเพรา มีสรรพคุณแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปวดท้อง เป็นต้น
5. การดูแลรักษา ควรจัดให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันดูแลรักษาสวนพฤกษศาสตร์เป็นประจำเดือน เพื่อดูแลให้ต้นไม้ในสวนพฤกษศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ และควรจัดกิจกรรมพัฒนา

สวนพฤกษศาสตร์เป็นประจำเดือน เพื่อดูแลให้ต้นไม้ในสวนพฤกษศาสตร์เจริญงอกงามและตัดกิ่งไม้ที่แห้งหรือเกะกะ

กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในโรงเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอาจทำได้โดยใช้ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

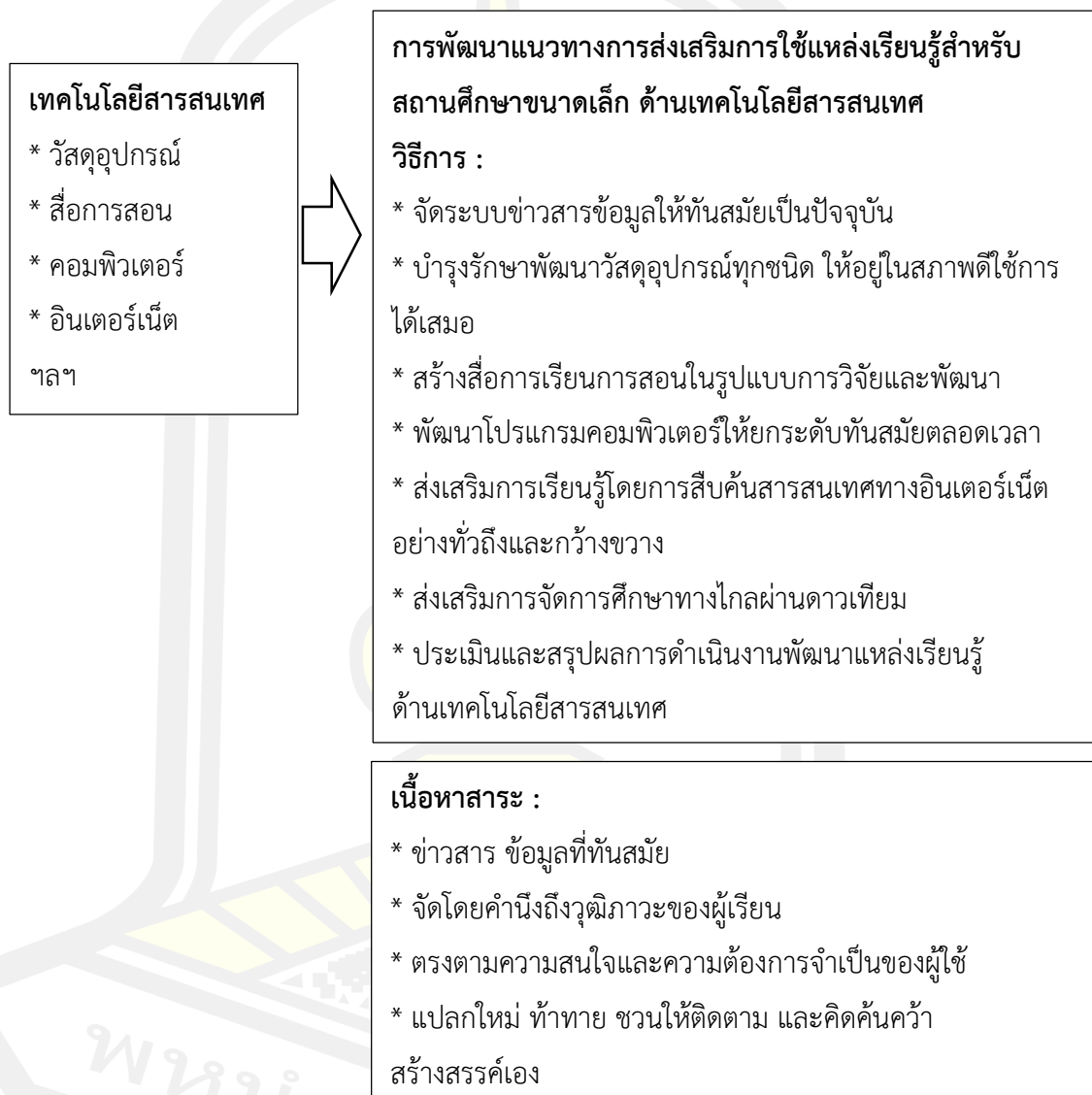
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับ
สถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรเห็น
ความสำคัญของการจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยมีแนวทางการดำเนินงานสรุปเป็นแผนภาพ
ดังรายละเอียดในภาพประกอบ 2

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2554)

ภาพประกอบ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา
ด้านการจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้

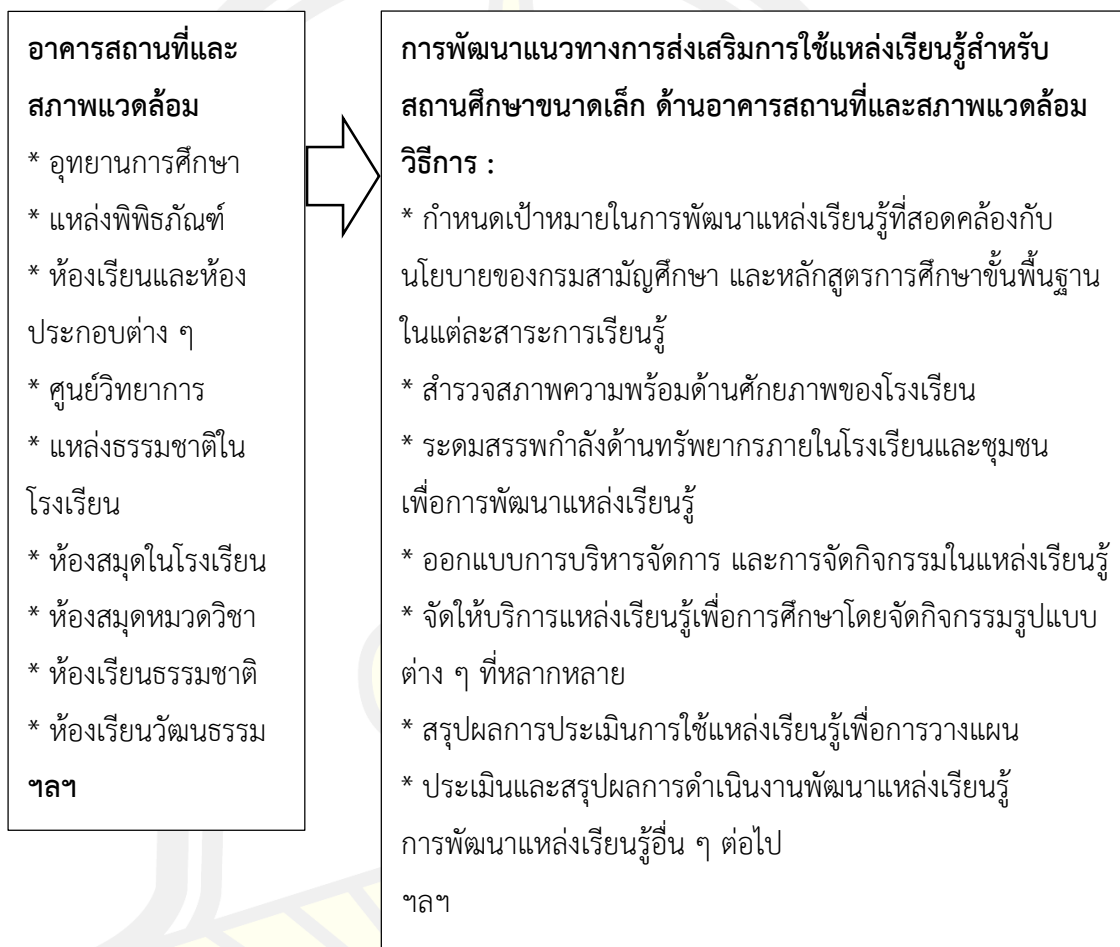
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นวิธีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีแนวทางการดำเนินงาน สรุปเป็นแผนภาพ ปรากฏดังภาพประกอบ 3

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2554)

ภาพประกอบ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

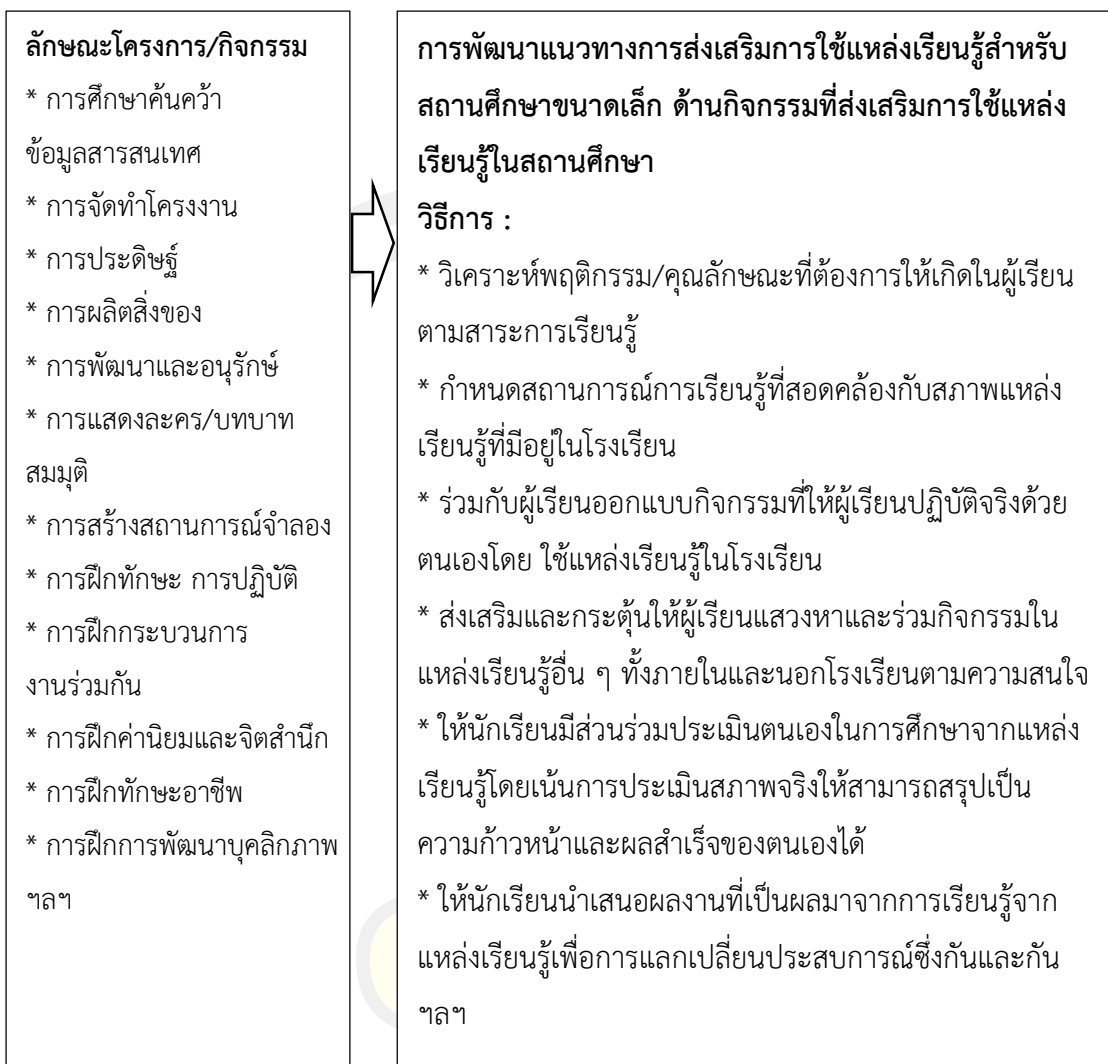
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เป็นวิธีดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความหลากหลาย เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน สรุปเป็นแผนภาพ ปรากฏดังภาพประกอบ 4

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2554)

ภาพประกอบ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามต้องการและความแตกต่างของผู้เรียน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน สรุปเป็นแผนภาพ ปรากฏดังภาพประกอบ 5

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2554)

ภาพประกอบ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

9.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแหล่งเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ปรากฏใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้ระบุไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทุกโรงเรียนมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก และใช้ประโยชน์จาก

แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ขึ้นในโรงเรียน แนวคิดการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นการใช้แหล่งภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น วัด ภูเขา สวนสัตว์ อุทยาน พิพิธภัณฑสถาน หอสมุด แหล่งน้ำ โบราณสถาน เป็นต้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้โดยตรงด้วยตนเองอย่างถูกต้อง และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ผู้เรียนจะได้ศึกษาสภาพที่แท้จริงของสิ่งต่าง ๆ ที่ชุมชน อาทิ พืชพันธุ์ไม้ พืชสมุนไพร ลักษณะของดิน หินแร่ ทั้งแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ที่มาหล่อหลอมในชุมชนท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ในชุมชน เป็นการสร้างเจตคติ ค่านิยม ความภาคภูมิใจ และอุดมการณ์ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน แนวคิดการใช้โรงเรียนเป็นแหล่งการจัดการเรียนรู้เป็นการให้โรงเรียนทำสาระการเรียนรู้ ซึ่งชุมชนไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจชุมชน ซึ่งจัดทำได้โดยการจัดการบริหารโรงเรียนทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน จัดบทเรียน หลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การเข้าไปมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชน โรงเรียนมีหน้าที่จะต้องสร้างพลเมืองใหม่ให้มีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ โดยถ่ายทอดคุณค่า ความรู้ที่มีอยู่ของชุมชน สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ฝึกฝนทักษะ เตรียมตัวผู้เรียนเพื่ออนาคต นอกจากนั้นยังเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โรงเรียนจึงเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดบริบทของชุมชนและรักษาชุมชน การใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ทำได้ โดยให้โรงเรียนเป็นสิ่งจำลองสภาพปัญหาในชุมชน สภาพของชุมชนในแง่ของความดีความงาม นำสิ่งที่มีคุณค่าเข้ามาไว้ในโรงเรียน สามารถจัดให้เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ การกระทำในลักษณะเช่นนี้เป็นการบริการจัดการทั้งโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ชักนำให้ครูและผู้ปกครองเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน วิธีการนี้จึงเป็นการจัดทำในลักษณะกระทำทั้งโรงเรียน มีการจัดเนื้อหาสาระในบทเรียน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สร้างกิจกรรมเสริม และมีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

9.3 แนวคิดการจัดเวทีการเรียนรู้

แนวคิดการจัดเวทีการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยองค์การชุมชนที่รวมตัวกันเพื่อศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่ง พร้อมทั้งแสวงหาวิธีการแก้ไข จัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้สมาชิกในชุมชนอย่างทั่วถึง ชุมชนประกอบด้วยคนที่มีธรรมชาติหลากหลาย มีบทบาทที่สัมพันธ์กัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน วิธีการจัดเวทีการเรียนรู้เป็นวิธีการประสานงาน ประสานความคิด ซึ่งทำได้โดยการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและเป็นที่สนใจร่วมกันของคนในชุมชน ศึกษาวิเคราะห์ร่วมกันให้เห็นถึงสภาพปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา จากนั้นหาวิธีแก้ไขปัญหา แล้วร่วมกันแก้ไขปัญหา เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในชุมชน การแก้ปัญหานี้คนในชุมชนต้องเรียนรู้สภาพปัญหา คือ สภาพความรุนแรงของยาเสพติดที่เกิดขึ้น โดยประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและช่วยกันหาแนวทางแก้ไข โดยร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา จากนั้นดำเนินการแก้ไขปัญหาตามแนวทางที่ตัดสินใจ

ร่วมกัน ดังนั้น การจัดเวทีการเรียนรู้จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันดำเนินการและร่วมกันรับผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ อันเป็นยุคที่วิทยาการเจริญรุดหน้า ความรู้และสรรพวิทยาการเดินทางไปถึงที่ต่าง ๆ ด้วยความรวดเร็ว ข้อมูลและสาระความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนทุกวัยจึงต้องมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่รอบตัว ทั้งจากครูคน ครูเครื่อง และครูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2544) การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีความสุข ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับประสบการณ์การเรียนรู้กับชีวิตจริง จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพได้ (วัฒนาพร รัชชบุษย์, 2541) แหล่งเรียนรู้มีอยู่มากมายทั้งใกล้ตัวและไกลตัว เพียงแต่จะมีวิธีการอย่างไรที่จะนำมาใช้ได้ตรงตามความต้องการของนักเรียนทุกคน

กรมสามัญศึกษา (2542 ก) กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. มุ่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สมบูรณ์ มีคุณภาพ และเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง
3. รณรงค์ให้โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ดำเนินการให้โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้หลายชนิดไว้ในแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างครบครัน ให้สนองความต้องการของนักเรียน หลักสูตรชุมชน และสังคม
5. ดำเนินการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทุกปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2542 ค) ได้กล่าวถึงการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน สรุปได้ว่า การเรียนรู้ในยุคใหม่ไม่ได้ผูกขาดอยู่ในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเท่านั้น ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่รอบ ๆ ตัว โรงเรียนจึงต้องจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ในอาคาร การเรียนการสอนในโรงเรียนนักเรียนจะใช้เวลากว่าร้อยละ 90 อยู่ในอาคารเรียน โรงเรียนควรจัดแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน หรือในอาคารเรียนให้มาก โดยใช้สื่อและเทคนิค วิธีการ กิจกรรม การศึกษาทดลอง มีมุมค้นคว้า ป้ายความรู้ห้องสมุด ฝ่ายงานจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ได้

2. แหล่งเรียนรู้นอกระบบ โดยเฉพาะภายในบริเวณโรงเรียนจะมีแหล่งเรียนรู้มากมาย เช่น สวนสมุนไพร สวนวิทยาศาสตร์ต้นไม้และอื่น ๆ อีกมากมาย ล้วนเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งสิ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้กล่าวถึง การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนว่า เพื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ครูผู้สอนควรร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในการวางแผน การดำเนินการร่วมกันให้มีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้คือ

1. ศึกษาหลักสูตร
2. กำหนดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้
3. กำหนดทรัพยากรสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน เช่น

รายชื่อหนังสือสื่อการสอน

4. จัดหาและเตรียมสื่อสารสนเทศแหล่งเรียนรู้
5. แนะนำการใช้แหล่งเรียนรู้และอำนวยความสะดวก
6. สรุปและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้

อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544) กล่าวถึงขั้นตอนการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

1. อธิบายวัตถุประสงค์เป้าหมายให้เพื่อนครูทุกคนทราบ
2. ผู้บริหาร ครู นักเรียนแต่ละชั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ร่วมกันสืบค้นรายชื่อและที่อยู่ของบุคลากรทั้งในสถานศึกษา ในท้องถิ่น ในชุมชน ซึ่งมีทั้งผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำทางศาสนา พ่อแม่แม่เฒ่า ข้าราชการ เจ้าของกิจการร้านค้า เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม ข้าราชการเกษียณอายุ พ่อค้าแม่ค้า เกษตรกร ฯลฯ ที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในด้านต่าง ๆ และมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในสาขาวิชาซีพต่าง ๆ หรือในด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเรามักคุ้นชินกับคำเรียกที่ว่า “ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น” “ปราชญ์ชาวบ้าน” “วิทยากรท้องถิ่น”

3. ผู้บริหาร ครู นักเรียนแต่ละชั้น และกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันสืบค้นสถานที่ที่สามารถจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น วัด โรงพยาบาล สถานีอนามัย สถานีตำรวจ สวนสัตว์ น้ำตก ชายฝั่งทะเล ป่าไม้ ป่าช้าเก่า นาข้าว สวนยางพารา ตลาดสด ฯลฯ ถ้าเป็นภายนอกสถานศึกษาให้อยู่ในรัศมีที่ครูสามารถพานักเรียนออกไปเรียนรู้ได้สะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง เช่น ทางเท้า ทางรถจักรยาน ทางรถยนต์

4. ผู้บริหาร ผู้แทนครูสายชั้น ผู้แทนนักเรียนสายชั้น ผู้แทนกรรมการสถานศึกษาช่วยกันคัดเลือกและบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นทั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลและสถานที่ที่เหมาะสมที่สุด

5. ครูและนักเรียนที่มีที่พักอาศัยอยู่ในรัศมีใกล้แหล่งเรียนรู้ที่คัดเลือกไว้ ออกไปสำรวจ และบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นซึ่งควรร่วมกันจัดทำเป็นแบบฟอร์มไว้ก่อน เพื่อสะดวกในการกรอกข้อมูล เช่น การพบปะพูดคุยสอบถามความคิดเห็น และความสะดวกในการที่จะเชิญไปเป็นวิทยากร หรือความต้องการให้นักเรียนมาเรียนรู้ในสถานประกอบการหรือบ้านพัก รายละเอียดต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ถ้าเป็นบุคลากรให้บันทึกประวัติ ประสบการณ์ ความถนัด ความชำนาญและอื่น ๆ ตามที่สนใจ แต่ถ้าเป็นแหล่งเรียนรู้ควรบันทึกทั้งผู้ที่จะเป็นวิทยากร ลักษณะสถานประกอบการกระบวนการทำงาน ระยะเวลา เส้นทาง การเดินทาง ลักษณะภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมโดยรวม ข้อควรระมัดระวัง

6. ในกรณีที่มีกล้องถ่ายรูป ควรถ่ายภาพบุคลากรและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูลของโรงเรียน เพื่อนำมาจัดแสดงนิทรรศการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา หรือเพื่อการประชาสัมพันธ์ในวันที่เชิญบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงภูมิปัญญาดังกล่าวมาเป็นวิทยากร

7. ร่วมกันจัดทำแผนที่ตั้งขนาดใหญ่แสดงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและในรัศมีของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ เช่น เส้นทาง การเดินทาง ระยะเวลา ลักษณะเด่นของแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่ง สัญลักษณ์แสดงลักษณะภูมิประเทศ เช่น เนินเขาสูง ความลาดชันหนองน้ำ ป่าโปร่ง ถนนใหญ่ ทางรถไฟ ฯลฯ

8. ร่วมกันจัดทำทำเนียบบุคลากร/วิทยากรท้องถิ่น/ครูภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้าน โดยระบุความถนัด รวมทั้งงานอาชีพโดยภาพรวมไว้ ถ้ามีภาพถ่ายให้ติดไว้เพื่อความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล ซึ่งอาจจำแนกหมวดหมู่ตามลักษณะกลุ่มงานอาชีพก็ได้ และทำหนังสือเชิญเป็นวิทยากรภายนอกประจำสถานศึกษาในหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งการกำหนดวันเวลาสถานที่ให้ทำหนังสือเชิญอีกครั้งเป็นคราวไป

9. ร่วมกันจัดทำทะเบียนสถานที่แหล่งเรียนรู้ โดยมีภาพถ่ายหรือภาพวาด ประกอบคำอธิบายเส้นทาง การเดินทาง ระยะเวลา สภาพแวดล้อมโดยรอบ เช่น สภาพภูมิประเทศ สภาพต้นไม้ แหล่งน้ำ แหล่งทิ้งขยะ ลำธาร ข้อควรระวัง เช่น ทาก ยุง แมลง สัตว์มีพิษอื่นที่อาจพบ

10. กรณีที่แหล่งเรียนรู้เป็นลักษณะกระบวนการทำงาน หรือเป็นขั้นการผลิต เช่น โรงสีข้าว โรงน้ำแข็ง โรงทอผ้า บ่อเลี้ยงกุ้ง ฯลฯ ขั้นตอนใดที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษาเป็นพิเศษครูอาจร่วมกันจัดทำแผนภูมิวงจรต่าง ๆ เพิ่มเติม

11. เลือกแหล่งเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตรแล้วบันทึกแหล่งเรียนรู้ลงในสื่อของแผนการสอนแต่ละชั้น

12. จัดทำแบบประเมินผลและทุกฝ่ายร่วมกันประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

13. ใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามวันเวลาที่กำหนดในแผนการสอน และบันทึกผลการประเมินทุกครั้ง

14. นำผลการประเมินในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา มาพิจารณา เพื่อพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544) กล่าวถึงการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปได้ว่า ในการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจและเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตานักเรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรม และสถานการณ์ในแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตจริง ฝึกให้ผู้เรียนประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงตนเองด้านการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และจัดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่เป็นผลจากการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2554) กล่าวถึง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปว่า การเรียนรู้ในยุคใหม่ไม่ได้ผูกขาดอยู่ในห้องเรียนเท่านั้น ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่รอบ ๆ ตัว โรงเรียนจึงต้องจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในการวางแผน ดำเนินการร่วมกันให้มีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

9.4 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545 ก) กล่าวถึงลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรมีหลากหลายทั้งสื่อจากธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยีและสื่ออื่น ๆ สถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเองและเลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น ๆ
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และ การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

กรมวิชาการ (2539) ได้สรุปรายงานผลการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับกระบวนการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้บริหารในสถานศึกษาว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนเรื่องดังต่อไปนี้

1. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายให้ความรู้กับคณะครูและนักเรียน
2. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของครูกับประชาชนในท้องถิ่น
3. สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่
4. แนะนำให้ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านสอดแทรกในการสอนกลุ่มวิชางานพื้นฐานอาชีพ
5. พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

6. แนะนำให้ครูผู้สอน ศึกษาหาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำมาใช้จัดการเรียนรู้

7. ส่งเสริมการสำรวจแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

8. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ

9. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอน

10. ปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

นอกจากนี้ กองวิจัยทางการศึกษาระดับกรมวิชาการยังได้สรุปข้อเสนอแนะของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในส่วนของสถานศึกษา ดังนี้

1. สำรวจ รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดทำเอกสาร

เผยแพร่

2. ประสานงานและให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นจัดประชุมชี้แจง

ให้ผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3. กำหนดนโยบายที่ชัดเจน ให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้

4. จัดแนวปฏิบัติหรือคู่มือในการนำไปใช้

5. ส่งเสริมการนำไปใช้อย่างจริงจัง

กระทรวงศึกษาธิการ (2554) กล่าวถึงวิธีดำเนินการ จัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละสาระการเรียนรู้

2. สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน

3. ระดมสรรพกำลังด้านทรัพยากรภายในโรงเรียนและชุมชน เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4. ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้

5. จัดให้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา โดยจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย

6. สรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการวางแผน

7. ประเมินและสรุปผลการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. ตั้งใจมั่นว่าจะทำ จะสร้าง จะพัฒนา
 2. ประชุมครูอาจารย์
 3. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน-ประชาชนทราบ
 4. ตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ
 5. กำหนดนโยบายโดยยึดธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
แผนพัฒนาการศึกษาฯ นโยบายกรม นโยบายกระทรวง
 6. กำหนดเป้าหมายจะสร้างแหล่งเรียนรู้ใหม่เพิ่มและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ที่มีอยู่มากน้อยเพียงใด โดยคำนึงนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ความพร้อมความต้องการของ
นักเรียนและชุมชน
 7. ศึกษาเอกสารแหล่งเรียนรู้รุ่นอกโรงเรียนอื่น ๆ ชุมชน สถานประกอบการ
บุคลากร ฯลฯ
 8. สำนวจวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
 9. ตั้งคณะทำงาน
 10. พัฒนาบุคลากร (ประชุม อบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า)
 11. จัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่
(วัสดุอุปกรณ์)
 12. วางแผนการทำงาน จัดทำโครงการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน
 13. ดำเนินโครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้คำนึงถึงการออกแบบ
(รูปแบบวิธีการ)
 14. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการ
เรียนรู้
 15. ประเมินและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 16. สรุปหรือรายงาน
 17. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- พิสมัย ธิณะแก้ว (2543) เสนอแนวทางที่ผู้บริหารควรที่จะพิจารณาในการ
ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนี้
1. สำนวจแหล่งเรียนรู้จัดสำรวจแหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท ได้แก่
แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียน ในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น โดยบันทึกข้อมูลสำคัญของ
แหล่งเรียนรู้ นั้น ๆ ไว้อย่างครบถ้วน

2. จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ เมื่อได้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจแบ่งตามประเภทหรือแบ่งตามลักษณะ เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้ประโยชน์ ส่งเสริมประสบการณ์และความรู้ให้แก่แก่นักเรียน

3. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจจัดนิทรรศการแนะนำแหล่งเรียนรู้หรือจัดทำเอกสารแจกเผยแพร่แก่ครูในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

4. ปรับปรุงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ผู้บริหารควรให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพราะเวลาผ่านไปทรัพยากรบางอย่างอาจเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล ซึ่งได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ดังนั้นควรที่จะได้สำรวจแหล่งวิชาการและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ลัดดา ศิลา น้อย (2534) กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้สังคมศึกษาให้เกิดผลดีและตรงต่อจุดประสงค์การเรียนการสอน มีวิธีการดังนี้

การวางแผน การวางแผนการศึกษาแหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นการเตรียมการดำเนินงานให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย และมีคุณค่าแก่การเรียนการสอน มีวิธีดังนี้

1. วางหลักการก่อนว่าจะใช้แหล่งเรียนรู้ชนิดใด เพื่อให้สอดคล้องตรงกับจุดประสงค์มากที่สุด เช่น ใช้สถานที่ วัสดุ หรือกิจกรรมในชุมชน

2. เตรียมการเรื่องสวัสดิการอื่น ๆ เช่น ยา เพื่อใช้ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น สถานที่พักผ่อน ห้องสุขา ด้วยการสำรวจ สอบถามเจ้าของสถานที่ที่ศึกษา

3. การศึกษาแหล่งเรียนรู้จะใช้วิธีการใดบ้างในการให้ได้คำตอบมา เช่น การสำรวจ การสอบถาม การสัมภาษณ์

4. ระยะเวลาในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ใช้ระยะเวลาประมาณเท่าไร มากเกินไปหรือไม่ จะจำกัดเวลาอย่างไร

5. ในกรณีที่ต้องไปไกลจากโรงเรียนที่ใช้ระยะเวลาในการเดินทาง ต้องติดต่อเรื่องพาหนะ เส้นทาง ระยะเวลา

6. ขออนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียน เขียนรายละเอียดของการเดินทางไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ ตารางเวลา ยานพาหนะ รายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7. ทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองให้ชัดเจน พร้อมทั้งแนบรายละเอียดต่าง ๆ เช่น โครงการ กำหนดการ

8. เตรียมคำถาม อุปกรณ์ที่ช่วยในการไปศึกษาในครั้งนี้ดำเนินไปด้วยดี พร้อมส่งหัวข้อที่นักเรียนต้องการทราบรายละเอียดไปยังสถานที่ที่จะศึกษา รวมทั้งแนบรายละเอียด

อื่น ๆ เช่น โครงการ กำหนดการ กำหนดวิธีการประพฤติปฏิบัติตนในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ เช่น ระเบียบวินัย

9. การแต่งกายที่เหมาะสม การเลือกตัวแทนกล่าวขอบคุณแทนเพื่อน นักเรียนและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ เช่น สมุด ปากกา น้ำดื่ม กล้องถ่ายภาพ

10. บูพื้นความรู้เกี่ยวกับแหล่งความรู้นั้น ๆ โดยใช้ภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ สไลด์วีดิทัศน์ เป็นการสร้างความสนใจให้แก่ นักเรียน

11. หลังจากการใช้แหล่งเรียนรู้แล้ว อาจมีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข เพราะฉะนั้นครูจะต้องเตรียมแบบประเมินผลของการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วย เพื่อจะทำให้แหล่งเรียนรู้ มีรูปแบบที่สมบูรณ์

วนิดา เลหาวัฒน์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ได้สรุปข้อเสนอแนะของครูและผู้บริหาร สถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนของสถานศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี คือข้อเสนอแนะของครู

1. ครูควรทำความรู้จักกับชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่
2. ครูผู้สอนควรมองเห็นถึงความสำคัญของการใช้แหล่งวิชาชุมชน

ประกอบการสอน

3. ครูควรใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนให้สม่ำเสมอ
4. ครูควรมีการวางแผนในการใช้แหล่งวิชาชุมชนไว้เป็นปี ๆ ไป
5. ครูควรใช้แหล่งวิชาชุมชนมาประกอบการสอนให้มากที่สุด เพราะจะทำให้

เด็กได้รับประสบการณ์จริง

6. ครูไม่สนใจการใช้แหล่งวิชาชุมชน ไม่มีข้อมูลและไม่ได้ประจำอยู่ในชุมชน
- สรุปข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

1. ควรชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของ ทรัพยากรในชุมชนและเกิดศรัทธา
2. ควรมีการสัมมนาวิทยากรในท้องถิ่น เพื่อจัดบริการในการใช้แหล่งวิชา ชุมชนในโอกาสต่อไป
3. ควรจัดตั้งศูนย์วัสดุท้องถิ่น เพื่อเก็บทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ไว้ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

4. สนับสนุนให้ความสำคัญและให้เกียรติแก่บุคคลที่สร้างคุณประโยชน์แก่ ชุมชน

5. ควรอบรมจริยธรรมแก่ประชาชนในหมู่บ้านในการใช้แหล่งวิชาชุมชน

6. ควรทำหนังสือแนะนำวิธีการต่าง ๆ ในการใช้แหล่งวิชาชุมชน
 7. ควรมีการอบรมครูในเรื่องการใช้แหล่งวิชาชุมชน
 8. ควรมีวิทยากรที่เชิญมาบรรยายได้โดยไม่คิดค่าตอบแทน
 9. ให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางและติดต่อประสานงานกับชุมชนอยู่เสมอ
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ มีขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้

1. ขั้นวางแผน ควรดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้สอนและผู้เรียน ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์หัวข้อเรื่องหรือประเด็นที่จะศึกษาเรียนรู้สำรวจแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สอบถาม สำรวจ เป็นต้น

1.2 นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำทะเบียน หมวดหมู่ รายชื่อ รายละเอียดของแหล่งเรียนรู้

1.3 ผู้สอนและผู้เรียนเลือกแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเรื่อง และวัตถุประสงค์ที่ต้องการเรียน

1.4 ประสานขอความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้

1.5 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดกรอบเนื้อหา ประเด็นศึกษา กิจกรรมหรือวิธีการที่จะศึกษา เช่น จะใช้วิธีการสังเกต จดบันทึก อัดเทป ถ่ายภาพ ถ่ายวีดิทัศน์สัมภาษณ์ ลงมือปฏิบัติหรือทดลอง เป็นต้น ต้องมีการจัดเตรียมให้พร้อม

1.6 กำหนดและมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้ผู้เรียนทุกคนอย่างชัดเจน อาจทำเป็นเอกสารแจกให้สมาชิกรับรู้ตรงกัน หรือกรณีแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ให้โอกาสสมาชิกประชุม เตรียมการร่วมกัน

1.7 กำหนดวัน เวลา วิธีการเดินทางและค่าใช้จ่าย

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้สอนนำผู้เรียนไปเรียนที่แหล่งเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนควรดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย หรือสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสม

2.2 ผู้เรียนจะได้นำทักษะกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น การสังเกตการใช้ภาษาในการสัมภาษณ์ การจดบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น โดยผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีการศึกษาเรียนรู้ คอยโต้ถามถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่เตรียมไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด

จากการศึกษาแนวคิด การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จากนักวิชาการหลาย ๆ ท่านสามารถสังเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ตารางสังเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ลัดดา คีลาน้อย (2534)	กองวิจัยทางการศึกษา (2542)	กรมสามัญศึกษา (2542)	หน่วยศึกษานิเทศก์ สอศ. (2543)	พิสมัย ถิณะแก้ว (2543)	เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544)	สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545)	วนิดา เกาหัวฉิม (2546)	ความถี่
1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้		✓		✓	✓	✓			4
2. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	✓			✓		✓	✓	✓	5
3. การสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์			✓				✓	✓	3
4. การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ		✓	✓						2
5. การประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ คณะทำงาน				✓			✓		2
6. การจัดทำแนวปฏิบัติหรือ คู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้		✓	✓	✓	✓				4
7. การจัดทำคู่มือหรือจัดหาสื่อ			✓		✓				2
8. การประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้					✓	✓		✓	3
9. การส่งเสริมการนำไปใช้อย่างจริงจัง		✓				✓			2
10. การติดตามประเมินผล สรุปผล	✓		✓	✓		✓			4

จากการสังเคราะห์ตามตาราง 2 ผู้วิจัยได้สรุป การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้

1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง

1.1 กำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ

1.2 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ของสถานศึกษา

- 1.3 วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
 ในสถานศึกษา
- 1.4 สสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน
- 1.5 จัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญา
 ท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 1.6 ระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์เป็นสื่อการเรียนรู้
- 1.7 ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้
- 1.8 แต่งตั้งคณะทำงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
- 1.9 กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
- 1.10 กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้
 แหล่งเรียนรู้
- 1.11 ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การสำรวจจัดเก็บข้อมูลในการวิจัย
 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์เพื่อให้ได้ประเด็นที่ครอบคลุม จึงกำหนดเป็นหัวข้อ “การเก็บรวบรวมข้อมูล
 ดำเนินใช้แหล่งเรียนรู้” ประกอบด้วย
- 2.1 ประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ
- 2.2 จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ
- 2.3 การจัดทำแนวปฏิบัติ
- 2.3.1 นำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน
- 2.3.2 พัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา
 ศึกษาดูงาน ค้นคว้า
- 2.3.3 จัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่
- 2.3.4 ดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตาม
 กำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ
- 2.3.5 นิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้
 แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้โดยประชาสัมพันธ์จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้
- 2.3.6 จัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีและจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ
 ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริง ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
- 2.3.7 ติดตามดูแล ปรับปรุงแก้ไข ระหว่างการดำเนินการ เป็นระยะ ๆ

2.4 การติดตามประเมินผล ประกอบด้วย

2.4.1 กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.4.2 ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครูนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2.4.3 นำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน

2.4.4 รายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และ นำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้กับการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีนโยบายให้โรงเรียนจัดสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ หากโรงเรียน สามารถจัด และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายก็จะทำให้สามารถพัฒนานักเรียนได้เต็มตาม ศักยภาพ นักเรียนจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของหลักสูตรการจัดสร้างและ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการ เนื่องจาก การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัด มวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้พอสรุปได้ว่า การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่โรงเรียนควรดำเนินการให้ เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและควรจัดดำเนินการในส่วนที่สามารถไป ใช้ได้จริงอย่างหลากหลายแนวทางก็จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาและส่งเสริมให้ มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจแบบพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน ความเป็นอยู่อย่างประมาทตน อยู่แบบพอมีพอกิน ตามฐานะตามอัตภาพ ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงในระดับประเทศนั้น เป็นความสามารถของชุมชนเมือง ทั่วประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้อง พึ่งพาผู้อื่น

อำพล เสนาณรงค์ (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพยายามพึ่งตนเองช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุดที่จะทำได้ ให้พอมิ พอกิน โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อขายจากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อหรือใช้ของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศไทยให้มากที่สุด พยายามก่อกำหนดให้น้อยที่สุดและควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบ ไม่ฟุ้งเฟ้อ เพื่อให้มีรายจ่ายไม่เกินรายรับ

วินัย ประวันนา (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจแบบพอเพียง หมายถึง พื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยอาศัยความพออยู่พอกิน พอใช้ ประกอบสัมมนาอาชีพอย่างชาญฉลาด ไม่อยู่อย่างประมาท รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและส่วนรวม โดยยึดหลักพึ่งพ้อาศัยกัน

โสภณ สุภาพงษ์ (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจแบบพอเพียง คือ การที่คนเราสามารถเลี้ยงชีพด้วยการพึ่งตนเองจากสิ่งที่มีพอเพียงแล้ว โดยมีการเติบโตอย่างพอเหมาะ เช่น เลี้ยงชีพจากสิ่งที่มี ใช้วัตถุดิบของตัวเอง คนของตัวเองจากในครอบครัว ในหมู่บ้าน ในชุมชน

กล่าวโดยสรุป เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นมุมมองในสองมิติ คือ มุมมองระดับบุคคล คือ การที่คนเราสามารถเลี้ยงชีพด้วยการพึ่งตนเองตามฐานะตามอัตภาพ หรือดำรงชีวิตจากสิ่งที่มีพอเพียงแล้ว และมุมมองระดับประเทศ คือ เป็นความสามารถของชุมชนเมือง รัฐประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

2. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542) ได้กล่าวว่า นัยสำคัญของแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้พอเพียงกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าและหลักสำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ พืชผัก ผลไม้ ฯลฯ

2. เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้ง การเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำการค้าธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็ได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3. เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และ ความสามัคคีของชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่

เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึงรายได้เพียงมิติเดียว หากยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมของไทยให้คงอยู่ การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ควรดำเนินการดังนี้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้อย่างรุนแรงดังอดีต
4. ไม่หยุดนิ่ง จะหาหนทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยชวนชวนไฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดทั้งสิ้น ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละเอียดต่อแผ่นดิน

กล่าวโดยสรุป หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการพึ่งตนเองตามวิถีชีวิตไทย อยู่แต่พอดีไม่ฟุ่มเฟือยในสิ่งไร้ประโยชน์ ไม่ยึดติดวัตถุนิยม ยึดทางสายกลาง อยู่กึ่งกันตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิตและรวมพลังกันด้วยความสามัคคี เพื่อขจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอมรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

3. องค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเวศ วะสี (2545) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ผลิต ไม่ส่งออก ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค แต่หมายถึง การที่มนุษย์เรามีความพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. เพียงพอสำหรับทุกคน
2. จิตใจพอเพียง
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง
5. ปัญหาพอเพียง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง
7. มีความมั่นคงพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 ก) ได้ระบุเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็นปรัชญาที่ยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุล พอดี รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการเนิ่นวิถีของคนไทย เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย มุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการ ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีค่านิยมร่วมต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด เจตคติ ต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารและการจัดการประเทศ เลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี มีความยืดหยุ่น ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์ สุจริต

ถวัลย์ มาศจรัส (2550) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาตนอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และมีคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการปฏิบัติ

อุดมพร อมรธรรม (2549) ได้กล่าวว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการพัฒนาที่จะนำความมั่นคงมาสู่สังคมไทย โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ซึ่งหมายถึง การพอมีพอกิน ที่เกิดจากการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และระดับประเทศ

สหประชาชาติ (2549) ได้กล่าวว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ ความมีเหตุผล สำคัญในคุณธรรมและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอที่ต้านทานและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงกระแสโลกาภิวัตน์

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และมีคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ มีหลักพิจารณา 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนการพัฒนา

2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

4. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

5. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

6. การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรม เกื้อหนุนความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติเงื่อนไขคุณธรรม ที่ต้องเสริมสร้างประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

ถวัลย์ มาศจรัส (2550) ได้กล่าวว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

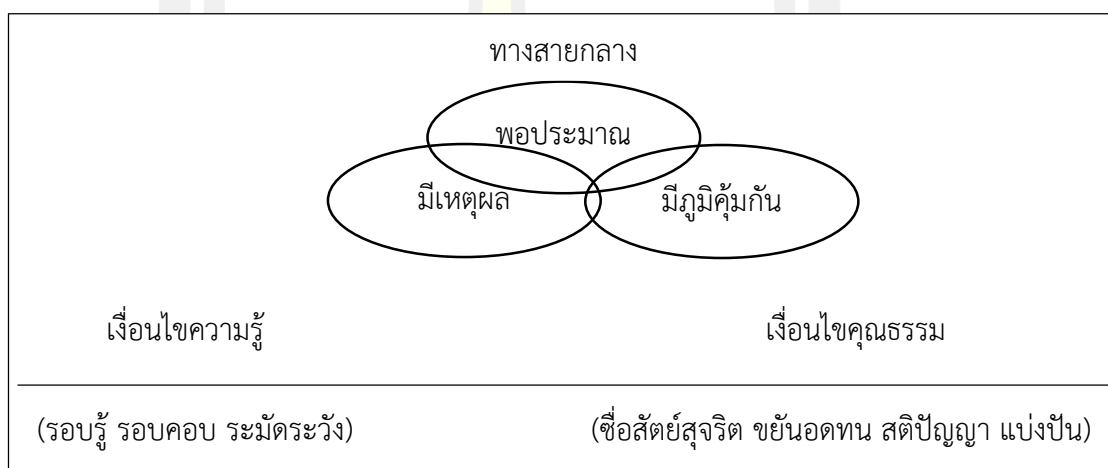
สุนัย เศรษฐบุญสร้าง (2550) ได้กล่าวว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงจะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม มาใช้ในการวางแผน เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกระดับ

สมพร เทพสิทธา (2553) ได้กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน หรือ 5 ด้าน หรือ 3 ลักษณะ 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การยึดอยู่บนทางสายกลางก็เป็นได้

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมทั้งกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล คือ การเตรียมพร้อมกับการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น
4. เจื้อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
5. เจื้อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ภาพประกอบ 6 แสดงหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กล่าวโดยสรุป หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาตนอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีความรู้ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการปฏิบัติ

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

กฤษ ไวยากรณ์ (2542) แสดงหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารก็คือ ผู้นำ หัวหน้าและผู้ร่วมงานกับครูในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งด้านบริหารบุคคล วิชาการ อาคารสถานที่ ธุรการ ชุมชนตลอดจนบริการต่าง ๆ ให้ทุกอย่างดำเนินไปสู่เป้าหมาย

โดยครูใหญ่เป็นผู้อำนวยการความสะดวก ประสานงาน วางแผน ควบคุมและประเมินผล
กิจกรรมต่าง ๆ นั้นเอง

นพวรรณ แก้วมณี (2545) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนหรือบทบาท
ของผู้บริหาร ผู้นำหรือหัวหน้างานที่ดีนั้นจะต้องตระหนักว่าตนเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องควบคุม
กำกับดูแลให้งานดำเนินไปบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การหรือหน่วยงาน ผู้บริหารจึงต้องสนใจศึกษา
เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สำคัญ ๆ ของผู้บริหารหรือผู้นำหรือหัวหน้างาน
เพื่อให้มีสมรรถภาพในการบริหาร สามารถใช้ศิลปะในการครองตน ครองคน ครองงานให้
เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป และยังกล่าวอีกว่าบทบาทของผู้บริหารกับการวัดผลและประเมินคือ
การกำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและจัดหาเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสอบ

เจริญ มาเรื่อง (2543) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมด้าน
วิชาการ 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผล
สำหรับด้านการจัดระเบียบงานการใช้หลักสูตรผู้บริหารต้องวางระเบียบกิจกรรมการใช้หลักสูตร
การกำหนดนโยบาย วัดผลประเมินผลที่กำหนดผู้รับผิดชอบ การประสานงานและอบรมให้ครูเข้าใจ
หลักสูตร ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้บริหารต้องส่งเสริมการสอน โดยจัดครูประจำชั้น
ประจำวิชา จัดให้มีสื่อการเรียนการสอน จัดมุมหรือแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม
การให้ครูวางแผนการสอนให้กำลังใจแก่ครู เพื่อประสิทธิภาพของงาน มีการนิเทศ แนะนำเป็นระยะ
และด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารต้องส่งเสริมการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนหรือผลการสอน
ส่งเสริมให้มีเครื่องมือในการวัดผล กำหนดเกณฑ์ในการวัด ส่งเสริมให้ครูมีความรู้เรื่องการวัดผล
ประเมินผล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารงานด้านวิชาการหลายด้าน
ตั้งแต่การเป็นผู้นำในการวางแผนงาน การดำเนินงาน การควบคุมดูแล กำกับทั้งด้านสิ่งแวดล้อม
การนิเทศ การพัฒนาบุคคล การจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัด
การศึกษาโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นหลัก จากแนวคิดนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปว่า การดำเนินงานด้านวิชาการ
เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจนนั้น มีกิจกรรมหลักที่เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
อยู่ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการวัดและประเมินผล
ซึ่งการบริหารด้านอื่นเป็นกิจกรรมที่มาเสริมเพื่อให้กิจกรรมหลักทั้ง 3 ด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติการนำ
แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญที่จะนำ
แนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีบทบาทในการบริหารจัดการซึ่ง สุชาติ นันทะไชย กล่าวถึง
บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงไว้ ดังนี้

2.1 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปทางกายภาพ ประกอบด้วย อาคารสถานที่ ห้องเรียน สถานที่อำนวยความสะดวกอื่น ๆ จัดให้มีความเป็นธรรมชาติที่ผสมกลมกลืนกับความทันสมัยและความเป็นไปได้ของท้องถิ่น อันเป็นแนวทางการปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยศรัทธาในค่านิยม ความเหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพ ความสะอาด ความมีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นพื้นฐานการนำไปสู่ค่านิยมการรู้จักที่จะไฝ่หาความรู้ เพื่อระวังรักษาและพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมที่รกรักนั้นอยู่ในสภาพที่ดีไปยาวนาน

2.2.2 การสร้างบรรยากาศในการเรียน โดยการจัดบรรยากาศในการเรียนที่ดี มีความสุข สนุกสนาน ครูนักเรียนมีรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ เป็นบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด จะนำไปสู่บรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความศรัทธา ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น สร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียนในชั้นเรียน ด้วยหลักการได้รับการยอมรับ การยกย่องชมเชย การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม ความสามัคคี ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม ความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์ ความ پاکเพียร ความอดทน และที่สำคัญยิ่งคือบรรยากาศที่ส่งเสริมปัญญาด้วยการกระตุ้นกระบวนการคิด การรับ/แลกเปลี่ยน/เลือกแนวทางการตัดสินใจอย่างประนีประนอม ในกลุ่มที่หลากหลาย การใช้เหตุผลแทนอารมณ์ การคำนึงถึงผลที่ติดตามมา การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีเช่นนี้จะนำไปสู่การสร้างฐานนิสัยให้คุ้นเคยกับค่านิยมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 การจัดการเรียนการสอน การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

2.2.1 การจัดหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษาควรมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่

2.2.2 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2.2.3 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

2.2.4 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งในอนาคตกาลอันใกล้และไกล

2.2.5 ค่านิยมการมีความรู้คู่คุณธรรม

2.3 การจัดหน่วยการเรียนรู้สถานศึกษา สถานศึกษาสามารถบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง เช่น หน่วยการเรียนรู้ “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” เพิ่มไว้ในกลุ่มการพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับชั้น แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติ ประสพการณ์และวิถีชีวิตของนักเรียน โดยคำนึงถึงภูมิสังคมในแต่ละท้องถิ่น และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ สภาพจริงในท้องถิ่นอาจเป็นลักษณะโครงการประเภทสำรวจรวบรวมข้อมูลหรือปัญหาที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โครงการประเภทการทดลอง เช่น การทำสบู่จากสมุนไพรไทย โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละโครงการควรกระตุ้นให้นักเรียนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นฐานในการคิดหรือเป็นหลักการพิจารณา เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการปฏิบัติทั้งในลักษณะเป็นรายบุคคล กลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสถานศึกษาควรประสานร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น และสังคมในทุกระดับในการจัดการเรียนรู้จากสภาพจริงที่เป็นอยู่ โดยการเรียนรู้อาจเกิดจากการศึกษาแบบอย่างที่มีอยู่แล้วหรือเกิดจากการระดมความคิดร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับภูมิสังคมของโรงเรียน ชุมชน โดยเชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ควรเริ่มต้นจากการฝึกให้นักเรียนคิดเหตุผลของตนเองแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และรับเหตุผลจากผู้อื่นกระบวนการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะของการคิดวิวินิจฉัยวิเคราะห์สถานการณ์ด้วยเหตุด้วยผล การรู้จักไตร่ตรอง ความรอบคอบ ความระมัดระวังอันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกฝังการรู้จักพึ่งพาตนเองในเบื้องต้น โดยอาศัยหลักการความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ ความเพียรและใช้ปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างพอดี

2.4 การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างเสริมคุณธรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลักษณะกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่ปลูกเร้าให้สัมพันธ์กับลักษณะนิสัยของความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การคิดใคร่ครวญถึงผลที่เกิดจากการกระทำต่าง ๆ ความซื่อสัตย์ ความพากเพียร พยายาม ความอดทน ความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง ความรักในสิ่งแวดล้อมและท้องถิ่น ฯลฯ การสร้างเสริมคุณลักษณะดังกล่าวเป็นการสร้างพื้นฐานจิตใจให้คุ้นเคยกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนข้อมูลสารสนเทศควรมีทิศทางที่แน่นอนชัดเจนว่า ต้องการพัฒนาความสามารถของเด็กในเรื่องที่เกี่ยวกับสารสนเทศจนถึงขั้นของการมีทักษะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย โดยส่วนรวมเด็กไทย รวมถึงคนไทยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันในการรู้จักเลือกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสามารถพัฒนาได้ตามสภาพบรรยากาศแวดล้อม ความพร้อมของสังคมไทยด้วยความพอดี มิใช่ลอกเลียนแบบรับเอามาใช้กับสังคมไทยอย่างไม่รู้เป้าหมายที่แท้จริงของวิทยากรนั้น ๆ

2.6 แนวคิดการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องถือเป็นหลักในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชัดเจน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนคุ้นเคยกับการรู้จักเลือก/รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และพัฒนาให้เป็นวิธีที่ใช้กับ วิถีชีวิตในสังคมไทยได้ อย่างพอดี

3. การพัฒนาบุคลากร สามารถดำเนินการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรได้ดังนี้

3.1 สร้างความเข้าใจในหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่ผู้บริหาร ครู บุคลากร ตลอดจนชุมชน ด้วยการขอข้อมูลสารสนเทศ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ มาให้ความรู้

3.2 สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นโรงเรียนนาร่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรและแนวทางการจัดการศึกษา

3.3 จัดการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมโครงการตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4 สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดคุณลักษณะสำคัญของผู้ที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวกับผู้บริหารสถานศึกษาครู นักเรียน และบุคลากรตลอดจนสมาชิกในชุมชน

4. การบริหารจัดการ

การดำเนินงานในการบริหารจัดการให้ เป็นสถานศึกษาที่ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถดำเนินงานได้ดังนี้

4.1 กำหนดแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

4.2 จัดตั้งคณะกรรมการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนที่รับผิดชอบ การพิจารณาดำเนินการจัดการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบต่าง ๆ

4.3 สสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน และชุมชนเพื่อกำหนดเป็น แผนงานโครงการ และแผนปฏิบัติงานภายใต้กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.4 กำหนดนโยบายให้การดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ โดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4.5 สนับสนุน ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเน้นความมั่นคงและยั่งยืน

4.6 ประชาสัมพันธ์แนวคิด และเผยแพร่ผลงานให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4.7 แสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากหน่วยงานในชุมชนและหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน

ครุฑ มณูญผล และคณะ (2547) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารจัดการขับเคลื่อนแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารหลักสูตร ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจใหม่เกษตรพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน
2. สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. ร่วมวางแผนกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้อให้ผู้เรียน บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียน
4. ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร การนำไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร
5. จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสม
6. ส่งเสริมการนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้ เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ
7. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน บ้าน วัด เพื่อส่งเสริมและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน
8. สนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะกระบวนการ เรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ
9. ติดต่อประสานงานระหว่างองค์กรท้องถิ่น เอกชน หน่วยงานราชการต่าง ๆ ในการประสานความร่วมมือในการพัฒนา
10. นิเทศ ติดตามผล ประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะครู แบบกัลยาณมิตร เป็นระยะอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูล การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เป็น 12 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ประกอบการตัดสินใจ โดยพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบคอบ
2. การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การศึกษา สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้วยการเตรียมพร้อม และ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต
3. การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้จากงานวิชาการ หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการนำความรู้ทางวิชาการมาพิจารณาเพื่อประกอบการ วางแผน และระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ ให้รอบด้าน
4. การวางแผนส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีคุณธรรม หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้ โดยการเสริมสร้างคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีเหตุผล หมายถึง การให้ได้มาซึ่งข้อมูลการใช้ แหล่งเรียนรู้ โดยการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากความรู้ทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการให้ได้มาซึ่ง ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้รอบด้าน มีการพัฒนาความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ
7. การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีคุณธรรม หมายถึง การดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ที่จะได้มาซึ่งข้อมูล
8. การติดตามประเมินผลด้วยความพอประมาณ หมายถึง การติดตามประเมินผล การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความพอดี พอประมาณ ตรงตามแผน และ วัตถุประสงค์ที่วางไว้
9. การติดตามประเมินผลอย่างมีเหตุผล หมายถึง การสร้างแนวทางการประเมินผล ตามระดับความพอเพียง จากปัจจัยต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบคอบ
10. การติดตามประเมินผลที่มีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การประเมินความพร้อมรับ ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
11. การติดตามประเมินผลด้วยการนำหลักวิชาการมาใช้ หมายถึง การติดตามประเมิน ผลการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้วยการนำหลักวิชาการต่าง ๆ มาใช้อย่างรอบคอบ และ ระมัดระวังในการปฏิบัติ

12. การติดตามประเมินผลอย่างมีคุณธรรม หมายถึง การดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้อย่างมีคุณธรรม ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และความอดทน กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่มีการดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีความรู้ มาร่วมดำเนินการ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

Guba และ Lincoln (1982) ได้ให้ความหมาย ความต้องการจำเป็น หมายถึง ผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และจะเป็นความต้องการจำเป็นต่อเมื่อสิ่งที่ได้รับนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ และหากไม่ได้รับการตอบสนองจะอยู่ในสภาพที่เป็นทุกข์อันตรายหรือสภาพที่ไม่น่าพอใจ

Kaufman, Rojas และ Mayer (1993 อ้างอิงจาก สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ได้ให้ความหมาย การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ใช้เพื่อระบุช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่ปรารถนาจะให้เกิด แล้วจัดลำดับความสำคัญของช่องว่างดังกล่าว จากนั้นเลือกช่องว่างที่สำคัญที่สุดมาเป็นประเด็นที่จะต้องดำเนินการต่อไป ผลการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่า มีความต้องการอะไรบ้างสำคัญที่สุดที่ต้องดำเนินการต่อไป ผลการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่า มีความต้องการอะไรบ้างสำคัญที่สุดที่ต้องเติมให้เต็มหรือขจัดออก

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้ให้ความหมาย การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลง กระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

กล่าวสรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง เป็นกระบวนการประเมิน เพื่อให้เราทราบถึงสภาพปัญหาอย่างแท้จริง แล้วนำมาซึ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ ที่เราจะทำ เพื่อตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงานต่อไป

2. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
4. วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

$$\text{สูตร PNI Modified} = (I - D) / D$$

PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ในการประเมินใช้ค่าดัชนี PNI ที่มีค่า 0.3 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ถือเป็นความต้องการจำเป็น การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจะใช้การเรียงจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องการได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi Component Data Analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Needs Index)
2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับ ทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา
3. พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป
4. ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น
5. รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครอง ออกเป็น 18 อำเภอ 135 ตำบล 1,584 หมู่บ้าน 274,274 ครัวเรือน ประชากร 985,203 คน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และอยู่ในตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ระหว่าง เส้นรุ้งที่ 16 - 17 องศาเหนือ และอยู่ระหว่างเส้นแวงที่ 103 - 104 องศาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 519 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 6,946.746 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4.4 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.1 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดจังหวัดสกลนคร และ จังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันออก ติดจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมุกดาหาร

ทิศใต้ ติดจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดขอนแก่น

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศจังหวัดกาฬสินธุ์มีลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกได้เป็น 3 ตอน คือ

1. ลักษณะพื้นที่ตอนบน ได้แก่บริเวณอำเภอท่าคันโท อำเภอคำม่วง และอำเภอเขาวง ซึ่งเป็นบริเวณแนวเทือกเขาภูพาน มีภูเขาสลับซับซ้อนและมีที่ราบในบริเวณระหว่างหุบเขาสลับกับป่าทึบ ได้แก่ ป่าดงมูล และป่าดงแม่ผัด บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหล่อเลี้ยงชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำป่าว และลำน้ำพาน ซึ่งทางราชการได้ก่อสร้างเขื่อนลำปาวขึ้น เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง

2. ลักษณะพื้นที่ตอนกลาง ได้แก่ อำเภอหนองกุงศรี อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสมเด็จ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนามน อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอห้วยเม็ก ลักษณะภูมิประเทศ เป็นเนินเขาสลับกับป่าโปร่ง และทุ่งราบ

3. ลักษณะพื้นที่ตอนล่าง ได้แก่ บริเวณอำเภอยางตลาด อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอกมลาไสย และอำเภอร่องคำ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำ เป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นบริเวณที่รับน้ำชลประทานจากโครงการชลประทานลำปาว และมีลำน้ำชี ลำน้ำพานลำ ห้วย บึง และหนองน้ำทั่วไป

1.3 ลักษณะภูมิอากาศและอุตุนิยมวิทยา

ภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดกาฬสินธุ์จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีอากาศร้อนและค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ส่วนฤดูฝนจะมีฝนตกชุกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จังหวัดกาฬสินธุ์มีฝนตกเฉลี่ย 1398.4 มิลลิเมตร/ปี อุณหภูมิสูงสุด 41.5 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิต่ำสุด 12.7 องศาเซลเซียส

1.4 การปกครอง และประชากร

จากสถิติของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 จังหวัดกาฬสินธุ์มีประชากรทั้งสิ้น 986,005 คน เป็นชาย 489,770 คน และเป็นหญิง 496,235 คน

2. สถานการณ์ทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 177 แห่ง พื้นที่รับผิดชอบ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอกมลาไสย อำเภอร่องคำ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสามชัย อำเภอดอนจาน

3. วิสัยทัศน์

ภายในปี 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นองค์กรชั้นนำด้านการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพและมาตรฐาน บริการเหนือความคาดหมาย สืบสานศาสตร์พระราชา

4. พันธกิจ

4.1 ยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทเชิงสร้างสรรค์เน้นการใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21

4.2 ยกระดับคุณภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการบริหารการจัดการจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาทางวิชาการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การพัฒนาคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

4.3 สร้างความเป็นเลิศในการบริการด้วยมาตรฐานบริการเหนือความคาดหมาย

4.4 ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

5. เป้าประสงค์

5.1 ผู้เรียนมีคุณภาพ คุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรม มีทักษะสำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21

5.2 ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

5.3 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะและศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ

5.4 คุณภาพการให้บริการ

5.5 ผู้เรียนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลง

6. ประเด็นกลยุทธ์

6.1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6.2 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.3 บริการเหนือความคาดหมาย

6.4 สืบสานศาสตร์พระราชา

กลยุทธ์

1. ยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

2. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

3. ส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะทุกด้าน
4. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
5. สร้างความเป็นเลิศด้านบริการ
6. ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ยุทธ วงษ์ปัญญา (2554) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านวิชาการมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 98.56 ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ มีการจัดแหล่งเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 93.02 ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ ด้านวิชาการ ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับ มาก เรียงตามลำดับคือ ด้านวิชาการ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ

โกวิทย์ จำปาวอ (2556) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษา

- 1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง ด้านวิชาการและด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ เป็นดังนี้ มีสภาพปัจจุบันการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร้อยละ 100 ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ห้อง/มุมจริยธรรม ห้อง/มุมดนตรีห้อง/มุมนาฏศิลป์ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการคหกรรม ห้องปฏิบัติการอุตสาหกรรม ห้องปฏิบัติการเกษตรกรรม ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ศูนย์/สนามกีฬา ห้อง/มุมแนะแนวการศึกษาหรืออาชีพ ห้อง/มุมเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ห้อง/มุมโทรศัพท์การศึกษา ห้อง/มุมพยาบาล โรงอาหารและสหกรณ์โรงเรียน และไม่มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องพิพิธภัณฑสถานและธนาคารโรงเรียน 2) ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ห้องแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ไม่พอเพียงครูขาดความรู้ในการพัฒนาแหล่งรู้

มีบุคลากรไม่เพียงพอโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน ได้แก่ ห้องที่พัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ คับแคบ หรือขนาดแตกต่างกัน มีจำนวนบุคลากรไม่เท่ากัน ได้รับงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน ครูมีคาบสอนมากน้อยแตกต่างกัน นักเรียนมีสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนแตกต่างกัน บรรยากาศในการส่งเสริมการเรียนรู้แตกต่างกัน อาคารเรียนมีลักษณะที่แตกต่างกัน พื้นที่บริเวณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน มีการนำระบบควบคุมการใช้แหล่งเรียนในด้านเทคโนโลยีแตกต่างกัน และการประสานงานกับชุมชนในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแตกต่างกัน 3) ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการและด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้ ด้านวิชาการ โดยภาพรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรก ที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ห้องคอมพิวเตอร์ศูนย์/สนามกีฬาและห้องสมุดโรงเรียน ส่วนความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต่ำที่สุด คือ ห้องปฏิบัติการเกษตรกรรม และด้านสนับสนุนส่งเสริมวิชาการโดยภาพรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรก ที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ห้อง/มุมเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สหกรณ์โรงเรียนและห้อง/มุมจิตวิทยาวัยรุ่น ส่วนความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต่ำที่สุด คือ สอนพลศึกษา

วาท พายุพล (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านเมืองเสือ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา คณะครูนักเรียน และผู้ร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนได้ จึงจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาดูงาน ทำให้ผู้ร่วมศึกษามองเห็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนได้เป็นอย่างดี โดยบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาเพื่อใช้ในการปฏิบัติ ซึ่งมีการยอมรับและยินดีที่จะมีการปฏิบัติตามกฎกติกาที่วางไว้และการปฏิบัติต่อกันอย่างมีสัมมาคารวะ ตามขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม ภายในห้องเรียนทุกห้องเรียนจัดให้มีข้อตกลงของห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน ครูนักเรียนได้ร่วมมือกันพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ไว้ที่มีความเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน ซึ่งทำให้บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้นในระดับหนึ่ง ด้านสื่อเทคโนโลยีครูนักเรียน ได้ร่วมมือกันจัดศูนย์สื่อวิชาการต่าง ๆ มุมนิทรรศการการจัดข้อมูลบุคลากรสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดห้องสมุด โดยการแต่งตั้งนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

ในการดูแลรักษาร่วมกับครูประจำชั้น ผลจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้การพัฒนาดีขึ้นในระดับหนึ่ง 2. การพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนได้ดำเนินการพัฒนา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ ด้านแหล่งเรียนรู้และด้านชุมชน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ ส่งผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนมากที่สุด โดยมีการดำเนินการที่สำคัญได้แก่การตกแต่งบริเวณอาคารเรียน หอประชุม โรงอาหาร โรงฝึกงาน ห้องน้ำห้องส้วมให้สะอาดสวยงาม มีระเบียบถูกสุขลักษณะ รวมทั้งมีการดูแลรักษาให้คงสภาพใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการดำเนินในระดับรองลงไป ได้แก่ ด้านแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหาร และด้านชุมชน ซึ่งได้มีการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้โดยจัดให้มีเตาเผาขยะ สวนเกษตร เรือนเพาะชำ ห้องสมุดสนามกีฬา โรงอาหาร สวนสมุนไพร สวนหย่อม รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นเช่น สระน้ำ ดอนปู่ตา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการบริหารได้ดำเนินการ โดยมีการวิเคราะห์แนวนโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียน มอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบ เรื่องสภาพแวดล้อมจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานอื่นและประชาสัมพันธ์นโยบายด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน และยกย่องชมเชยบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นในการรณรงค์และรักษาสภาพแวดล้อม ในด้านชุมชนได้มีการดำเนินงานที่เอื้อต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมต่อการเรียนรู้ โดยมีการศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมร่วมกับชุมชน และขยายงานโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ให้บริการข่าวสารข้อมูล เผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมทั้งได้มีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมสร้างสรรค์งานเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและนอกโรงเรียนอีกด้วย

มงคล พลภูมิ (2557) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า มีการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีแก่สถานศึกษาอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างจริงจัง ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดและ

ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่อง และควรร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นเพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมน้อยหลากหลาย รวมทั้งระดมทรัพยากร ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนเพื่อนำมาใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียน

อัมพร อินมล (2557) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 225 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ประสบการณ์ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียนที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นบุคคล ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียนที่จัดสร้างขึ้น อุทยานการศึกษา 2. ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่จัดสร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นบุคคล ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อุทยานการศึกษา ห้องเรียน 3. แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่สำคัญในแต่ละด้าน ดังนี้ ห้องสมุดควรวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมของห้องสมุด แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขปรับปรุง 2545) นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียน และชุมชน จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องและมีการประเมินก่อนการปฏิบัติประชุมชี้แจงผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดให้ปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้อย่างจริงจังห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ควรกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมในแต่ละห้องปฏิบัติการให้ชัดเจน แล้วกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับจุดประสงค์นั้น ๆ โดยมีการกำหนดมาตรฐานของแต่ละห้องปฏิบัติการให้ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ให้ตรงกับความรู้ และความสามารถ มีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อของห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพิ่มเติมให้ทันสมัย และดึงดูดความสนใจอยู่เสมอ ห้องเรียนควรกำหนดจุดประสงค์การจัดห้องเรียน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และ

นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดห้องเรียน ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนาตกแต่งห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูจัดกิจกรรมให้เกิดการบูรณาการระหว่างการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และมีการตกแต่งห้องเรียนเสริม เพิ่มเติมให้ทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อุทยานการศึกษา ควรวิเคราะห์ความต้องการ และความจำเป็นในการจัดอุทยานการศึกษา จัดประชุมระหว่างผู้บริหาร ครู และชุมชน ในการวางแผนผังอาคารสถานที่ต่าง ๆ ของสถานศึกษาและกำหนดรูปแบบของอุทยานการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา จัดทำเป็นแผนพัฒนาอุทยานการศึกษาที่เป็นรูปธรรม ช่อมแซม และปลูกเสริมเพิ่มเติมอุทยานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นบุคคลควรจัดทำทะเบียนข้อมูลบุคคลที่เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดประชุมคณะกรรมการ 4 ฝ่าย (ผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน) เพื่อกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม และเพียงพอ ดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมนั้นและเพิ่มเติมทะเบียนแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลให้มีความสมบูรณ์ และทันสมัยอย่างต่อเนื่อง แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นธรรมชาติ ควรกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมและเพียงพอ เสนอโครงการการ/กิจกรรมต่อหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมและมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่จัดสร้างขึ้นควรกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดทำโครงการ/กิจกรรม โดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ จัดทำปฏิทินและกำหนดการการศึกษาให้ชัดเจน คณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมที่

ธีรนาถ วัฒนศิริ (2558) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติที่สำคัญของโรงเรียน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนยังมีบทบาทในการวางแผนน้อย 2) ด้านการดำเนินการ พบว่า โรงเรียนยังขาดบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบพบว่าโรงเรียน ยังขาดการจัดทำปฏิทินติดตามผลและการบันทึกปัญหาเพื่อทำสถิติข้อมูล และ 4) ด้านการปรับปรุง แก้ไข พบว่าโรงเรียนยังขาดการวิจัยและวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศิริวรรณ ประมัย (2558) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุญชริก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุญชริก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1.1 ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้

โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ มีการกำหนดนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบการเรียนการสอน มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและมีการแต่งตั้งครูและบุคลากรรับผิดชอบการจัดการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ 1.2 ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนอย่างเป็นระบบระเบียบ มีการส่งเสริมให้จัดมุมหนังสือและมุมเรียนรู้ในห้องเรียนทุกห้องและมีการส่งเสริมให้ห้องสมุดโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ 1.3 ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประเภทห้องสมุด นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากการแหล่งเรียนรู้ประเภทห้องคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากการแหล่งเรียนรู้ประเภทอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณโรงเรียน ตามลำดับ 1.4 ด้านการปรับปรุงพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ มีการทบทวนตรวจสอบแผนงาน การใช้แหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการทบทวนตรวจสอบแผนงานการใช้แหล่งเรียนรู้ห้องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอย่างสม่ำเสมอ และมีการวิเคราะห์จุดเด่น/จุดด้อย ในการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ตามลำดับ 2. สภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปรับปรุงพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและโรงเรียนขนาดเล็ก

ยุทธศาสตร์ ปะนามะทัง (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษารวมองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวัดและการประเมินผล การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 2. สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้
- 2) การวัดและการประเมินผล และ

3) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การวัดและการประเมินผล และ 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรสนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเห็นความถึงความสำคัญและมีความเข้าใจตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ประสานความร่วมมือกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย โดยเน้นการมีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน เพื่อสร้างทีมบริหารร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ และควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างเพียงพอ 3.2 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมนั้น ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนของที่เกี่ยวข้อง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหาและพัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์ 3.3 ด้านการวัดและการประเมินผล โรงเรียนได้กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และดำเนินการสรุปผลรายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจ

ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า 1.1 ด้านสภาพ พบว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ยังไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ มีสภาพไม่น่าเรียนขาดสื่ออุปกรณ์ และมีสภาพไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 1.2 ด้านปัญหา พบว่าการบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมากจึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการนิเทศติดตาม ซึ่งการนิเทศติดตามในวงรอบที่ 1 เป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำส่วนในวงรอบที่ 2 เป็นแบบให้คำชี้แนะ 3. ผลการติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า 3.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น 3.2 การดำเนินด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่ามีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งในดีขึ้น จากการประเมินของคณะกรรมการการนิเทศ ติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมากและผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีสถิติในการเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นทุกแหล่งเรียนรู้เช่นกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

Bernard (1984) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทครูใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ โดยต้องการเปรียบเทียบด้านการรับรู้ข้อมูลและความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูงและครูที่มีต่อบทบาททางวิชาการของครูใหญ่ในรัฐแมสซาชูเซตส์ พบว่า 1) ความคาดหวังของครูใหญ่ผู้บริหารระดับสูงและครูเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่ในฐานะผู้นำทางวิชาการมีความแตกต่างกัน และ 2) การรับรู้และความคาดหวังของครูใหญ่ ผู้บริหารระดับสูงและครูเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่ในฐานะผู้นำทางวิชาการมีความแตกต่างกัน

Goodhart และ Schoemaker (1991) ได้ศึกษาลักษณะของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่มีประสิทธิภาพในด้านวิชาการ ซึ่งทำการวิเคราะห์โดยศึกษาผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านวิชาการความสำเร็จในโรงเรียนและประสิทธิภาพของการวัดผล พบว่า ความเป็นผู้นำในการจัดองค์กรของผู้บริหาร ความมีคุณธรรมจริยธรรมของครู ปฏิบัติการสอน และความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน และส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

Indriyanto (1993) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาอิทธิพลของแหล่งเรียนรู้ในบ้านกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย อินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่างตัวแปรบ้านและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เมื่อเทียบกับแหล่งชุมชนใดก็ตามที่ได้รับความร่วมมือจากบ้านและชุมชนน้อยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีแนวโน้มต่ำลง

Duchastel (1994) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบการเรียนรู้จะได้รับการพิจารณาเป็นทางเลือกหนึ่งในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และเป็นการสนับสนุนทำให้การเรียนรู้ก้าวหน้าขึ้น

Mullins และคณะ (1999) ได้ทำการศึกษาผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียนจากการไปศึกษานอกสถานที่ โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า การไปศึกษานอกสถานที่ทำให้ครูและนักเรียนมีชีวิตใหม่และเกิดแรงจูงใจ สำหรับอุปสรรคของการจัดการศึกษานอกสถานที่คือ ครูผู้สอนจะปิดกั้นตนเอง เพราะกลัวการพานักเรียนไปนอกสถานที่และเขาเชื่อว่างานวิจัยเป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติต่อไป

Flores (2004) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการรับรู้ของครูเกี่ยวกับผลกระทบของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียนที่มีต่อการศึกษาในโครงการทดลองใช้การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนของรัฐในด้าน 1) การวางแผนและการตัดสินใจ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การบริหารงานบุคคล และ 5) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของโรงเรียน นอกจากนี้ยังศึกษาการรับรู้ของครูและครูใหญ่ว่ามีผลต่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นหรือไม่ วิจัยศึกษามี 2 วิธี คือ วิธีแรกเป็นการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มครูและครูใหญ่ของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโครงการทดลองที่ 1 จำนวน 27 คน พบว่าครูและครูใหญ่ เชื่อว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลดีต่อโรงเรียนจริง วิธีศึกษาวิธีที่ 2 เลือกครูใหญ่ 2 คน จากโรงเรียนที่มีครูให้ความร่วมมือมากที่สุด และเลือกครูใหญ่ อีก 2 คน จากโรงเรียนที่มีครูให้ความร่วมมือน้อยที่สุดมาสัมภาษณ์ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูใหญ่ มีความเห็นข้อค้นพบจากการสำรวจความคิดเห็นตามวิธีแรก 2) ความร่วมมือของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนกลาง 3) ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนกลางให้ความร่วมมือมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) เหตุผลหลักที่ครูไม่ให้ความร่วมมือในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ เวลาไม่เพียงพอ 5) การรับรู้ของครูใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและไม่ว่าการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะมีผลอย่างไรก็ตามจะมีครูกลุ่มหนึ่งที่ไม่ให้ความร่วมมือเสมอ 6) การฝึกอบรมครูให้รู้จักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสำคัญและเรื่องที่สำคัญให้ครูสนใจเข้าฝึกอบรม ได้แก่ การวางแผนและการตัดสินใจ 7) ครูและครูใหญ่ให้คะแนนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน ระดับ B หรือสูงกว่า

Reynolds (2008) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือตัดสินใจของครูกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่บริหารงานวิชาการ ในระบบการศึกษาของ Mid-Atlantic ผลการศึกษาพบว่า 1) โดยภาพรวมแล้วครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ระดับน้อยจนถึงปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์แต่ละด้าน พบว่า 2) ครูมีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านหลักสูตรการสอน

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) ครูมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4) ครูต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านหลักสูตรการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปานกลาง 5) ครูต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยที่สุดในด้านงบประมาณและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับความแตกต่างของความมีส่วนร่วมที่เป็นจริง (Actual) พบว่า แตกต่างกันทั้ง 8 ด้าน โดยด้านที่แตกต่างมากที่สุดคือ ด้านนโยบาย และหลักสูตรการสอน โดยปกติแล้วการที่ครูมีส่วนร่วมตัดสินใจสูงจะทำให้ความพึงพอใจในงาน ความพึงพอใจในกลุ่ม และความผูกพันต่อเป้าหมายขององค์การสูงตามไปด้วย ผู้วิจัยเสนอแนะว่า 1) ควรมีการทำความเข้าใจความต้องการของครู 2) ควรเปิดโอกาสให้ครูร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และ 3) ควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานหรือบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีภาระหน้าที่ หรือกระบวนการที่ผู้บริหารนำไปบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป โดยการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา เพื่อเรียนรู้คู่กับแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดประสิทธิผล ตามจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) นอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงควรที่จะมีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และชุมชน

พหุบัณฑิต ชีวะ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

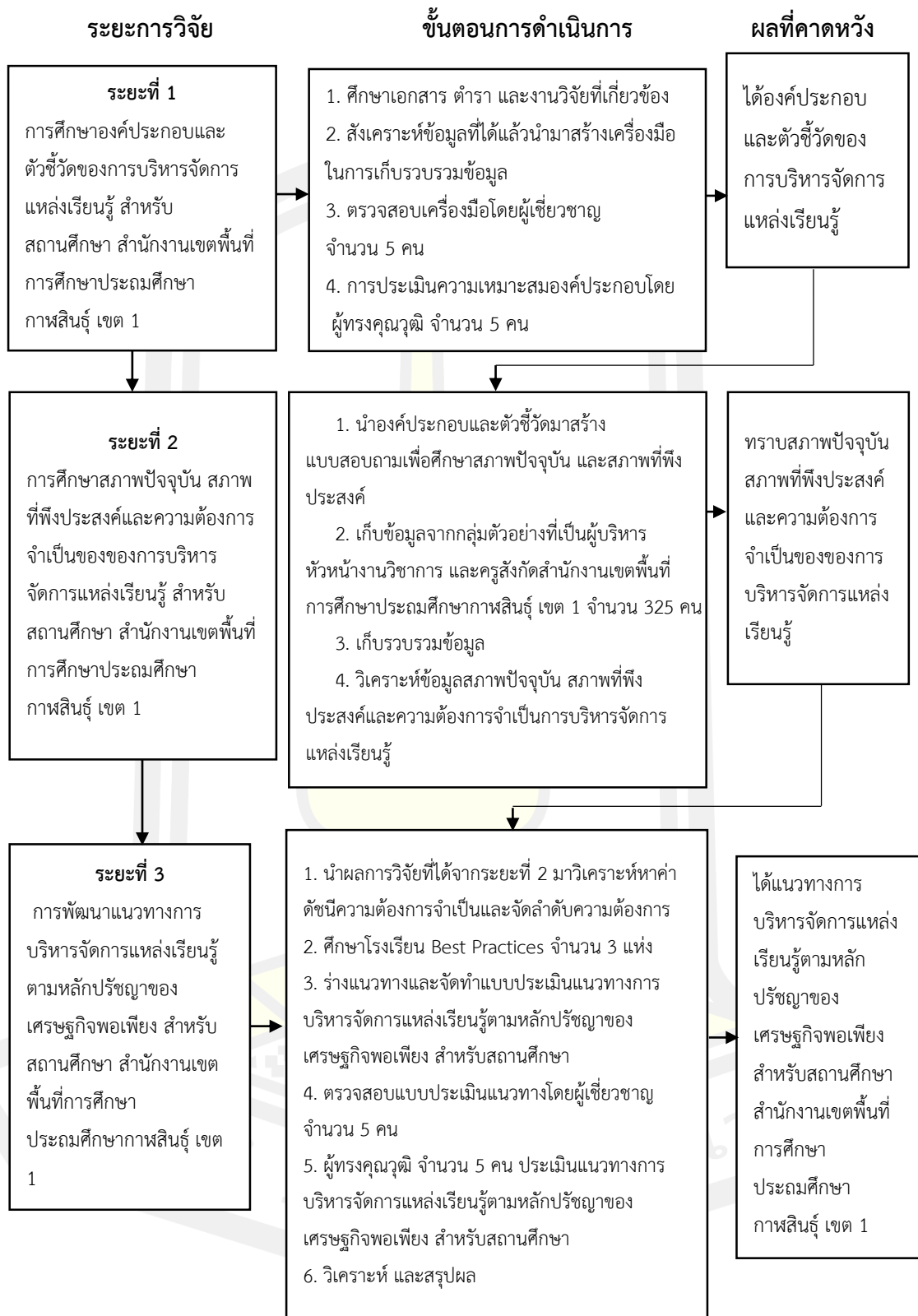
ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษารอบคอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษารอบคอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

พหุ ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 7 ระยะของการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1.2 การสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 แล้วนำมาสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบและตัวชี้วัดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน ด้านบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 2 คน ซึ่งมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.3.1 ผู้เชี่ยวชาญ เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา และมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์

1.3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษาและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ

1.3.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ครูผู้สอนหรือบุคลากรทางการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการวิจัยหรือการวัดและประเมินผลการศึกษา

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปริญญาเอก (กศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อพันธ์ พูลพุทธา วุฒิการศึกษาปริญญาเอก (ปร.ด.) สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

3. นายศิริรัตน์ ช่วยรักษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

4. นายสุระจิต ชนาสิทธิ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป
พิเศษ โรงเรียนบ้านแก้ววิทยายน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

5. นางประครอง นิ่งตะลา ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป
พิเศษ โรงเรียนนามนราษฎร์นุเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

1.4 ประเมินองค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน
โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1.4.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์มหาวิทยาลัย
มีวุฒิปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ในการสอนสาขาวิชาบริหารการศึกษา
จำนวน 2 คน

1.4.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการบริหาร
การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน

1.4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา วุฒิกการศึกษาปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษา
และมีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ วุฒิกการศึกษาปริญญาเอก
(ศษ.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคามผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารการศึกษา

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยี
และสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปริญญาเอก (กศ.ด.) สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารการศึกษา

3. นายเสกสรรค์ เขียวไกร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารการศึกษา

4. นายพลาดร ดาบพิมพ์ศรี ผู้บริหารสถานศึกษา วุฒิกการศึกษาปริญญาโท
ทางด้านการบริหารการศึกษา

5. นายประกาย ศรีสุข ผู้บริหารสถานศึกษา วุฒิกการศึกษาปริญญาโททางด้าน
การบริหารการศึกษา

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่ผ่านการสังเคราะห์องค์ประกอบมาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 136 โรงเรียน จำแนกเป็น

2.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 2 คน ครู จำนวน 137 คน

2.1.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน ครู จำนวน 30 คน

2.1.3 โรงเรียนขนาดกลาง 50 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 50 คน ครู จำนวน 807 คน

2.1.4 โรงเรียนขนาดเล็ก 83 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 83 คน ครู จำนวน 814 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 2,060 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2564) ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2564

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 136 โรงเรียน จำนวน 325 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 23 คน หัวหน้างานวิชาการ 23 คน และครู

จำนวน 279 คน โดยวิธีการหาขนาดกลุ่มจากการเทียบกับตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยสัดส่วนที่เท่ากัน (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 จำแนกผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครู ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนประชากรของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แยกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาด โรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	ประชากร			
		ผู้บริหาร	หัวหน้าวิชาการ	ครู	รวม
ใหญ่พิเศษ	2	2	2	137	141
ใหญ่	1	1	1	30	32
กลาง	50	50	50	807	907
เล็ก	83	83	83	814	980
รวม	136	136	136	1,788	2,060

2.2.2 ใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม และได้มาโดยการวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยสัดส่วนที่เท่ากัน 1 : 3 (Proportional Stratified Random Sampling)

2.2.3 ดำเนินการวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยสัดส่วนที่เท่ากัน 1 : 3 (Proportional Stratified Random Sampling) ปรากฏดังตาราง 4

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขนาด โรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
		ผู้บริหาร	หัวหน้า วิชาการ	ครู	รวม	ผู้บริหาร	หัวหน้า วิชาการ	ครู	รวม
ใหญ่พิเศษ	2	2	2	137	141	1	1	2	4
ใหญ่	1	1	1	30	32	1	1	2	4
กลาง	50	50	50	807	907	10	10	100	120
เล็ก	83	83	83	814	980	11	11	175	197
รวม	136	136	136	1,788	2,060	23	23	279	325

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert' Rating Scale) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

โดยมีคำถามครอบคลุมกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน คือ

1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 25 ข้อ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ จำนวน 10 ข้อ
4. การติดตามประเมินผล จำนวน 8 ข้อ

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่
พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็น
แนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด

3.2.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากหนังสือ
การวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) หนังสือระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ของ
บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551) หนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษาของ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ
(2552) และศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขตของ
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3 กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมถึงศึกษาองค์ประกอบประเด็น
เนื้อหา และโครงสร้างของแบบสอบถามและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง
ประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน คือ

1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 25 ข้อ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ จำนวน 10 ข้อ
4. การติดตามประเมินผล จำนวน 8 ข้อ

3.2.4 วิเคราะห์นิยามศัพท์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นรายด้านให้สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.2.5 กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.2.6 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้อง เสนออาจารย์ ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษาใช้ ความสมบูรณ์ ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้ เนื้อหา สถิติในการวัด และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objectives Congruent: IOC) ระหว่าง ข้อคำถามกับเนื้อหาซึ่งจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3.2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลอง ใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการและ ครูผู้สอนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง และมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือ และหาคุณภาพแบบสอบถาม

3.2.8 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ประเมินได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพปัจจุบันทั้งฉบับ คือ 0.54 และค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ทั้งฉบับ คือ 0.52

3.2.9 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ จะมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ผลการประเมินได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึง ประสงค์ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

3.2.10 นำแบบสอบถามมาจัดทำเป็น Google Form เพื่อนำมาสร้าง QR CODE (คิวอาร์โค้ด) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

4.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.3 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามเป็น Link (ลิงก์) โดยสร้างจาก Google Form นำมาสร้างเป็น QR CODE (คิวอาร์โค้ด) เพื่อส่งไปยังหนังสือรับ-ส่งทางระบบ AMSS++ (ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

5. การกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS for windows v.19) ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ร้อยละ (Percentage, %)

6.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean, \bar{X})

6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D)

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

6.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation

6.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการตามสูตรการวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นใช้วิธีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : PNI Modified (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D)/D$$

PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

1.2 ศึกษาโรงเรียนที่มี Best Practices ในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาที่มีแหล่งเรียนรู้ดีเด่น และผ่านการประเมินโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียง

1.3 ร่างแนวทางและจัดทำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1.4 ตรวจสอบแบบประเมินแนวทางโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ชุดเดิมกับระยะที่ 2)

1.5 ประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครู ในโรงเรียนที่มีการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ สถานศึกษา ดีเด่น และผ่านการประเมินโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ข้อดีข้อเสียของแนวทางการพัฒนาการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 สำหรับสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ สำหรับให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ เสนอแนะข้อแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์และความเหมาะสมของแนวทาง

3.2 แบบประเมิน

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา การพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก การวิจัยระยะที่ 2 ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

ดำเนินการสร้างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามกรอบที่กำหนด และนำร่างแบบประเมิน ให้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ชุดเดียวกับ ระยะที่ 1 และ 2) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบประเมิน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งในการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อสัมภาษณ์และแจกแบบประเมินประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 แล้วขอรับคืนเมื่อประเมินเสร็จสิ้น

5. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูล

6.1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation

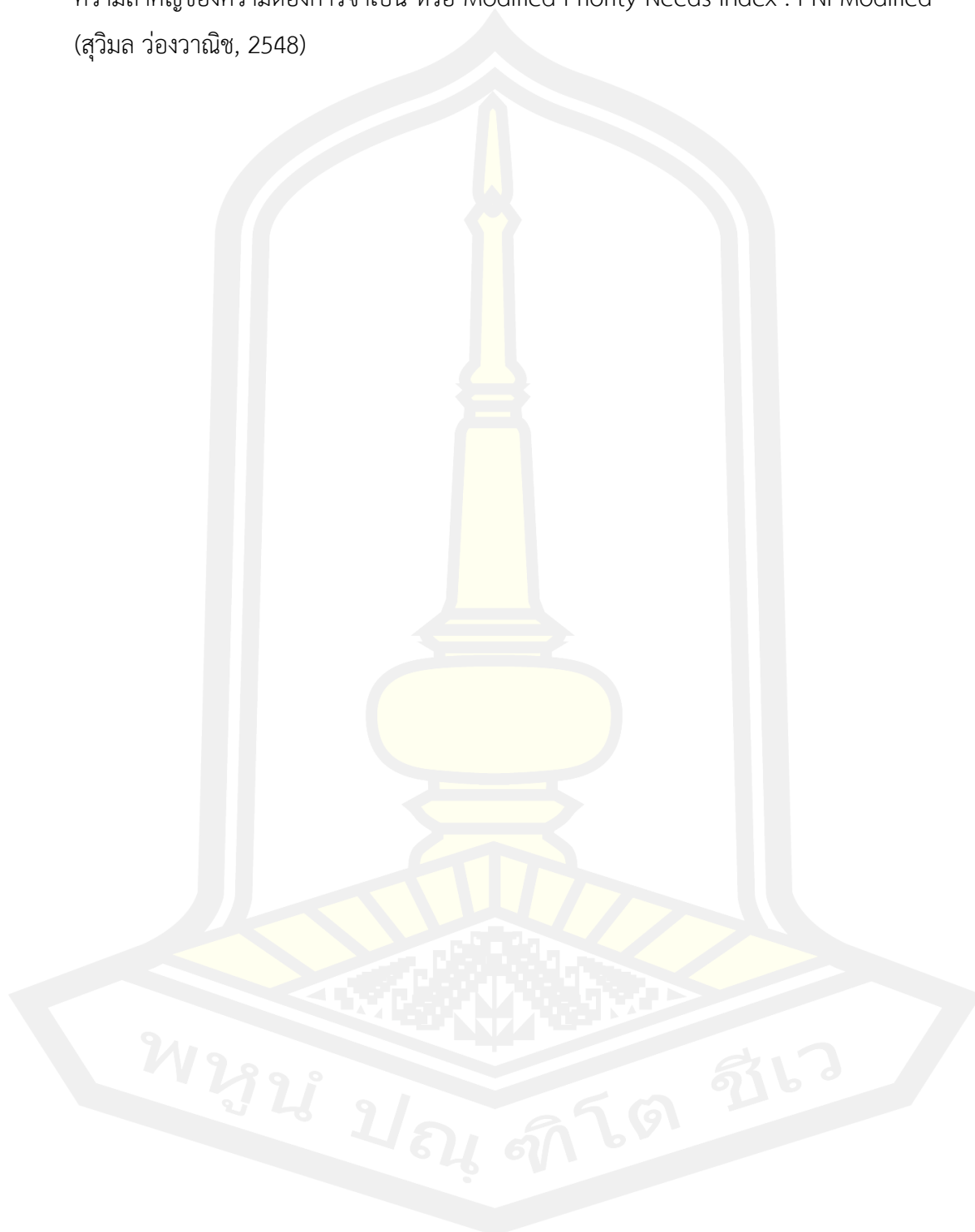
6.1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

6.2 สถิติพื้นฐาน

6.2.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

6.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

6.2.3 การวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นใช้วิธีจัดลำดับ
ความสำคัญของความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : PNI Modified
(สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
PNI_{modified}	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 3 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาคงประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ
การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ระยะที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้ 4 องค์ประกอบ 47 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

1.1 การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ มี 25 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1.1 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ

1.1.2 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ อย่างมีเหตุผล

และรอบคอบ

1.1.3 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ โดยเตรียม

ความพร้อมและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.1.4 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ ที่ได้จากการศึกษา

เอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน

1.1.5 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณที่มีการเสริมสร้างด้าน

คุณธรรม

1.1.6 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงาน

การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1.7 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงาน

การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

1.1.8 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงาน

การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1.1.9 โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารวิชาการในการดำเนินการศึกษาสภาพปัญหา

และความต้องการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.1.10 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริม

การใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.1.11 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

1.1.12 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

1.1.13 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.1.14 โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน

1.1.15 โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

1.1.16 โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.1.17 โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.1.18 โรงเรียนมีการระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอ

1.1.19 โรงเรียนมีการออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้

1.1.20 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้

1.1.21 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1.22 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1.23 โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1.24 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมากำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1.25 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนและประชาชนทราบ

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.2.1 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ

1.2.2 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ

1.2.3 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาจากความรู้

ความชำนาญ

1.2.4 โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ

1.3 การจัดทำแนวปฏิบัติ มี ตัวชี้วัด 10 ดังนี้

1.3.1 โรงเรียนมีการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน

1.3.2 โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรม

สัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า

1.3.3 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร

สถานที่

1.3.4 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร

สถานที่ โดยพิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ

1.3.5 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร

สถานที่ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1.3.6 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบ

ด้านมาใช้ในการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่

1.3.7 โรงเรียนมีการดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่ง

เรียนรู้ตามกำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ

1.3.8 โรงเรียนมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้

1.3.9 โรงเรียนมีการจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

รูปแบบ ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.3.10 โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการ

เป็นระยะ ๆ

1.4 การติดตามประเมินผล มี 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.4.1 โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม

ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.4.2 โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม

ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

- 1.4.3 โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมากำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
- 1.4.4 โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน
- 1.4.5 โรงเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ ในการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน
- 1.4.6 โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกัน ระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน
- 1.4.7 โรงเรียนมีการนำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน
- 1.4.8 โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ ครั้งต่อไป

2. ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏตามตาราง 5

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและ ตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.69	0.51	มากที่สุด
1.1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ	4.60	0.55	มากที่สุด
1.2 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ อย่างมีเหตุผล และรอบคอบ	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.3 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ โดยเตรียมความพร้อมและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ	4.60	0.55	มากที่สุด
1.4 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.5 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ ที่มีการเสริมสร้างด้านคุณธรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
1.6 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
1.7 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมี เหตุผลและรอบคอบ	4.60	0.55	มากที่สุด
1.8 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โดยการ เตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	4.60	0.55	มากที่สุด
1.9 โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารวิชาการในการดำเนินการ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
1.10 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
1.11 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.12 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาโดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับ ผลกระทบจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล	4.80	0.45	มากที่สุด
1.13 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ใน สถานศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด
1.14 โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้าน ศักยภาพของโรงเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.15 โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้าน ศักยภาพของโรงเรียนอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	4.80	0.55	มากที่สุด
1.16 โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็น ความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.17 โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครูผู้สอนเห็น ความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.18 โรงเรียนมีการระดมกำลังด้านทรัพยากรภายใน สถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ จัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้ อย่างเพียงพอ	4.80	0.45	มากที่สุด
1.19 โรงเรียนมีการออกแบบการบริหารจัดการและ การจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.20 โรงเรียนมีการนำความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
1.21 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
1.22 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
1.23 โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
1.24 โรงเรียนมีการนำความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมากำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
1.25 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนและประชาชนทราบ	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	4.70	0.50	มากที่สุด
2.2 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ	4.60	0.55	มากที่สุด
2.4 โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ	4.68	0.57	
3.1 โรงเรียนมีการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน คั้นคว้า	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาท หน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาท หน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ โดยพิจารณา ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.5 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาท หน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ โดยคำนึงถึงความ เป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	4.60	0.55	มากที่สุด
3.6 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาใช้ในการจัดการ ทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่	4.60	0.55	มากที่สุด
3.7 โรงเรียนมีการดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลาใน แผนปฏิบัติการ	4.60	0.55	มากที่สุด
3.8 โรงเรียนมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.9 โรงเรียนมีการจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
3.10 โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ	4.60	0.55	มากที่สุด
4. การติดตามประเมินผล	4.73	0.49	มากที่สุด
4.1 โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 โรงเรียนมีการนำความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องมากำหนด วัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด
4.4 โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	4.60	0.55	มากที่สุด
4.5 โรงเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.6 โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมา ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการ สถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	4.60	0.55	มากที่สุด
4.7 โรงเรียนมีการนำผลที่ได้รับจากการประเมินมา วิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
4.8 โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.70	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 5 แสดงว่า ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 4.73$) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.70$) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.69$) และการจัดทำแนวปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.68$)

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้	2.59	0.85	ปานกลาง	4.64	0.68	มากที่สุด
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้ แหล่งเรียนรู้	3.34	0.54	ปานกลาง	4.41	0.60	มาก
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ	3.16	0.58	ปานกลาง	4.44	0.73	มาก
4. การติดตามประเมินผล	2.94	0.81	ปานกลาง	4.50	0.57	มากที่สุด
รวม	3.01	0.70	ปานกลาง	4.50	0.65	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนจากมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.34$) การจัดทำแนวปฏิบัติ
($\bar{X} = 3.16$) การติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 2.94$) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
($\bar{X} = 2.59$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน
เรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.64$)
การติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 4.50$) การจัดทำแนวปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.44$) การเก็บรวบรวมข้อมูล
ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ข้อ	การวางแผนการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ	2.46	0.73	น้อย	4.86	0.34	มากที่สุด
2	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ อย่างมีเหตุผล และรอบคอบ	2.94	0.54	ปานกลาง	4.78	0.54	มากที่สุด
3	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ โดยเตรียมความพร้อมและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ	2.57	0.78	ปานกลาง	4.70	0.64	มากที่สุด
4	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่าง รอบด้าน	2.26	0.87	น้อย	4.92	0.26	มากที่สุด
5	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณที่มีการ เสริมสร้างด้านคุณธรรม	2.33	0.83	น้อย	4.64	0.67	มากที่สุด
6	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและ ความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	2.33	0.83	น้อย	4.64	0.67	มากที่สุด
7	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและ ความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและ รอบคอบ	2.16	0.93	น้อย	4.73	0.62	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	การวางแผนการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
8	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและ ความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้โดยการเตรียมตัวให้ พร้อมรับกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	3.18	0.83	ปานกลาง	4.67	0.66	มากที่สุด
9	โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารวิชาการใน การดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและ ความต้องการดำเนินงานการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	2.35	0.97	น้อย	4.65	0.72	มากที่สุด
10	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	2.79	1.03	ปานกลาง	4.61	0.68	มากที่สุด
11	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมี เหตุผลและรอบคอบ	2.68	0.61	ปานกลาง	4.47	0.84	มาก
12	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการ เตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบจะ เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล	2.16	0.93	น้อย	4.73	0.62	มากที่สุด
13	โรงเรียนมีการนำความรอบรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบ ด้านมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความต้องการการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.18	0.83	ปานกลาง	4.67	0.66	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	การวางแผนการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
14	โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อม ด้านศักยภาพของโรงเรียน	2.35	0.97	น้อย	4.65	0.72	มากที่สุด
15	โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อม ด้านศักยภาพของโรงเรียนอย่างมี เหตุผลและรอบคอบ	2.79	1.03	ปานกลาง	4.61	0.68	มากที่สุด
16	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่า ของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	2.68	0.61	ปานกลาง	4.47	0.84	มาก
17	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้ เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและ คุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.35	0.97	น้อย	4.65	0.72	มากที่สุด
18	โรงเรียนมีการระดมกำลังด้าน ทรัพยากรภายในสถานศึกษาและ ชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ จัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอ	2.79	1.03	ปานกลาง	4.61	0.68	มากที่สุด
19	โรงเรียนมีการออกแบบการบริหาร จัดการ และการจัดกิจกรรมใน แหล่งเรียนรู้	2.68	0.61	ปานกลาง	4.47	0.84	มาก
20	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบ ด้านมาออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้	2.35	0.97	น้อย	4.65	0.72	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	การวางแผนการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
21	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.79	1.03	ปานกลาง	4.61	0.68	มากที่สุด
22	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.68	0.61	ปานกลาง	4.47	0.84	มาก
23	โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและ ระยะเวลาการดำเนินงานตามแนว ทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.35	0.97	น้อย	4.65	0.72	มากที่สุด
24	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบ ด้านมากำหนดวิธีการและระยะเวลา การดำเนินงานตามแนวทางการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.79	1.03	ปานกลาง	4.61	0.68	มากที่สุด
25	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้นักเรียนและประชาชนทราบ	2.68	0.61	ปานกลาง	4.47	0.84	มาก
รวม		2.59	0.85	ปานกลาง	4.64	0.68	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้
แหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
ข้อ 8. โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
โดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ($\bar{X} = 3.18$) และข้อ 13. โรงเรียนมีการ
นำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและ
ความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.18$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
ข้อ 7. โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ ($\bar{X} = 2.16$) และ ข้อ 12. โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ($\bar{X} = 2.16$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน ($\bar{X} = 4.96$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 11. โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ ($\bar{X} = 4.47$) 16. โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.47$) 19. โรงเรียนมีการออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$) 22. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$) 25. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนและประชาชนทราบ ($\bar{X} = 4.47$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

ข้อ	ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ	3.41	0.59	ปานกลาง	3.92	0.95	มาก
2	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ	3.38	0.49	ปานกลาง	4.90	0.30	มากที่สุด
3	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ	3.21	0.59	ปานกลาง	3.94	0.95	มาก
4	โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ	3.37	0.49	ปานกลาง	4.89	0.30	มากที่สุด
รวม		3.34	0.54	ปานกลาง	4.41	0.60	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้ แหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.41$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3. โรงเรียน มีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ($\bar{X} = 3.21$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้ แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2.โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ ($\bar{X} = 4.90$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1.โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.92$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ

ข้อ	ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1	โรงเรียนมีการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน	3.31	0.59	ปานกลาง	3.90	0.95	มาก
2	โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดย การจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า	3.31	0.57	ปานกลาง	3.72	0.96	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่	3.12	0.56	ปานกลาง	4.62	0.74	มากที่สุด
4	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ โดยพิจารณาผลที่ คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ	3.08	0.57	ปานกลาง	4.71	0.62	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
5	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	3.21	0.56	ปานกลาง	4.63	0.74	มากที่สุด
6	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้านมาใช้ในการจัดการ ทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่	3.18	0.57	ปานกลาง	4.61	0.62	มากที่สุด
7	โรงเรียนมีการดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลาใน แผนปฏิบัติการ	3.23	0.56	ปานกลาง	4.62	0.74	มากที่สุด
8	โรงเรียนมีการนิเทศการใช้แหล่ง เรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริม ให้นักเรียนเข้าใช้	3.28	0.57	ปานกลาง	4.51	0.62	มากที่สุด
9	โรงเรียนมีการจัดให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่ หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้มีการ ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนว ทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	3.23	0.56	ปานกลาง	4.62	0.74	มากที่สุด
10	โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็น ระยะ ๆ	2.68	0.61	ปานกลาง	4.47	0.84	มาก
รวม		3.16	0.58	ปานกลาง	4.44	0.73	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.โรงเรียนมีการนำ แผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.31$) และข้อ 2.โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน คั่นคว่ำ ($\bar{X} = 3.31$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ข้อ 10.โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ($\bar{X} = 2.68$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4.โรงเรียนมีการจัดการ ทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ โดยพิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ ($\bar{X} = 4.71$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2.โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน คั่นคว่ำ ($\bar{X} = 3.72$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการวัดและการประเมินผล

ข้อ	ด้านการวัดและการประเมินผล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1	โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการ ติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษา	3.34	0.88	ปานกลาง	4.48	0.42	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการวัดและการประเมินผล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
2	โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	2.88	0.99	ปานกลาง	4.32	0.47	มาก
3	โรงเรียนมีการนำความรอบรู้ที่เกี่ยวข้องมากำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	2.85	0.90	ปานกลาง	4.49	0.77	มาก
4	โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	3.07	1.07	ปานกลาง	4.44	0.48	มาก
5	โรงเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงานผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	3.23	0.45	น้อย	4.36	0.58	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการวัดและการประเมินผล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
6	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	2.43	0.87	น้อย	4.76	0.58	มากที่สุด
7	โรงเรียนมีการนำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปจัดทำรายงาน	3.25	0.45	ปานกลาง	4.33	0.62	มาก
8	โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป	2.44	0.87	น้อย	4.78	0.58	มากที่สุด
รวม		2.94	0.81	ปานกลาง	4.50	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.34$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6.โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{X} = 2.44$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 8.โรงเรียนมีการนำรายงาน

ผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง เพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.78$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ ($\bar{X} = 4.32$)

3. การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปรากฏดังตาราง 11 ถึงตาราง 15

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

องค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.59	4.64	0.79	1
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.34	4.41	0.32	4
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ	3.16	4.44	0.41	3
4. การติดตามประเมินผล	2.94	4.50	0.53	2

จากตาราง 11 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เรียงลำดับ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.79$) 2. การติดตามประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.53$) 3. การจัดทำ แนวปฏิบัติ ($PNI_{modified} = 0.41$) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.32$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ
 แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้น
 เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการ
 จำเป็น ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ข้อ	ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ	2.46	4.86	0.98	6
2	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ อย่างมีเหตุผล และรอบคอบ	2.94	4.78	0.63	23
3	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ โดยเตรียมความพร้อมและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ	2.57	4.7	0.83	12
4	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ ที่ได้ จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน	2.26	4.92	1.18	3
5	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณที่ มีการเสริมสร้างด้านคุณธรรม	2.33	4.64	0.99	4
6	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.33	4.64	0.99	4
7	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมี เหตุผลและรอบคอบ	2.16	4.73	1.19	1
8	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โดยการ เตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	3.18	4.67	0.47	24
9	โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารวิชาการในการดำเนินการ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงานการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	2.35	4.65	0.98	6
10	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	2.79	4.61	0.65	18

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
11	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมี เหตุผลและรอบคอบ	2.68	4.47	0.67	13
12	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการ เตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล	2.16	4.73	1.19	1
13	โรงเรียนมีการนำความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา	3.18	4.67	0.47	24
14	โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพ ของโรงเรียน	2.35	4.65	0.98	6
15	โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพ ของโรงเรียนอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	2.79	4.61	0.65	18
16	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็น ความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.68	4.47	0.67	13
17	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครูผู้สอนเห็น ความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.35	4.65	0.98	6
18	โรงเรียนมีการระดมกำลังด้านทรัพยากรภายใน สถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ จัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้ อย่างเพียงพอ	2.79	4.61	0.65	18

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
19	โรงเรียนมีการออกแบบการบริหารจัดการ และ การจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้	2.68	4.47	0.67	13
20	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้	2.35	4.65	0.98	6
21	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้	2.79	4.61	0.65	18
22	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และ เป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.68	4.47	0.67	13
23	โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการ ดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2.35	4.65	0.98	6
24	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมากำหนดวิธีการและ ระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	2.79	4.61	0.65	18
25	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้แหล่ง เรียนรู้ให้นักเรียนและประชาชนทราบ	2.68	4.47	0.67	13

จากตาราง 12 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผน
การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่
โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมี
เหตุผลและรอบคอบ (PNI_{modified} = 1.19) โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ
การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบจะเกิดขึ้น
ในอนาคตทั้งใกล้และไกล (PNI_{modified} = 1.19) และ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน
งบประมาณที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน (PNI_{modified} = 1.18)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ
 แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
 เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการ
 จำเป็น ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

ข้อ	ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่ง เรียนรู้	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ	3.41	3.92	0.15	4
2	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ	3.38	4.9	0.45	1
3	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ	3.21	3.94	0.23	2
4	โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ	3.37	4.89	0.45	1

จากตาราง 13 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
 สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนี
 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการเก็บรวบรวม
 ข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่
 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.45$)
 โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ ($PNI_{\text{modified}} = 0.45$) โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง
 ผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ($PNI_{\text{modified}} = 0.23$) และโรงเรียนมีการประชุม
 แต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.15$)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้น
เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการ
จำเป็น ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ

ข้อ	ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1	โรงเรียนมีการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน	3.31	3.9	0.18	9
2	โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการจัด ประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดู งาน ค้นคว้า	3.31	3.72	0.12	10
3	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาท หน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่	3.23	4.62	0.43	5
4	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาท หน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ โดย พิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ	3.08	4.71	0.53	2
5	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาท หน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ โดยคำนึงถึง ความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	3.21	4.63	0.44	4
6	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาใช้ในการ จัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่	3.18	4.61	0.45	3
7	โรงเรียนมีการดำเนินการปฏิบัติงานตามแนว ทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตาม กำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ	3.23	4.62	0.43	5
8	โรงเรียนมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้	3.28	4.51	0.38	8

ข้อ	ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
9	โรงเรียนมีการจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และ จัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้มี การทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนวทางการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	3.23	4.62	0.43	5
10	โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการค้าเนินการเป็นระยะ ๆ	2.68	4.47	0.67	1

จากตาราง 14 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ
เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ โรงเรียนมีการติดตามดูแล
ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการค้าเนินการเป็นระยะ ๆ (PNI_{modified} = 0.67) โรงเรียนมีการจัดการ
ทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ โดยพิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
อย่างรอบคอบ (PNI_{modified} = 0.53) โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
อย่างรอบด้านมาใช้ในการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่
(PNI_{modified} = 0.45)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ
 แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร
 เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการ
 จำเป็น ด้านการติดตามประเมินผล

ข้อ	ด้านการติดตามประเมินผล	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1	โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และ ระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนว ทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	3.34	4.48	0.34	7
2	โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และ ระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนว ทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	2.88	4.32	0.50	4
3	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมากำหนด วัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการ ติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	2.85	4.49	0.58	3
4	โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกันระหว่าง คณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	3.07	4.44	0.45	5
5	โรงเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในการประเมินผล ร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	3.23	4.36	0.35	6
6	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการ สถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน	2.43	4.76	0.96	1
7	โรงเรียนมีการนำผลที่ได้รับจากการประเมินมา วิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน	3.25	4.33	0.33	8

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการติดตามประเมินผล	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
8	โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตาม แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผล การประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การ สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป	2.44	4.78	0.96	1

จากตาราง 15 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการติดตาม
ประเมินผล เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ โรงเรียนมีการนำความรู้ที่
เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียน
ผู้ปกครอง และชุมชน (PNI_{modified} = 0.96) โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทาง
การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้
แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป (PNI_{modified} = 0.96) โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมากำหนด
วัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้
แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา (PNI_{Modified} = 0.58)

โดยสรุปความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พอเพียง สำหรับ
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยสรุปตามลำดับ ได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
2. ด้านการติดตามประเมินผล
3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ
4. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

ระยะที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากผลการศึกษาคำลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ประเด็นที่มีความสำคัญและความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1-4 จากองค์ประกอบ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 2. ด้านการติดตามประเมินผล 3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ 4. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ศึกษา แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 สัมภาษณ์ จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าวเป็นสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการจัดการ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นเลิศ (สถานศึกษาพอเพียงดีเด่น) โดยการสังเกต ศึกษาข้อมูลเอกสาร หลักฐาน และการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 9 ท่าน ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1 คน โรงเรียนดงไร่ราษฎร์พัฒนา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1 คน โรงเรียนโป่งเชือกศึกษาสถาน อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1 คน โรงเรียนนิคมลำปาววิทยา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ซึ่งสรุปประเด็นสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

โรงเรียน ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับด้านแหล่งเรียนรู้ (สถานศึกษาพอเพียงดีเด่น) ในโรงเรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากบทสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

“...ผู้บริหารมีการแต่งตั้งครูและบุคลากรของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ มีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูเกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ควรดำเนินการในลักษณะ บูรณาการให้เกิดผลประโยชน์...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มอบหมายครูทุกคนจัดทำแบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านของนักเรียนทุกคน โดยพานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่น ในชุมชนใกล้เคียง ให้นักเรียนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านต่อเพื่อน ๆ และครู ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคำสั่ง แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบออกสำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมแบบของท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องกำหนดเรื่องที่จะศึกษาให้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชีวิตตามมาตรฐานของหลักสูตร...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารมีการแต่งตั้งครูและบุคลากรของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ
2. ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษารื้อกับคณะครู
3. สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
4. มอบหมายครูทุกคนจัดทำแบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านของนักเรียนทุกคน โดยพานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่น ในชุมชนใกล้เคียง
5. ให้นักเรียนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านต่อเพื่อน ๆ และครู
6. ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคำสั่ง แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบออกสำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
7. ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้
8. ครูผู้สอนต้องกำหนดเรื่องที่จะศึกษาให้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชีวิตตามมาตรฐานของหลักสูตร
9. ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมแบบของท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์
10. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ควรดำเนินการในลักษณะบูรณาการให้เกิดผลประโยชน์

2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

“...จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และแยกตามประเภท จัดทำทะเบียนเป็นเล่ม ๆ แบ่งหมวดหมู่ชัดเจน จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ทำการคัดเลือกและลงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ครูพานักเรียนศึกษานอกสถานที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อรับการสนับสนุนด้านยานพาหนะ อาหาร ค่าใช้สอย ฯลฯ...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...เลือกคนที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับงาน สร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรที่ได้รับผิดชอบงานว่ามีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้สำเร็จ...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และแยกตามประเภท
2. จัดทำทะเบียนเป็นเล่ม ๆ แบ่งหมวดหมู่ชัดเจน
3. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง
4. ทำการคัดเลือกและลงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. เลือกคนที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับงาน สร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรที่ได้รับผิดชอบงานว่ามีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้สำเร็จ

3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ

“...จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และแยกตามประเภท จัดทำทะเบียนเป็นเล่ม ๆ แบ่งหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรัชญาท้องถิ่น ฯลฯ นำเสนอผู้บริหารในการประชุมทางวิชาการโรงเรียน (เดือนละ 1-2 ครั้ง)...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนควรมีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้ครูศึกษาเป็นเรื่อง ๆ มีการสนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ จัดตั้งศูนย์และพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เรียนเต็มศักยภาพ...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...เลือกคนที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับงาน มีการกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีการกำกับติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก และมีกระบวนการทำอย่างเป็นระบบ...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และแยกตามประเภท จัดทำทะเบียนเป็นเล่ม ๆ แบ่งหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ นำเสนอผู้บริหารในการประชุมทางวิชาการโรงเรียน (เดือนละ 1-2 ครั้ง)
2. โรงเรียนควรมีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้ครูศึกษาเป็นเรื่อง ๆ มีการสนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์
3. จัดตั้งศูนย์และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เรียนเต็มศักยภาพ
4. เลือกคนที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับงาน มีการกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีการกำกับติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก
5. มีกระบวนการทำอย่างเป็นระบบ
6. ครูกำหนดเป้าหมายให้ตรงเนื้อหาที่สอนและกำหนดหัวข้อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

4. ด้านการติดตามประเมินผล

“...มีการติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องปรับปรุงซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ในการเสนอโครงการ ให้มีครูวิชาการโรงเรียน วิชาการกลุ่มเทศบาล ฝ่ายวิชาการ และผู้บริหาร สรุปกำกับ ติดตาม ประเมินผล อย่างเป็นระบบ เพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

ของผู้เรียน ให้ทุกกลุ่มสาระรับผิดชอบโครงการนำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุปโครงการ หลังจากได้ศึกษาและนำนักเรียนสู่การศึกษาแหล่งเรียนรู้...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะ จากการสังเกตสัมภาษณ์ สอบถามความพึงพอใจ...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ก, วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. มีการติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องปรับปรุง ซ่อมบำรุง แหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้
2. ในการเสนอโครงการ ให้มีครูวิชาการโรงเรียน วิชาการกลุ่มเทศบาล ฝ่ายวิชาการ และผู้บริหาร สรุปกำกับ ติดตาม ประเมินผล อย่างเป็นระบบ เพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ของผู้เรียน
3. ให้ทุกกลุ่มสาระรับผิดชอบโครงการนำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ พร้อมสรุป โครงการหลังจากได้ศึกษาและนำนักเรียนสู่การศึกษาแหล่งเรียนรู้
4. ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะ จากการสังเกตสัมภาษณ์ สอบถามความพึงพอใจ

โรงเรียน ข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับด้านแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (สถานศึกษาพอเพียงดีเด่น) ผู้วิจัยสามารถสรุป แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง จากบทสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

“...สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา และผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู เพื่อวางแผนการบริหาร แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและแต่งตั้งบุคลากรของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคำสั่ง แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบออกสำรวจ
แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู เพื่อวางแผนการบริหาร
แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้
เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้
แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานของหลักสูตร...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและ
ภายนอกสถานศึกษา
2. แต่งตั้งบุคลากรของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคำสั่ง แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบออกสำรวจแหล่งเรียนรู้
ในท้องถิ่น
4. ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูเพื่อวางแผนการบริหาร
แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
5. ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้เพื่อให้
สอดคล้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับ
ตัวชี้วัดตามมาตรฐานของหลักสูตร

2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

“...ดำเนินการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ตามลำดับความสำคัญจัดทำเอกสาร
เผยแพร่แหล่ง เรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ครูแต่ละช่วงชั้นเสนอโครงการต่อผู้บริหาร...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ตามลำดับความสำคัญ
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง
3. ครูจัดหมวดหมู่แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ

นำเสนอผู้บริหารในการประชุมทางวิชาการโรงเรียน (เดือนละ 1 ครั้ง)

4. ครูแต่ละช่วงชั้นเสนอโครงการต่อผู้บริหาร

3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ

“...จัดตั้งศูนย์และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เรียนเต็ม

ศักยภาพ...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ครูจัดหมวดหมู่แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ

นำเสนอผู้บริหารในการประชุมทางวิชาการโรงเรียน (เดือนละ 1 ครั้ง)...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...นำนักเรียนศึกษานอกสถานที่เกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้และภูมิปัญญา

ท้องถิ่น...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เรียนเต็มศักยภาพ
2. ครูจัดหมวดหมู่แหล่งเรียนรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ

นำเสนอผู้บริหารในการประชุมทางวิชาการโรงเรียน (เดือนละ 1 ครั้ง)

3. ครูพานักเรียนศึกษานอกสถานที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เพื่อรับการสนับสนุนด้านยานพาหนะ อาหาร ค่าใช้สอย ฯลฯ

4. ด้านการติดตามประเมินผล

“...แต่งตั้งคณะกรรมการการกำกับดูแล ติดตามประเมินผลการใช้
แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุง ซ่อม บำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ มอบหมายครูทุกคนจัดทำแบบสำรวจ
แหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านของนักเรียนทุกคน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ให้นักเรียนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านต่อเพื่อน ๆ และครู ในการเสนอ
โครงการให้มีครูวิชาการโรงเรียน วิชาการกลุ่มเทศบาล ฝ่ายวิชาการ และผู้บริหาร สรุปลำกับ ติดตาม
ประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืนของผู้เรียน...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ให้ทุกกลุ่มสาระรับผิดชอบโครงการ นำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้
พร้อมสรุปโครงการ หลังจากได้ศึกษาและนำนักเรียนสู่การศึกษาแหล่งเรียนรู้...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ข, วันที่ 1 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการการกำกับดูแล
2. ติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้
3. ปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้
4. มอบหมายครูทุกคนจัดทำแบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านของนักเรียนทุกคน
5. ให้นักเรียนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านต่อเพื่อน ๆ และครู
6. ในการเสนอโครงการ ให้มีครูวิชาการโรงเรียน วิชาการกลุ่มเทศบาล
ฝ่ายวิชาการ และผู้บริหาร สรุปลำกับ ติดตาม ประเมินผล อย่างเป็นระบบ เพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน
ของผู้เรียน
7. ให้ทุกกลุ่มสาระรับผิดชอบโครงการ นำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้
พร้อมสรุปโครงการหลังจากได้ศึกษาและนำนักเรียนสู่การศึกษาแหล่งเรียนรู้

โรงเรียน ค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับด้านแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
(สถานศึกษาพอเพียงดีเด่น) ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและ
ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากบทสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

“...บุคลากรควรร่วมมือกันศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...จัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้ กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ศึกษารูปแบบและออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. วิเคราะห์สภาพปัญหาการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
3. สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน
4. จัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. ระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์เป็นสื่อการเรียนรู้
6. ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้
7. แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
8. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
9. กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

10. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ

2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

“...การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน คั่นคว้า ดำเนินการจัดการ
ทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตาม
กำหนดเวลาใน แผนปฏิบัติการ...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ดำเนินการจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลาย
รูปแบบ...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

คั่นคว้า

1. พัฒนาบุคลากร โดย การจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน
2. จัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่
3. ดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตาม
กำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ

4. จัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ

3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ

“...บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่
การปฏิบัติงานพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่ง เรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมให้มี การทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ และติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. นำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน
2. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้
3. ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนวทางการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้

4. ติดตามดูแล ปรับปรุงแก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ

4. ด้านการติดตามประเมินผล

“...กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา...”

(ผู้บริหารโรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน นำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปจัดทำรายงาน...”

(หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...รายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง เพื่อพัฒนางานการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป...”

(ครูผู้สอน โรงเรียน ค, วันที่ 2 มีนาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน
3. นำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน
4. รายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง เพื่อพัฒนางานการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้นำความรู้ แนวคิดที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

1.1 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ

แนวทาง : 1. สํารวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประชุมหารือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในและนอกสถานศึกษา 2. สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเห็นความถึงความสำคัญและมีความเข้าใจตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ นั้น

1.2 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

แนวทาง : ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ กำหนดทีมงาน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ตรงกับงานที่รับผิดชอบนั้น ๆ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด ประสานความร่วมมือกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย โดยเน้นการมีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานเพื่อสร้างทีมบริหาร

1.3 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน

แนวทาง : 1. ร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการแจ้งมาตรการ แนวปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ให้บริการและผู้รับบริการทราบ 2. ผู้บริหารควร

สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสร้างประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างเพียงพอ 3. วางแผนงานใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน โดยตั้งทีมงานในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ควรออกคำสั่งให้ชัดเจน และมอบหมายตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับภาระงานที่รับผิดชอบของบุคลากรในสถานศึกษา

2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

2.1 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ

แนวทาง : โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้วยความรอบคอบ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน จะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล

2.2 โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ

แนวทาง : 1. โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์ 2. โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมนั้น ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ครูจัดทำคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ มีการบูรณาการสอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ

2.3 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ

แนวทาง : โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานจะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล

3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ

3.1 โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ

แนวทาง : โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการ เมื่อสิ้นสุดโครงการควรสรุปผลรายงานโครงการ เพื่อนำผลการสรุปมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ

3.2 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ โดยพิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

แนวทาง : โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการบริหารจัดการอย่างดี (4'M) ทั้งนี้ควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการอย่างแท้จริง

3.3 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มาใช้ในการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่

แนวทาง : โรงเรียนควรมีแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสมนั้น ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์

4. ด้านการติดตามประเมินผล

4.1 โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่าง คณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน

แนวทาง : 1. โรงเรียนได้กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำ แหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย 2. ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดม ความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับ วัตถุประสงค์ ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลา ในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

4.2 โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่ง เรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป

แนวทาง : 1.โรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินในการตรวจสอบ ติดตามการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน 2. โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำ แผนการ หรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงาน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้ แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัด

4.3 โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมากำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และ ระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

แนวทาง : โรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหาร เมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือ ความพอใจ

3. ร่างแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะเวลาที่ 1, 2 และระยะเวลาที่ 3 ขึ้นตอนที่ 1, 2 มากมาย ร่างแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้ 4 องค์ประกอบ
20 แนวทาง ปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (ร่าง)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
1. ด้านการวางแผนการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	<p>1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างรอบคอบ ประชุม หารือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายในและนอกสถานศึกษา และเตรียมตัวให้พร้อมรับ ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต</p> <p>2. สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเห็นความถึงความสำคัญ และมีความเข้าใจตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ นั้น ๆ อย่างรอบคอบ</p> <p>3. ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตาม วัตถุประสงค์ กำหนดทีมงาน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ตรงกับงานที่ได้รับผิดชอบนั้น ๆ ตามความรู้ความสามารถ และ ความถนัด ประสานความร่วมมือกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย โดยเน้นการมีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานเพื่อสร้างทีมบริหาร อย่างมีคุณธรรม</p> <p>4. ร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการ และผู้รับบริการอย่างรอบด้านด้วยความรอบคอบ มีการแจ้ง มาตรการ แนวปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องสร้าง องค์ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ให้บริการและผู้รับบริการทราบ</p> <p>5. ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ แหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และ บุคลากรอย่างเพียงพอ</p>

ตาราง 16 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	<p>1. โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงใน สถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต</p> <p>2. ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม ในการศึกษาโครงการ ดำเนินการ ตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน จะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล</p> <p>3. โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ใน กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการ ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์</p> <p>4. โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ควรมีการสำรวจแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่ เกี่ยวข้อง โดยให้ครูจัดทำคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ ละกลุ่มสาระมีการบูรณาการสอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระ</p> <p>5. โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้วย ความรอบคอบ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดย พิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ศึกษาโครงการ ดำเนินการ ตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงาน จะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล</p>
3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ	1. โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการอย่าง มีคุณธรรม

ตาราง 16 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	<p>2. เมื่อสิ้นสุดโครงการ ควรสรุปผล รายงานโครงการ เพื่อนำผลการสรุปมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต</p> <p>3. โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการบริหารจัดการอย่างดี (4'M)</p> <p>4. ควรมีการนิเทศติดตามอย่างรอบคอบและทำอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการอย่างแท้จริง</p> <p>5. โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมนั้น ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์</p>
4. ด้านการติดตามประเมินผล	<p>1. โรงเรียนควรกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต</p> <p>2. ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลาในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างรอบคอบและต่อเนื่อง</p> <p>3. โรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจนและเพียงพอ</p>

ตาราง 16 (ต่อ)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	<p>4. โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำแผนการ หรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงานอย่างรอบด้าน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัด</p> <p>5. โรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม</p>

4. ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

จากแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ข้างต้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ปรากฏดังตาราง 17

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้						
1.1 สํารวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างรอบคอบ ประชุมหารือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในและนอกสถานศึกษา และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต	4.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
1.2 สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเห็นความถึงความสำคัญและมีความเข้าใจตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้นั้น ๆ อย่างรอบคอบ	4.2	0.45	มาก	3.8	0.45	มาก
1.3 ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ กำหนดทีมงาน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ตรงกับงานที่รับผิดชอบนั้น ๆ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด ประสานความร่วมมือกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายโดยเน้นการมีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานเพื่อสร้างทีมบริหารอย่างมีคุณธรรม	4.2	0.84	มาก	3.6	0.89	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.4 ร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการอย่างรอบด้านด้วยความรอบคอบ มีการแจ้งมาตรการ แนวปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้จะต้องสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ให้บริการและผู้รับบริการทราบ	4.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
1.5 ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างเพียงพอ	4.8	0.45	มากที่สุด	3.8	0.45	มาก
2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้						
2.1 โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต	3.8	0.84	มาก	3.8	0.45	มาก
2.2 ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม ในการศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน จะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล	3.6	0.55	มาก	3.4	0.55	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.3 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์	3.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
2.4 โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ครูจัดทำคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระมีการบูรณาการสอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ	4.6	0.89	มากที่สุด	3.6	0.55	มาก
2.5 โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้วยความรอบคอบ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ ความชำนาญ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงาน จะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล	4.6	0.89	มากที่สุด	3.6	0.55	มาก
3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ						
3.1 โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการอย่างมีคุณธรรม	3.8	0.84	มาก	3.6	0.55	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.2 เมื่อสิ้นสุดโครงการ ควรสรุปผล รายงานโครงการ เพื่อนำผลการสรุปมา วิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และ อุปสรรค (SWOT) เพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการ เปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและ อนาคต	4.6	0.55	มากที่สุด	3.8	0.45	มาก
3.3 โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณ อย่างเต็มที่ มีวิสัยศุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการบริหารจัดการอย่างดี (4'M)	4.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
3.4 ควรมีการนิเทศติดตามอย่าง รอบคอบและทำอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำ ปฏิทินปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการ อย่างแท้จริง	4.6	0.55	มากที่สุด	3.8		มาก
3.5 โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสมนั้น ควรมีการสำรวจแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์	4.4	0.55	มากที่สุด	3.8		มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ด้านการติดตามประเมินผล						
4.1 โรงเรียนควรกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต	4.4	0.55	มาก	3.8	0.84	มาก
4.2 ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลาในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างรอบคอบและต่อเนื่อง	3.4	0.55	มาก	4.2	0.45	มาก
4.3 โรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจนและเพียงพอ	3.8	0.84	มาก	3.8	0.84	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.4 โรงเรียน ควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำแผนการ หรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงานอย่างรอบด้าน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.2	0.45	มาก
4.5 โรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหาร เมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม	3.8	0.45	มาก	3.8	0.45	มาก
โดยรวม	4.13	0.61	มาก	3.73	0.56	มาก

จากตาราง 17 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ด้านความเหมาะสมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และด้านความเป็นไปได้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)

พหุบัณฑิต ชีวะ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

สรุปผล

การพัฒนาแนวทางทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้องค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 4 องค์ประกอบ 47 ตัวชี้วัด เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย คือ 1) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ มี 25 ตัวชี้วัด 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ

ใช้แหล่งเรียนรู้ มี 4 ตัวชี้วัด 3) การจัดทำแนวปฏิบัติ มี 10 ตัวชี้วัด และ 4) การติดตามประเมินผล มี 8 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.34$) การจัดทำแนวปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.16$) การติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 2.94$) และการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.59$) และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.64$) การติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 4.50$) การจัดทำแนวปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.44$) และการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$)

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้ 4 องค์ประกอบ 20 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

3.1.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างรอบคอบ ประชุมหารือกับ คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในและนอกสถานศึกษา และเตรียมตัว ให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

3.1.2 สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเห็นความถึงความสำคัญและ มีความเข้าใจตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้นั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.1.3 ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ กำหนดทีมงาน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ตรงกับงานที่รับผิดชอบนั้น ๆ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด ประสานความร่วมมือกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายโดยเน้นการมีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานเพื่อสร้างทีมบริหารอย่างมีคุณธรรม

3.1.4 ร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ อย่างรอบด้านด้วยความรอบคอบ มีการแจ้งมาตรการ แนวปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้จะต้อง สร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ให้บริการและผู้รับบริการทราบ

3.1.5 ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างเพียงพอ

3.2 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

3.2.1 โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

3.2.2 ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม ในการศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานจะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล

3.2.3 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์

3.2.4 โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตร สถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ครูจัดทำคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ มีการบูรณาการสอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ

3.2.5 โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้วยความรอบคอบ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานจะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล

3.3 ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ

3.3.1 โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการอย่างมีคุณธรรม

3.3.2 เมื่อสิ้นสุดโครงการ ควรสรุปผล รายงานโครงการ เพื่อนำผลการสรุปมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

3.3.3 โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการบริหารจัดการอย่างดี (4'M)

3.3.4 ควรมีการนิเทศติดตามอย่างรอบคอบและทำอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการอย่างแท้จริง

3.3.5 โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมนั้น ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์

3.4 ด้านการติดตามประเมินผล

3.4.1 โรงเรียนควรกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

3.4.2 ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลาในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างรอบคอบและต่อเนื่อง

3.4.3 โรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจนและเพียงพอ

3.4.4 โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำแผนการ หรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงานอย่างรอบด้าน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัด

3.4.5 โรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหาร เมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ด้านความเหมาะสมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และด้านความเป็นไปได้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ประเด็นที่เหมาะสมสำหรับการอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นหน้าที่ที่สำคัญของสถานศึกษา ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ

เป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารการจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่หลากหลายกว้างขวาง มีแหล่งข้อมูลให้ทางเลือกมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ (2544) ได้กล่าวว่า การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ เป็นการพัฒนาแหล่งข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานดังกล่าวเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพราะแหล่งเรียนรู้จะเป็นสื่อในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใคร่รู้และเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมในการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดผล และต้องเกิดจากการสนับสนุนของผู้บริหาร การดำเนินการของครู นักเรียน และความร่วมมือทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับปรีชา มาละวรรณโณ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนด้านวิชาการอยู่ในระดับพอใช้ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการมีการจัดอยู่ในระดับพอใช้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พรนภา เอกนิพนธ์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สาวิตรี ชาดา (2552) ได้ทำการศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยุทธ วงษ์ปัญญา (2554) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกอสมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ

ยุทธศาสตร์ ปะนามะทัง (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับปรีชา มาละวรรณโณ (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนด้านวิชาการมีความต้องการอยู่ในระดับมาก สมภาพ วงษ์ศรีแก้ว (2551) ได้ทำการศึกษาวจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโพนทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านโพนทองก่อนการปรับปรุงพัฒนา มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ยุทธ วงษ์ปัญญา (2554) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านความต้องการอยู่ในระดับมาก โกวิทย์ จำปาอว (2556) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และยุทธศาสตร์ ปะนามะทัง (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประชุมหารือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเห็นความถึงความสำคัญและมีความเข้าใจตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ กำหนดทีมงาน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างเพียงพอ วางแผนงานใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน โดยตั้งทีมงานในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของปฎิญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริม

การใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภวังค์ และโรงเรียนวัดลาดตระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับ สภาพปัญหา ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และ นักเรียน แนวทางการดำเนินงานด้านการวางแผนแนวทาง การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรม ในแหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ

3.2 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรดำเนิน โครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้วยความรอบคอบ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน โรงเรียนมีการ เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ครูจัดทำคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระมีการบูรณาการ สอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ และโรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผน การใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปริญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยากรณีศึกษา : โรงเรียน วัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภวังค์ และโรงเรียนวัดลาดตระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมี ด้านการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นำแผนงาน โครงการกิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า และจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่

3.3 ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมิน โครงการ เมื่อสิ้นสุดโครงการ ควรสรุปผล รายงานโครงการ เพื่อนำผลการสรุปมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการบริหารจัดการ อย่างดี (4'M) ทั้งนี้ควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการอย่างแท้จริง ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับการศึกษา

ของปฏิญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาการศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภวังค์ และโรงเรียนวัดลาดตระโห่ง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมี ด้านการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นำแผนงานโครงการกิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า และจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่

3.4 ด้านการวัดและการประเมินผล โรงเรียนได้กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการ ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลาในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำแผนการ หรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงาน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัด โรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจ สอดคล้องกับการศึกษาของปฏิญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาการศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภวังค์ และโรงเรียนวัดลาดตระโห่ง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ด้านการติดตามประเมินผล และรายงาน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอ ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า ความต้องการ ความจำเป็นเกี่ยวกับสถานศึกษามีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการดำเนินงาน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ ดังนั้น สถานศึกษาควรมีประชุมเพื่อวางแผนในการศึกษาตรวจสอบสภาพปัญหาของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยต้องพิจารณาด้วยเหตุผลที่หลากหลาย

1.2 ผลการวิจัยด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า มีความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการติดตามดูแล ปรับปรุงแก้ไขระหว่างดำเนินการเป็นระยะ ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูที่นำแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ไปใช้ จะต้องมีการติดตามปรับปรุง และตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกคน

1.3 ผลการวิจัยด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ พบว่า มีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน นำไปสู่การติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไขระหว่างดำเนินการเป็นระยะ ๆ และการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูควรนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง และมีการกำกับ ติดตาม ดูแล ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

1.4 ผลการวิจัยด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า มีความต้องการความจำเป็นเกี่ยวกับการนำความรู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน และแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางานการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อให้เข้าร่วมในการประเมินผลติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขตอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเหมาะสำหรับในการนำไปใช้

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนำแนวทางการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1
ในสภาพบริบทอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2545 ก). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545 ข). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี.
กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2545 ค). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2545 ง). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มภาษาต่างประเทศ.
กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2545 จ). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มภาษาไทย. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2545 ฉ). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ.
- กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 10. (2540). รายงานการประเมินคุณภาพ
การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2540.
อุบลราชธานี : หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 10.
- กรมสามัญศึกษา. (2523). แนวทางการจัดศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้สำหรับชุมชน. กรุงเทพฯ :
กรมสามัญศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2536). แนวการดำเนินงานโครงการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน.
กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542 ก). แนวดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542 ข). แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5.
ราชบุรี : กรมสามัญศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542 ค). หน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 5. ราชบุรี : กรมสามัญศึกษา.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้
คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนด
หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.*
กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.*
กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *เอกสารเสริมความรู้ครูผู้สอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ โรงเรียนปฏิรูป
การศึกษา.* กรุงเทพฯ : คอมพิวเตอร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *พลิกโฉมการเรียนรู้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษ ไวยากรณ. (2542). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ตามทัศนะของ
ครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- กวีศรี วานิชกุล. (2542). *สถานเพาะชำไม้ผล.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2542). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจ
พอเพียง.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาทำอย่างไรให้
สัมฤทธิ์ผล.* กรุงเทพฯ : พีพีการพิมพ์.
- โกวิทย์ จำปาอว. (2556). *สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). *การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
พอเพียง.* กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2544). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.* กรุงเทพฯ :
สยามสปอร์ตซินดิเคท.
- ครรชิต มนูญผล และคณะ. (2547). *เศรษฐกิจพอเพียงสู่...หลักสูตรหลักสูตรโลก.* กรุงเทพฯ :
ประสานมิตร.

- ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ. (2561). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- คำหมาน คนไค. (2542). *ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพการพัฒนาวิชาชีพครูตามแนวทางของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- เจริญ มาเรือง. (2543). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไฉน น้อยแสง. (2545). *โครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ*. กรุงเทพฯ : เอกเซเตอร์.
- ชัยพจน์ รังงาม. (2542). แหล่งการเรียนรู้เพื่อคนรอบรู้. *วารสารวิชาการ*, 2(4), 31-33.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2525). *การประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- ถาวร อารีศิลป์. (2545). *คู่มือแหล่งเรียนรู้เรื่องสถานที่และบุคคลสำคัญของชาติไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ถิรนาถ อัมมมทินันธานนท์. (2558). *สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธรรมศักดิ์ มีอิศระ. (2544). การวางแผนอาชีพ. *แนะแนว*, 21(112), 32-39.
- นพวรรณ แก้วมณี. (2545). *บทบาทของคณะผู้บริหารในโรงเรียนต่อการพัฒนาจรรยาบรรณของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพฯ : กรณีศึกษาในเขตคลองสามวา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นฤมล ตันธสุเรษฐ. (2533). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- น้อมฤดี จงพยุหะ. (2524). *แบบเรียนหลักการสอน 2*. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า.

- นิวัติ อรรถยุคล. (2536). *การวิเคราะห์แหล่งความรู้หมู่บ้านดีเด่นในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์. (2544). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สร้างเพื่อเด็กไม่ได้สร้างเพื่อใคร. *วารสารวิชาการ*, 4(12), 26-27.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2552). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักส์.
- บุญเลิศ มาแสง. (2530). *เรียนนอกรั้ว*. กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์.
- ปริญญา ไตรพรหม. (2552). *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาการศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวงค์และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประเวศ วะสี. (2545). *วิถีนุชยในศตวรรษที่ 21 สู่ภูมิภพใหม่แห่งการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ประเสริฐ เชษฐพันธ์. (2542). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2525). *การประถมศึกษากับการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ปรีชา มาละวรรณโณ. (2546). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผ่องศรี สมยา. (2544). *การเรียนรู้ตามความสนใจ*. *วารสารวิชาการ*, 4(1), 8.
- พงสันต์ ดินาน. (2544). *สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน : แหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยบังเอิญของข้าพเจ้า*. *วารสารวิชาการ*, 4(6), 52-53.
- พรชัย ภาพันธ์. (2543). *บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

- พรนภา เอกนิพนธ์. (2551). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิกุล ศรีบุญเรือง. (2542). การเรียนรู้โดยใช้จุดการศึกษาสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ. *สารปฏิรูป*, 2(19), 26-27.
- พิสมัย ถิณะแก้ว. (2543). *การศึกษาไทยที่ต้องประสานชุมชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เพ็ญ เสียงจันทร์. (2544). นิเทศทางไกลแหล่งเรียนรู้กับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. *วารสารครูราชบุรี*, 17(8), 24-25.
- ไพศาล หวังพานิช. (2549). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- มงคล พลภูมิ. (2557). *การดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2541). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยุทธ วงษ์ปัญญา. (2554). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยุทธศาสตร์ ปะนามะทัง. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ระวีวรรณ ชินะตระกูล. (2540). *การศึกษากระบวนการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับ ลิเคชั่นส์.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2534). *การสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา*. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

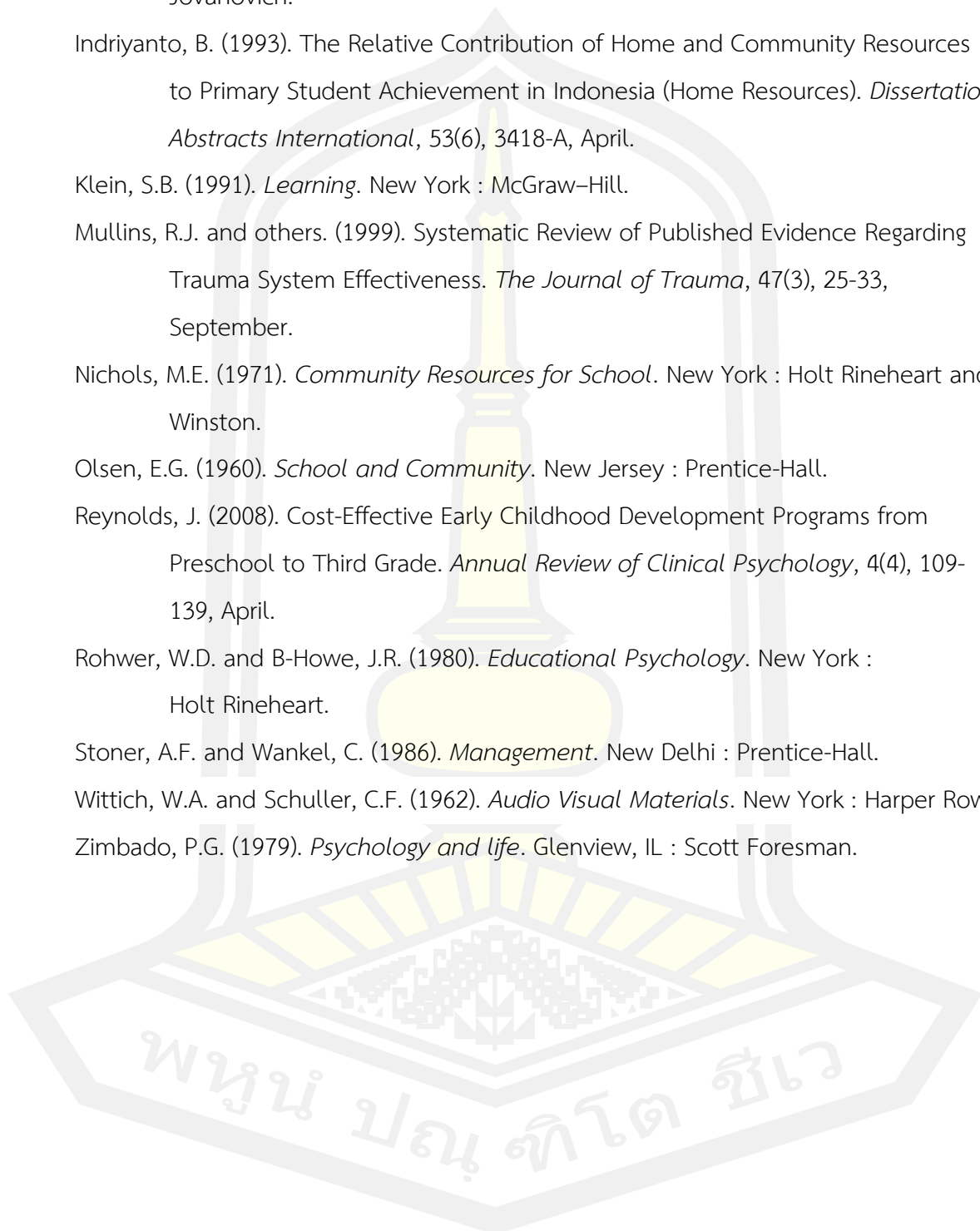
- วนิดา เลหาวัฒน์. (2546). *การใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรีย์ บุรณสิงห์. (2544). *การบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ 1999.
- วาด พายัพพล. (2557). *การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบ้านเมืองเสื่อสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : เซ็นเตอร์ ดีสคัฟเวอรี.
- วิชัย ราชภูริศิริ. (2524). *หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติให้หลักสูตรใหม่สัมฤทธิ์ผลศึกษา 2335*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วินัย ประวันนา. (2544). *รูปแบบการดำเนินการและปัญหาการดำเนินการตามแนว เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง. (2545). *แหล่งการเรียนรู้: เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : เมธีทิปส์.
- ศิริวรรณ ประมัย. (2557). *สภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุญทวีกริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2531). *การส่งเสริมสมรรถภาพผู้ประสานการศึกษาโรงเรียนอำเภอ และครูอาสา*. อุบลราชธานี : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สมเดช สีแสง. (2543). *คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2553). *การเดินทางรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

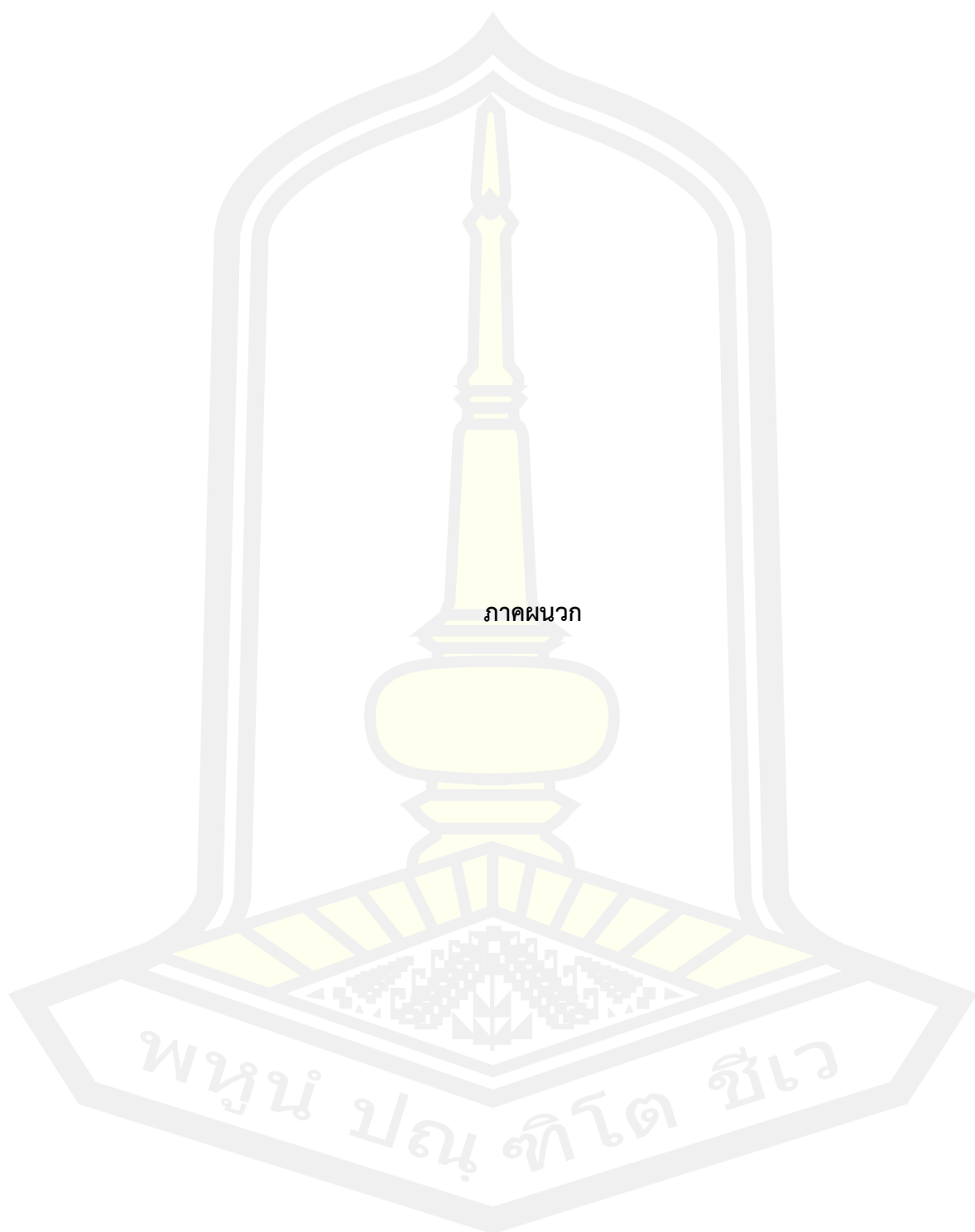
- สมาพร วงษ์ศรีแก้ว. (2551). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโพนทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สหประชาชาติ. (2549). *ประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติ*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..
- สามารถ รอดสำราญ. (2546). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิคอาร์ต.
- สายันต์ ไพรชาญจิตร. (2544). *รายงานการศึกษาวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนาแหล่ง*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สาโรช บัวศรี. (2530). *การศึกษาแผนใหม่หรือการศึกษาแบบพัฒนาการ (Progressive Education)*. กรุงเทพฯ : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิคอาร์ต.
- สาวิตรี ชาตา. (2552). *สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2563). *นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2564). *ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2563-2564*. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *กว่าจะถึงวันนี้สิ่งแวดล้อมดีแค่ไหน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545 ก). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545 ข). *แนวคิดและแนวปฏิบัติการบริหารห้องปฏิบัติ 3 ห้อง ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545 ค). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)*.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545 ง). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธิชล พ่อครองค์. (2555). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สหราษฎร์รังสฤษฏ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. (2550). *แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง : จากแนวปฏิบัติสู่แนวคิดทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : มุลินีวิถีสุข.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). *กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ 2542*. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาชุมชน.
- สุรจิตร ทิบัว. (2538). *การศึกษาสภาพการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ของจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. (2525). *ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *20 วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- แสงจันทร์ อินทนนท์. (2532). *แหล่งความรู้สู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษาออกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- โสภณ สุภาพงษ์. (2541). *แนวคิดและหลักการเศรษฐกิจพื้นฐาน (ชุมชน)*. กรุงเทพฯ : เอทีพีการพิมพ์.
- อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ. (2544). *การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- อัมพร อินมล. (2557). *แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*.
- อำพล เสนาณรงค์. (2540). *สรุปแนวคิดเกี่ยวกับเกษตรกรรมทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2539). *เอกสารชุดความรู้พื้นฐานการวางแผนสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ :
พรินต์ติ้ง.
- Bernard, T.J. (1984). The Historical Development of Corporate Criminal Liability.
Criminology, 22(1), 3-18, February.
- Clifford, M. (1981). *Practicing Educational Psychology*. Boston : Houghton Mifflin.
- Duchastel, P. (1994). Towards Methodologies for Building Knowledge-Based
Instructional Systems. *Instructional Science*, 20(6), 349-358, June.
- Elias, J. and Merriam, S. (1980). *Philosophical Foundation of Adult Education*.
Michigan : University of Michigan.
- Flores, B.B. (2004). Teacher Efficacy: A Comparative Study of University Certified and
Alternatively Certified Teachers. *Action in Teacher Education*, 26(2), 37-46,
June.
- Gagne, R.M. (1970). *The Condition of Learning*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Good, C.V. (1959). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 2nd ed. New York : McGraw-Hill.
- Goodhart, C. and Schoenmaker, D. (1991). Should the Functions of Monetary Policy
and Banking Supervision Be Separated. *Oxford Economic Papers*, 47(4), 539-
560, October.
- Guba, E.G. and Lincoln, Y.S. (1982). The Place of Values in Need Assessment.
Education Evaluation and Policy Analysis, 4(3), 311-320.

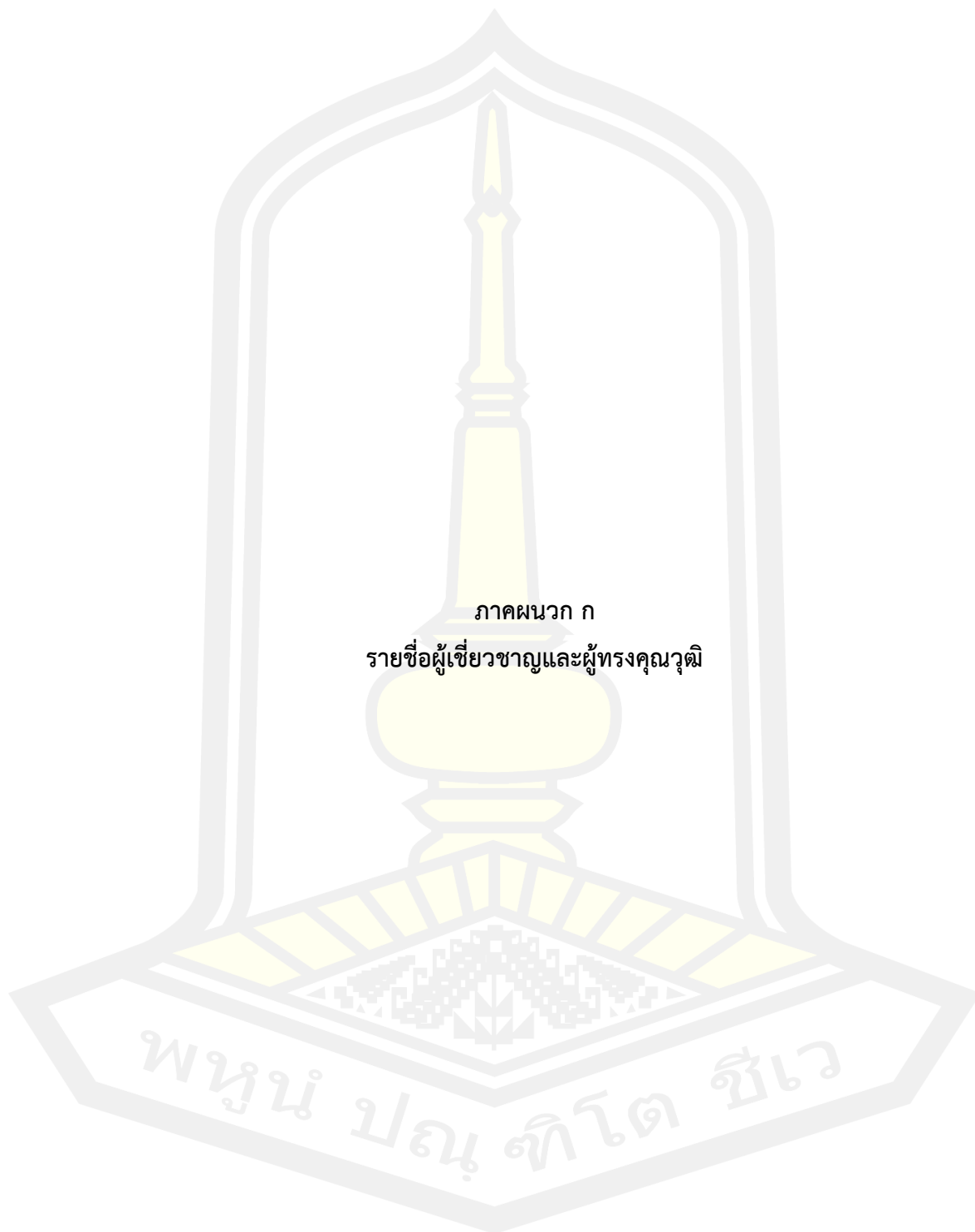
- Hilgard, E.R. (1975). *Introduction to Psychology*. New York : Hai court Brance Jovanovich.
- Indriyanto, B. (1993). The Relative Contribution of Home and Community Resources to Primary Student Achievement in Indonesia (Home Resources). *Dissertation Abstracts International*, 53(6), 3418-A, April.
- Klein, S.B. (1991). *Learning*. New York : McGraw-Hill.
- Mullins, R.J. and others. (1999). Systematic Review of Published Evidence Regarding Trauma System Effectiveness. *The Journal of Trauma*, 47(3), 25-33, September.
- Nichols, M.E. (1971). *Community Resources for School*. New York : Holt Rineheart and Winston.
- Olsen, E.G. (1960). *School and Community*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Reynolds, J. (2008). Cost-Effective Early Childhood Development Programs from Preschool to Third Grade. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4(4), 109-139, April.
- Rohwer, W.D. and B-Howe, J.R. (1980). *Educational Psychology*. New York : Holt Rineheart.
- Stoner, A.F. and Wankel, C. (1986). *Management*. New Delhi : Prentice-Hall.
- Wittich, W.A. and Schuller, C.F. (1962). *Audio Visual Materials*. New York : Harper Row.
- Zimbardo, P.G. (1979). *Psychology and life*. Glenview, IL : Scott Foresman.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปริญญาเอก (กศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อพันธ์ พิลาพุทธา วุฒิการศึกษาปริญญาเอก (ปร.ด.) สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

1.3 นายศิริรัตน์ ช่วยรักษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

1.4 นายสุระชิต ชนาสิทธิ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแกววิทยาน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

1.5 นางประครอง นังตะลา ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนามนราษฎร์นุเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

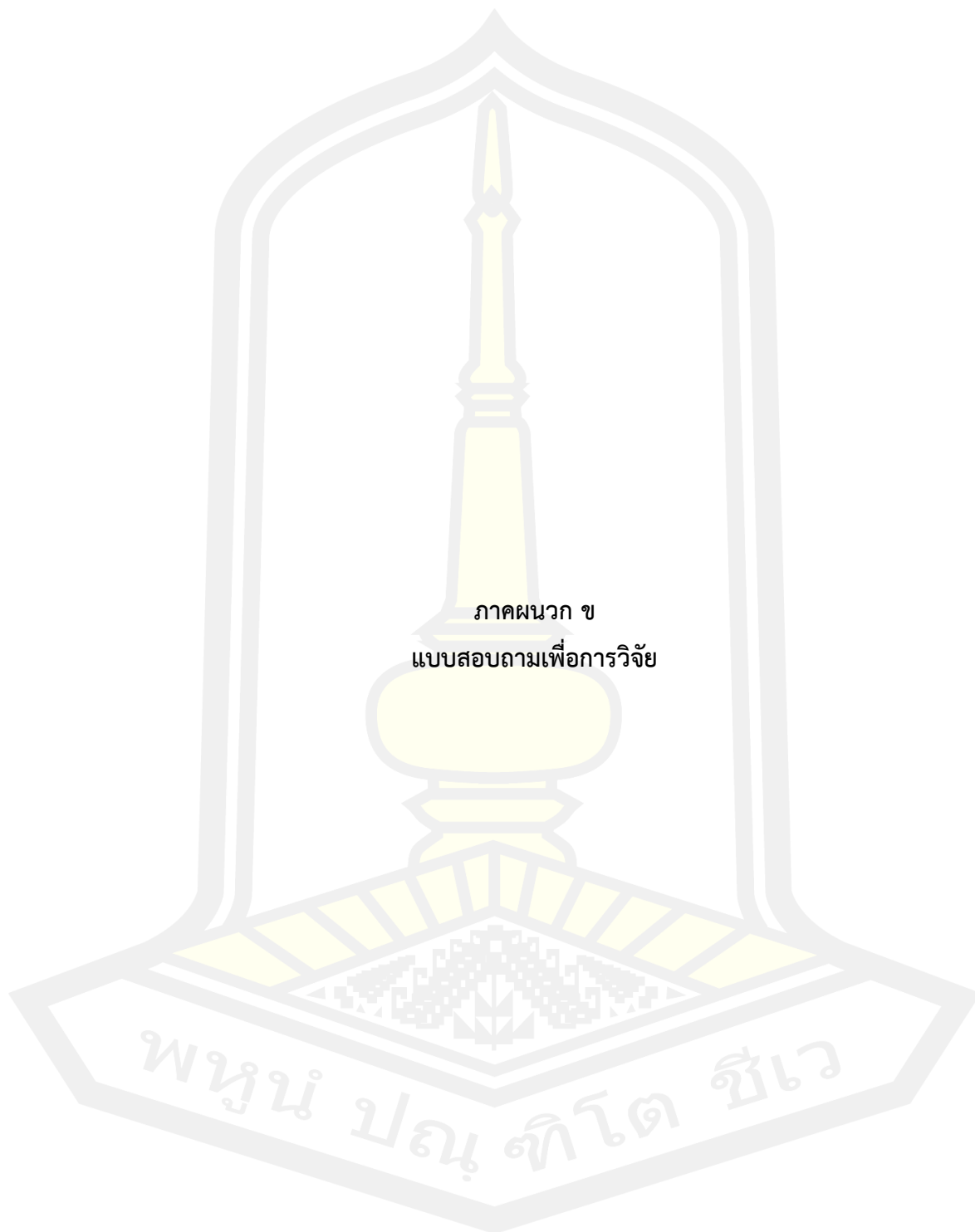
2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ วุฒิการศึกษาปริญญาเอก (ศษ.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านบริหารการศึกษา

2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปริญญาเอก (กศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านบริหารการศึกษา

2.3 นายเสกสรรค์ เขียวไกร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านบริหารการศึกษา

2.4 นายพลาดร ดาบพิมพ์ศรี ผู้บริหารสถานศึกษา วุฒิการศึกษาปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษา

2.5 นายประกาย ศรีสุข ผู้บริหารสถานศึกษา วุฒิการศึกษาปริญญาโททางด้านบริหารการศึกษา

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินความตรงเนื้อหา (Content Validity) และ
ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการแหล่ง
เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

แบบประเมินนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์ (Index of
Congruence : IOC) ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ- สกุล
2. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง
3. สังกัดหน่วยงาน.....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุดสาขา.....
5. ประสบการณ์การทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์ (Index of Congruence : IOC)

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์ (Index of
Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หากท่านเห็นว่าควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงใน
ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์	ผลการประเมิน			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
<p>1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) กำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ 2) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 4) สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน 5) จัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 6) ระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้</p>	1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
	1.1 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ				
	1.2 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ อย่างมีเหตุผล และรอบคอบ				
	1.3 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ โดยเตรียมความพร้อมและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ				
	1.4 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน				
	1.5 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณที่มีการเสริมสร้างด้านคุณธรรม				
	1.6 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
	1.7 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ				
	1.8 โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น				
	1.9 โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารวิชาการในการดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา				

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
7) ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ 8) แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 9) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 10) กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 11) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ	1.10 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา				
	1.11 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ				
	1.12 โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล				
	1.13 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา				
	1.14 โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน				
	1.15 โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ				
	1.16 โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
	1.17 โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
	1.18 โรงเรียนมีการระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอ				

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
	1.19 โรงเรียนมีการออกแบบการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้				
	1.20 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาออกแบบการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้				
	1.21 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
	1.22 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
	1.23 โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
	1.24 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมา กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
	1.25 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนและประชาชนทราบ				
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการประกอบด้วย 1) ประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ 2) จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ	2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้				
	2.1 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ				
	2.2 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ				
	2.3 โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ				
	2.4 โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ				

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
<p>3. การจัดทำแนวปฏิบัติ หมายถึง การนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย</p> <p>1) นำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน</p> <p>2) พัฒนาบุคลากร โดยการ จัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษา ค้นคว้า</p> <p>3) จัดการ ทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่</p> <p>4) ดำเนินการ ปฏิบัติงานตามแนวทางการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามกำหนดเวลาใน แผนปฏิบัติการ</p> <p>5) นิเทศ การใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริม ให้นักเรียนเข้าใช้ โดย ประชาสัมพันธ์จัด นิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่ง การเรียนรู้</p> <p>6) จัดให้มีการใช้ สื่อเทคโนโลยี และ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย รูปแบบ ส่งเสริมให้มีการ ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริง ตามแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้</p> <p>7) ติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการ ดำเนินการเป็นระยะ ๆ</p>	3. การจัดทำแนวปฏิบัติ				
	3.1 โรงเรียนมีการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน				
	3.2 โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการ จัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษา ค้นคว้า				
	3.3 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนด บทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่				
	3.4 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนด บทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ โดย พิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ				
	3.5 โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนด บทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ โดย คำนึงถึงความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น				
	3.6 โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาใช้ใน การจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่				
	3.7 โรงเรียนมีการดำเนินการปฏิบัติงานตาม แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตาม กำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ				
	3.8 โรงเรียนมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครู จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่ง เรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้				
	3.9 โรงเรียนมีการจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้ มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนว ทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
3.10 โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ					

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
<p>4. การติดตามประเมินผล หมายถึง การดำเนินการประกอบด้วย 1) กำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือและระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 3) นำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน 4) รายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมิน มาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป</p>	4. การวัดและการประเมินผล				
	4.1 โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา				
	4.2 โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ				
	4.3 โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมา กำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา				
	4.4 โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกันระหว่าง คณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน				
	4.5 โรงเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับ ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน				
	4.6 โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่าง รอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่าง คณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน				
	4.7 โรงเรียนมีการนำผลที่ได้รับจากการประเมิน มาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน				
	4.8 โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และ นำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป				

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.1 การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

.....

.....

.....

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

.....

.....

.....

3.3 การจัดทำแนวปฏิบัติ

.....

.....

.....

3.4 การวัดและการประเมินผล

.....

.....

.....

3.5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

วันที่...../...../.....

แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ ใช้สำหรับประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่กำหนดมาให้ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด ใน 5 ระดับ ต่อไปนี้คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. กรณีที่ท่านเห็นว่าควรมีองค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดในองค์ประกอบใดเพิ่มเติมหรือหากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ กรุณาระบุท้ายแบบประเมิน
4. แบบประเมินนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
 - ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวชฎาพร พลกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 088 519 9409

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และทำเครื่องหมาย/ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละข้อคำถาม โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้						
1	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ					
2	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ อย่างมีเหตุผล และรอบคอบ					
3	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ โดยเตรียมความพร้อมและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ					
4	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างรอบด้าน					
5	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณที่มีการเสริมสร้างด้านคุณธรรม					
6	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
7	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ					
8	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบที่คาดจะเกิดขึ้น					
9	โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารวิชาการในการดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา					
10	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา					
11	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ					
12	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล					
13	โรงเรียนมีการนำความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา					
14	โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน					
15	โรงเรียนมีการสำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ					
16	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
17	โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
18	โรงเรียนมีการระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอ					
19	โรงเรียนมีการออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้					
20	โรงเรียนมีการนำความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้					
21	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้					
22	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้					
23	โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้					
24	โรงเรียนมีการนำความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมากำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้					
25	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนและประชาชนทราบ					
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้						
1	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ					
2	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ					
3	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ ความชำนาญ					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
4	โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ					
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ						
1	โรงเรียนมีการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน					
2	โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน คั่นคว้า					
3	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่					
4	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่ โดยพิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างรอบคอบ					
5	โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น					
6	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้านมาใช้ในการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่					
7	โรงเรียนมีการดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ					
8	โรงเรียนมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้					
9	โรงเรียนมีการจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่ หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริง ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้					
6	โรงเรียนมีการติดตามดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการ เป็นระยะ ๆ					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
4. การวัดและการประเมินผล						
1	โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา					
2	โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ					
3	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมากำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา					
4	โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน					
5	โรงเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในการประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน					
6	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน					
7	โรงเรียนมีการนำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปจัดทำรายงาน					
8	โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัด การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

.....

.....

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

.....

.....

3. การจัดทำแนวปฏิบัติ

.....

.....

4. การวัดและการประเมินผล

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง.....

ขอขอบพระคุณท่านอย่างสูง

นางสาวชฎาพร พลกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 088 519 9409

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน

3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะเป็นข้อมูลลับเฉพาะ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามโดยเด็ดขาด ผู้วิจัยจะนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอความกรุณาได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวชฎาพร พลกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 088 519 9409

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. สถานภาพ

- ครู
 หัวหน้างานวิชาการ
 ผู้บริหาร

2. ขนาดโรงเรียน

- ขนาดใหญ่พิเศษ (1501 คนขึ้นไป)
 ขนาดใหญ่ (601-1500 คน)
 ขนาดกลาง (121-600 คน)
 ขนาดเล็ก (1-120 คน)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หากโรงเรียนของท่านได้ดำเนินการ ซึ่งตรงกับระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ มากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ มาก
 3 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ ปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ น้อย
 1 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ น้อยที่สุด

พหุ ประถมศึกษา

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
23	โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้										
24	โรงเรียนมีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมากำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้										
25	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนและประชาชนทราบ										
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้											
1	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบ										
2	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ										
3	โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ										
4	โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ										
3. การจัดทำแนวปฏิบัติ											
1	โรงเรียนมีการนำแผนงาน โครงการ กิจกรรมไปสู่การปฏิบัติงาน										
2	โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า										

ข้อ	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
6	โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน										
7	โรงเรียนมีการนำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน										
8	โรงเรียนมีการนำรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน การสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป										

.....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม.....

นางสาวชฎาพร พลกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 088 519 9409

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณทุกท่านที่ ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

นางสาวชฎาพร พลกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 088 519 9409

พูน บุญ ทัต ชีวะ

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา.....
3. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
4. สถานที่ทำงาน.....

เรื่องที่สัมภาษณ์ : แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ผู้สัมภาษณ์ : นางสาวชฎาพร พลกุล

สถานที่.....

วันที่เดือน.....พ.ศ.....เริ่มเวลา.....น. ถึง.....น.

ตอนที่ 2 : สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ทางด้าน การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา ตามประเด็นที่กำหนดให้ อย่างไร

1. การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

.....

.....

.....

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

.....

.....

.....

3. การจัดทำแนวปฏิบัติ

.....

.....

.....

4. การวัดและการประเมินผล

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

นางสาวชฎาพร พลกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 088 519 9409

แบบประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่
2. โปรดพิจารณาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การจัดทำแนวปฏิบัติ และ 4) การวัดและการประเมินผล
3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับมาก
 - 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

พูน ปลูก ทัต ชีเว

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4.2 ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลาในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างรอบคอบและต่อเนื่อง										
4.3 โรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินในการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจนและเพียงพอ										
4.4 โรงเรียน ควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำแผนการ หรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงานอย่างรอบด้าน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัด										
4.5 โรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม										

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ค
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิตวิทยา

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ข้อที่	ค่า IOC		ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	1.00	1.00	.233	.283
2	1.00	1.00	.638	.289
3	1.00	1.00	.515	.404
4	1.00	1.00	.480	.517
5	1.00	1.00	.613	.280
6	1.00	1.00	.386	.545
7	1.00	1.00	.735	.283
8	1.00	1.00	.575	.289
9	1.00	1.00	.681	.404
10	1.00	1.00	.634	.517
11	1.00	1.00	.421	.280
12	1.00	1.00	.454	.411
13	1.00	1.00	.642	.350
14	1.00	1.00	.673	.764
15	1.00	1.00	.513	.365
16	1.00	1.00	.289	.447
17	1.00	1.00	.663	.682
18	1.00	1.00	.489	.745
19	1.00	1.00	.342	.912
20	1.00	1.00	.853	.671
21	1.00	1.00	.709	.644
22	1.00	1.00	.691	.767
23	1.00	1.00	.846	.787
24	1.00	1.00	.763	.625
25	1.00	1.00	.865	.459

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ค่า IOC		ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
26	1.00	1.00	.487	.902
27	1.00	1.00	.578	.403
28	1.00	1.00	.512	.248
29	1.00	1.00	.255	.547
30	1.00	1.00	.411	.374
31	1.00	1.00	.478	.357
32	1.00	1.00	.573	.473
33	1.00	1.00	.522	.787
34	1.00	1.00	.252	.757
35	1.00	1.00	.421	.453
36	1.00	1.00	.671	.468
37	1.00	1.00	.673	.721
38	1.00	1.00	.275	.468
39	1.00	1.00	.465	.505
40	1.00	1.00	.483	.791
41	1.00	1.00	.280	.237
42	1.00	1.00	.466	.663
43	1.00	1.00	.356	.636
44	1.00	1.00	.342	.561
45	1.00	1.00	.715	.688
46	1.00	1.00	.596	.356
47	1.00	1.00	.670	.342

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .947

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .963

ตาราง 19 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการ

แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้						
1.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อย่างรอบคอบ ประชุมหารือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องภายในและนอกสถานศึกษา และ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการ เปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและ อนาคต	4.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
1.2 สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง เห็นความถึงความสำคัญและมีความเข้าใจ ตรงกันตามแผนงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ นั้น ๆ อย่างรอบคอบ	4.2	0.45	มาก	3.8	0.45	มาก
1.3 ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่าง สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ กำหนดทีมงาน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ตรงกับงานที่ รับผิดชอบนั้น ๆ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด ประสานความร่วมมือกับ บุคคลหลาย ๆ ฝ่ายโดยเน้นการมีส่วนร่วม วางแผนในการทำงานเพื่อสร้างทีมบริหาร อย่างมีคุณธรรม	4.2	0.84	มาก	3.6	0.89	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.4 ร่วมวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการอย่างรอบด้านด้วยความรอบคอบ มีการแจ้งมาตรการ แนวปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ให้บริการและผู้รับบริการทราบ	4.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
1.5 ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรอย่างเพียงพอ	4.8	0.45	มากที่สุด	3.8	0.45	มาก
1.6 วางแผนงานใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันโดยตั้งทีมงานในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ควรออกคำสั่งให้ชัดเจน และมอบหมายตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับภาระงานที่รับผิดชอบของบุคลากรในสถานศึกษา	4.2	0.45	มาก	3.6	0.55	มาก
2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้						
2.1 โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต	3.8	0.84	มาก	3.8	0.45	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.2 ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มี คุณธรรม จริยธรรม ในการศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน จะต้อง มอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล	3.6	0.55	มาก	3.4	0.55	มาก
2.3 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้ แหล่งเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการ สอนอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการ ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อ ยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์	3.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
2.4 โรงเรียนควรนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสมและเพียงพอ ควรมีการสำรวจ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดย ให้ครูจัดทำคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระมีการบูรณาการ สอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละ กลุ่มสาระ	4.6	0.89	มากที่สุด	3.6	0.55	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.5 โรงเรียนควรดำเนินโครงการตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้วยความรอบคอบ ผู้บริหารควรออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาจากความรู้ความชำนาญ ศึกษาโครงการ ดำเนินการตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานจะต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล	4.6	0.89	มากที่สุด	3.6	0.55	มาก
3. ด้านการจัดทำแนวปฏิบัติ						
3.1 โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการอย่างมีคุณธรรม	3.8	0.84	มาก	3.6	0.55	มาก
3.2 เมื่อสิ้นสุดโครงการ ควรสรุปผล รายงานโครงการ เพื่อนำผลการสรุปมา วิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต	4.6	0.55	มากที่สุด	3.8	0.45	มาก
3.3 โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการบริหารจัดการอย่างดี (4'M)	4.4	0.55	มาก	3.6	0.55	มาก
3.4 ควรมีการนิเทศติดตามอย่างรอบคอบ และทำอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทิน ปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการอย่างแท้จริง	4.6	0.55	มากที่สุด	3.8		มาก

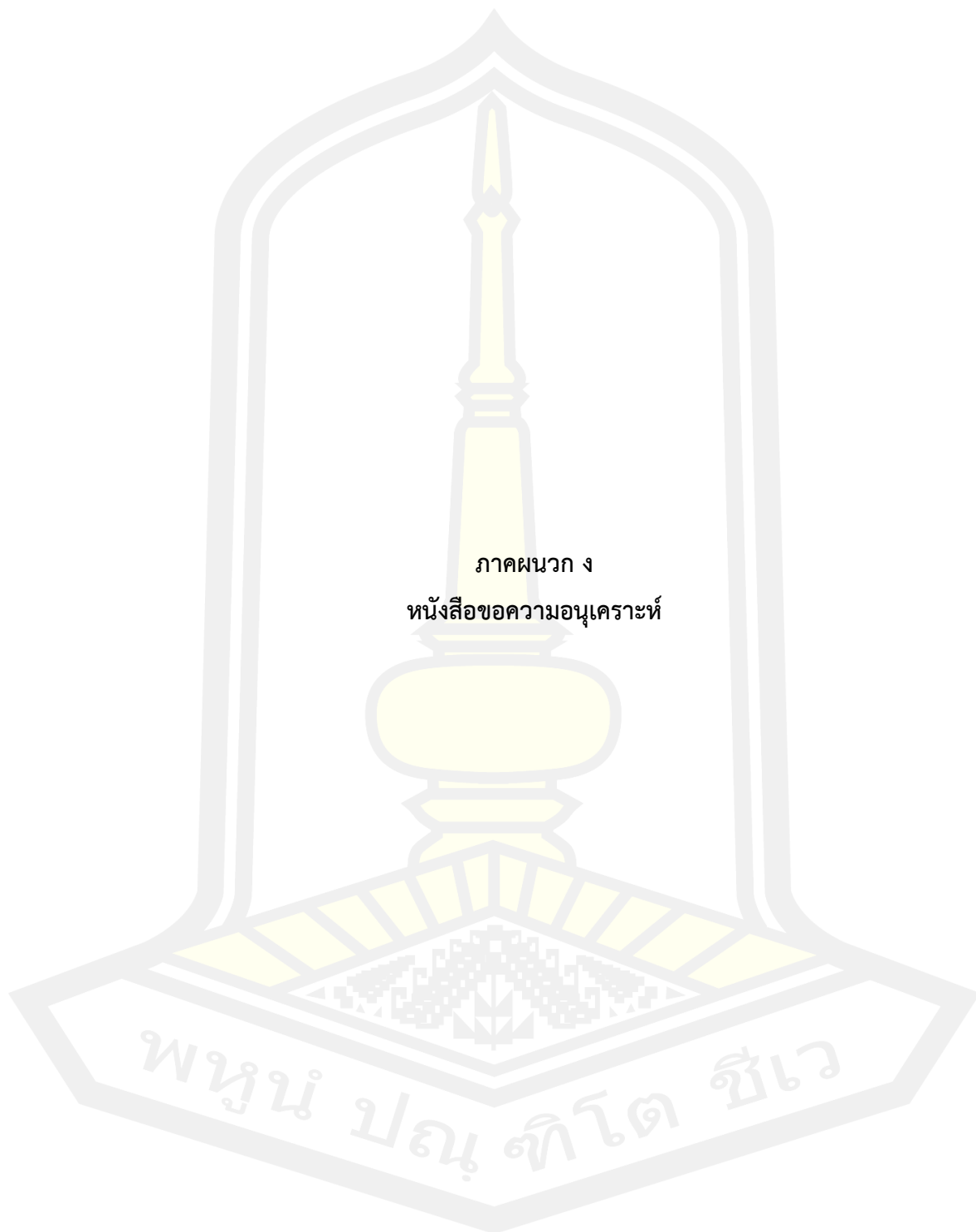
ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.5 โรงเรียนควรมีแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมนั้น ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ผลงานในส่วนที่สมบูรณ์	4.4	0.55	มากที่สุด	3.8		มาก
4. ด้านการติดตามประเมินผล						
4.1 โรงเรียนควรมีกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย และเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต	4.4	0.55	มาก	3.8	0.84	มาก
4.2 ผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) และแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล กำหนดปฏิทินหรือระยะเวลาในการประเมินผล นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผล และรายงานผลการดำเนินโครงการจากผู้รับผิดชอบอย่างรอบคอบและต่อเนื่อง	3.4	0.55	มาก	4.2	0.45	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.3 โรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจนและเพียงพอ	3.8	0.84	มาก	3.8	0.84	มาก
4.4 โรงเรียน ควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยจัดทำแผนการหรือโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผนงานอย่างรอบด้าน โดยมีการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างเคร่งครัด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.2	0.45	มาก
4.5 โรงเรียนสรุปผล รายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพอใจอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม	3.8	0.45	มาก	3.8	0.45	มาก
โดยรวม	4.13	0.61	มาก	3.73	0.56	มาก

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว152 วันที่ 12 มกราคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหาร และพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ศูนย์ ปณู ทิโต บ...

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว128 วันที่ 11 มกราคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อพนันท์ พูลพุทธา

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและ พัฒนาการศึกษ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ที่ อว 0605.5(2)/ว128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

11 มกราคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายศิริรัตน์ ช่วยรักษา

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

11 มกราคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายสุระชิต ชนาสิทธิ์

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นีสู่ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งสรรค์ โอมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

11 มกราคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางประครอง นังตะลา

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว661 วันที่ 1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ

ด้วย นางสาวภาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหาร และพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว661 วันที่ 1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหาร และพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว661

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายประกาย ศรีสุข

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว661

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายพลาดร ดาบพิมพ์ศรี

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหาร และพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โอมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว661

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายเสกสรร เขียวไกร

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว262

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

24 มกราคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหาร และพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชฎาพร พลกุล ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว379

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวชฎาพร พลกุล เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว662

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโป่งเชือกศึกษาสถาน

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหาร และพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว662

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมลำปาววิทยา

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ก.ศ.ม.) การบริหาร และพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จingsak โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ที่ อว 0605.5(2)/ว662

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนคงไธราชบุรีพัฒนา

ด้วย นางสาวชฎาพร พลกุล นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งสรรค์ โอมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885199409

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวชฎาพร พลกุล
วันเกิด	วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2538
สถานที่เกิด	อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 160 หมู่ที่ 8 ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46180
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนคำคาราษฎร์บำรุง ตำบลโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2550 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2556 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2565 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ติโต ชีเว